శ్రీరస్తు.

నలచరిత్రము - ద్విపదకావ్యము.

ప్రథమభాగము.

క॥ శ్రీరమ్యధర్మనిత్యా। ప్రారంభవిభాసిరాజపరమేశ్వరఘో।
రారిమదకుంభికుంభవి। దారణదారుణకృపాణదక్షిణహస్తా॥

శ్లో॥ శ్రీవాణీగిరిజాశ్చిరాయదధతో।వక్షోముఖాంగేషుయేలోకానాం స్థితిమావహంత్యవిహతాంస్త్రీపుంసయోగోద్భవామ్। తేవేదత్రయమూర్తయస్త్రిపురుషాస్సంపూజితావస్సురైః। ర్భూయాసుఃపురుషోత్తమాంబుజభవ శ్రీకంఠరాశ్శ్రియసే॥

=॥ రాజ్యంబునోడినపాండవులయొద్దికిబృహదశ్వుడేతెంచుట. ॥=

ఫలలితసౌరాంధ్రశబ్దసంగతుల-వలెనొప్పనలచక్రవర్తిచరిత్ర - విరచింతు నానేర్చువిధమెల్లదెలియ- కరమొప్పతత్కథాక్రమమెట్టిదనిన- పరమపావనుడైనపాండునందనుడు- ధరమొల్లకల్లజూదంబుననోడి-కౌరవాగ్రజుపాలుగాం చిన్వైతే - ఘోరాటవులకుపోవుచునేగియచట - తనతమ్ములునుదానుత నకూర్మిసతియు- మునివేషములుదాల్చిమోదంబుదక్కి- విహరింపుచుండిరివిధి వశంబునను - మహిమతోడనుభూతిమైనిండనలది-యరుదైనరుద్రాక్షహారముల్ వేసి - యరవుకెంజెడలెల్లయొగిదుట్టుగట్టి - పరగకృష్ణాజినాంబరముధరించి కరమునచెన్నొందగాకమండలువు- ధరియించిజనమెన్నదండచేనుంచి - పసు వడివిరయోగపట్టెధరించి- ఘనతరంబుగపాదుకలువేడ్కమెట్టి- మునినాథులి రుపార్శ్వములగొల్చిరాగ-నరుదారబృహదశ్వుడనుమునీశ్వరుడు - కరుణతో వెంచేయగాజూచిపాండు- తనయుండుతమ్ములుతానునువేగ-జనుదెంచిమో దముగాసంయమీశ్వరుని- చరణాంబుజములకుసాష్టాంగమెుక్కి- యుచితగానర్ ఘ్యపాద్యాదిసత్క్రియమఱి వితతులబూజించివినయములచేసి - యతిభక్తిగానివ చ్చియుపాసనమున- వసించిచేతులుమోడ్చియుదరులభక్తి - [illegible] డనారాజవిభుడు-పరమయోగధ్యానపాటవజ్ఞాన [illegible] యనిన - వినిమునీంద్రుడుధరావిభునకిట్లనియె- [illegible] గలుగుటక్షేమంబుగలుగుచుగాక- యిలత్రిపంబులు [illegible] ధర [illegible] తలేశనీశంములునీవు-పరిణామమేయునిపరికించి [illegible] పాండుసుతుడు- దనమదిమెచ్చిచిత్తపసికిట్లనియె- [illegible]

రేపోయుపనికినగ- క్షీరాబ్ధితరలగ చెన్నువహించి- యాకాశమునఁ గుండెహం
సంబు పిండు- భూకాంతమందరఁ బోదలుచుఁ బ్రాలె బ్రాలినఁ జూచి భూవరుఁ డాహ
హాబ్ధి దేలుచునవుడు మంత్రికినిట్టులనియె - నెందుండి వచ్చెనో యారాజహం
సలాదంబుగ్లాచినఁ నతివేడ్కఁ బట్టి, నాకొయించబట్టుక నూరకమనము- నకలం

==॥ నలమహారాజు రాజహంసంబును బట్టుకొనుట. ॥==

కగతిని ముద్దాడుదమనుచు- నతివేడ్క లేచియయ్యంచలకడకు- కులశేఖరుఁడేగిన
గొబ్బున నెగసి- యవ్వలఁ బ్రాలిననవుడు పోనీక- నవ్విధంబున నైన నేబట్టెదనుచు-
కదనిమికిఁ లికుతుకంబుల్లసిల్ల- బోదలిన మతి పొంచిపొంచి పోవంగ- కనిపక్షుల
న్నియు కడు భీతినొంది- చనియొక్క పూనిపై చయ్యనఁ బ్రాలె- వానిసంగతి జూచి వ
సుధీశ్వరుండు- వీనిబట్టగనెద్ది వెరవింక మనకు - తలఁగక తొలఁగక దనరెడు నేర్పుదో
లగగమానకిఁ తొలుమునీవు- పసుపడనేన బైపట్టెదననుచు ననిన నా సచివుండు
నాభూజమెకిఁ- యమర క్షిపక్షులనదలింపనవియు- మనమున బెదరుచు మహి
మీదఁ బ్రాలె- బ్రాలినకనుగొని వసుమతీశ్వరుండు- పొలించి తలమంత్రిపతి మోము
జూచి- దిగివచ్చి నీవొక్కఁడి కుఁడనుండి- తగిలిన వులుగుల దయతో దబట్టు- మన
వుడా భూరుహమాత్రుండు డిగ్గి గొనకొని యొక్కఁడి కుఁడ నుండి దండి- యమర క్షి
పక్షుల కడ్డమై నిలువ- మనుజేశ్వరుఁడు వాని మరి పోవనీక- నల్లనల్లన మహీనరుడెం
చి పొంచి మెల్లనే యొక దాని మెడబట్టుకొని యొకడు- వేగమున లేచి కడమ రాయం
చ- లడలుచు నొక భూరుహంబుఁ బ్రాలె- చెలువొందనలరాజు చేజిక్కఁ బడ్డ- పులు
గులరాజు సొంపుడిగి భీతిల్లి- పలుమారు వలపోసి భావంబులోన- గలఁగుచు మేము
నకఁడికి నే తెంచి తటుకున వీని చేదగులంగఁ గలిగె- కటకటా యీ రీతిగా జేసినట్టి-
బలువైన వాఁ బ్రాతఫలము నేమందు- చలమున నరాజసంబున నృపతి- యేమేమి
సేయునో యెరుగంగ రాదు- యేమైన మేలింక నేటనవచ్చు, ననిహంస చింత చేన
డల గానాత- డనురక్తితో రాజహంసను జూచి- కనగోరదువ్వి మక్కువ మూర్ధ
బెట్టి- యొనరంగ కన్నులనొత్తి లాలించి- యకుఁడ నజేర్చి తియ్యని మాటలాడి చేకొ
లినొక్కి మచ్చిక జేయుచుండ- కనుగొని సంతోషకరముగునట్టు మనుజేశుతో వచో

॥ రాజహంసంబు నలరాజుతో దమయంతిని నీకు భార్యగా వింజెదనని చెప్పుట. ॥

మథురత బలికె- నవనీశ దమయంతియని యొడుకాన్త- సువిదశేసెదనీకు నొగినన్ను
విడువు- తగు నీకు దమయంతి దమయంతికీవు - తగుదువు నా మాట దబ్బరగాదు-
సారసభవుఁడు నీ సౌందర్యమునకు - భోరన భువి దాని బుట్టించె మున్నె- పగలైన
ననాజ్ఞలని కెరి- భోగ గేవేంద్రనీపాలతిచేసెదను - తలకొని యీ వేళ తగ పట్టి మా
టబలికి- పోజా పేటె బట్టిని గాను ఈ పక్షి చేత గవేమానటంచు- భూపాలచంద్ర
నీబుద్ధి నెంచకుము- నీచక్కఁదనమును నీవిలాసమును- యాచకోరాక్షికిసమరభూ

పాల- నామాటనిజము గానంముమదిని- కామిని నీసొంము గాజేయ నేర్తు-ద
మయంతినీచక్కదనమును దలచి- సుమబాణవేదనస్రుక్కియుండియును- నీపాద
పద్మముల్ నిరతంబుగొలువ- నాపద్మగంధినీనతివ జేసెదను- కమలాక్షునానన నా
కన్నులయాన- దమయంతినీయంతితప్పదీమాట- నావుడుముదమందినరలోకనా
థు-డావేళనాశ్చర్యమందియాపక్షి- నతివేగవిడచినెయ్యమున నిట్లనియె- నతివే
టకుతోనీవాడినమాట- వినగనాచెవులకు విందయ్యెనేడు- నెనయనాదమయం
తినేగతినీవు నెరుగుదువిలలోననే రాజపుత్రి- తెరగొప్పవనిలోతిరిగెడుమీరు రా
జకన్యకలవర్తనమెరుంగుదురే- రాజహంసోత్తమరమణీలలామ నెఱమినాయిం
తిగానెట్లు జేసెదవు- తెలియంగనెప్పుమా తెరగెల్ల మాకుహంస రూపంబునసరు
దెంచియున్నా- కంసారిజలజాక్షికరుణించినట్లు హంసరూపంబునన తివేషమా నా
కు- హంసయానను గూర్పనరుగుదెంచితివా- పాలునునీరును నేర్పుగ పంగ నేర్వ
జాలినపక్షి రాజవుగావె నీవు- మనుజభాషలరీతి మహిలోనపక్షు లెనయంగబలు
కునెయొకట-కన్నైన పక్షివి గావునా పాలి దేవతవా- ఈక్షితిలోననా మొతనాగ్ర

==* దమయంతిజన్మవృత్తాంతము. *==

జనన-మంతెయు నెరిగింపుమనవుడుపక్షి- వింతగానాలాకవిభునకిట్లనియె- ధర
ణీశవినుము విదర్భపురంబుకరమరిజగతిప్రఖ్యాతమైయుండు నావురాధీశ్వరుడ
మలమానసుడు భూపాలచంద్రుండు పుణ్యవర్తనుడు భీమభూపాలుడిభేద్యుడు
త్తముడు-శ్రీమించ రాజ్యంబు సేయుచునుండె ధరణీశ్వరునకు సంతానంబు లేక
ధరణీసురార్చన తప్పక జేసి తపములు జపములు తగినదానములు నుపవాసములు
పెక్కులాచరించియలసి- కడలేనిదుఃఖసాగరమునమునిగి-పుదమీకుదాస్థానమున
కునైతెంచి- యరుదైనరత్నసింహాసనోపరినిఖిలువందగూర్చుండిహితపురోహి
తుల- గాయకవందిమాగధమంత్రివరుల- నాయతమతిజూచియప్పుడిట్లనియె-వి
నుడుసంతానమేవిధమునగలుగునని భూసురావళినఖిలదానములనొసరించితి
నిపురియుచితమార్గమున-తనరిమొందులనుసంతతిలేకపోయె- సిరవందసంతా
నహీనుడైనట్టి- నరునకుమారమానాకేశపదవి- మతులనిజసినచూచిపాంచం
చపితృదేవతలనుసంప్రీతినొంచెదరు-వసుధయీతనువులెవ్వరునమ్మినారు,పా
సగిసెయీరాజ్యభోగంబులెల-మనమారతనయులమధురవాక్యములు- వినగనే
ర్చనియట్టివిమలాత్మునకును- వీనొప్పుచంగాడివిసర్వములుకి విషవేణునావమ
లైనవిననింపుగావు- విమలకీర్తిప్రథముని వేషంబుదాల్చి- లేడంపుకనిల్పుమసంతా
నార్థియగుచు- తరుణితోగూడుకతపమునకరిగి- పరగొగ్గపుత్రులబడసినచ్చెదను

==* భీమభూపాలుడు సంతానార్థియై తపంబునకరుగుట. *==

మంత్రిగ్రోవిదులారమహిలోనరాజ్య? తంత్రంబునకుంబ్రడకగనసుపట్టు- వందా

కయ్యమునకు లీల యప్పుడు భూసురుల - నందఱ రావించి యతిభక్తి మ్రొక్కి - భటవర్గ
చారకప్రకరంబులను - నిటుకుం ... నమువృత్తాంతంబు చెప్పి - ప్రోడలు కావ్యులను
నేర్పడ బుద్ధి చెప్పి - పదవియు దానును నిర మువాగ్ద మునను - చెలువు మీరగ నారచీరలు
గట్టి - తేలి భూతి మైనిండ దిరము గా నలరి - కురులెల్ల జడలుగా గూడంగ జేసి - వృక
ముగా నెల్లగుంపులుగట్టి చూచి - యా రాజుసంగమూ రారణ్యమునకేగి - ధారుణి
భవశోకమోదంబు నవరిగె - ఫలమూలదళములు భక్షించికొండ - బిలములవిజనిల్లి
భీతిల్లి యిట్లు - కొన్ని దినంబులు ఘోరాటవులను - క్రన్ననవిహరించ గా నొకరి -
నాడు - తనశిష్యులను జానిం దమన మునీంద్రుడు - దనరభక్తిమీర గానటకి వచ్చె -
వచ్చిన మునిగాంచి వసుమతినాథు - డచ్చుగా సాష్టాంగముగ బ్రణమిల్లించి - వేలవారూ
రు ముని నాథు ప్రస్తుతి సేయ - తలరిన మెచ్చి యాతపసి యిట్లనియె - నొకకడవి
హరి తురంప్రభా మిందము - నిర్జనవనంబున నెన్నటు గాన - తలపోసి చూచిన
తాపసవృత్తి - గలిగియున్నది రాజకళలు మీయందు - సమరియున్న విమీరలడవి
లోనిట్లు - క్రమముగా విహరింప గా నేమిర - తెలియరో ...ననిన భూమిపతి తాపసి
కప్పుడంజాతయునటచెప్పదొడంగె - తాపసవర్యవిచర్పత్రోంబు - నే వారి మీద
దాన సేతెదవాడ - ... గంధి నా యింతి యామెలగు - ... మనరి
ధుసం... సరగనం తానసం పదలేక నాకు - ధరణి పాలింపంగ తగదటు గాన - త
పని వేషము దాల్చి తమునితో గూడ - తపము సేయగ నటకు వచ్చితిని - నావు

=* దమన మునీంద్రుడు భీమునకు ... వరం బొసగుట. *=

డు విని ముని నాథు డాభీము - భూవల్లభుని ... పొందబలికె - భూమిశ
వాపవంబున ... సేయుము. ... గాను ... - ... సాది
దేవ ... చేపరము - కొనవచ్చి ... కొను ... - ...
తానంబు ... - యిరవొందఫ్రుర ... గాక - ... కొను ... జాత్ర
మభూమి - కసురక్తిదనుజించి ... ఘోరతపము - గావించితా ...
... - డావేళ ... మనస్కత ... బ్రహ్మ -
గని ... కమలజు ... - ... మునినాథయింతగా నీవు - పదవ
... తపంబు గావింప - ... కావ్య ... - భీము
... ప్ర ... - ... బ్రహ్మ ...
... - ... - ...
... - ... - ... బ్రహ్మ - సో

=* బ్రహ్మ ... దమనమునికి ... వరమిచ్చుట. *=

లప్పుడు ... - ... గంబున ... - ... తపవ
మునమహామునీశ్వరుడు - వింతగా ... - ... కొనక

కూతురుఁ గొడుకు - నతివేడ్కఁ గల్గుదు రరుగుము పురికి - ననవుడు సంతసమంది యారాజు - మునినాథునకు వేడ్కఁ మ్రొక్కి - యిట్లని యా - దమనమునీంద్రునీదయ చేత నాకు క్రమమున సంతతికలిమి యొకలిగె - ననిసన్నుతులు జేసి యవనీశ్వరుండు తనసతితోఁ గూడ తనపురికరిగె - ధర నేలుచున్న నాతఁ డనంతరమున - పరువడి యా రాజపత్ని గర్భంబు - ధరియించి ముందర తనయునిం గాంచె - తిరగొప్పమరి

==* దమయంతిజన్మించుట. *==

కొన్నిదినముల వెనుక - తనయను గాంచె వాతరలాయతాక్షి - జననాథచంద్రుండు సంతోషమంది - దమనాఖ్యుడను పేరుతనయునికొసగి - దమయంతియను పేరుతనయకునొసగి - కొడుకు కన్న నుముద్దుకూతురుమీద - వ్రేడమేకొడతి వేడ్క - పొలుపొందుచుండె - క్షీరాబ్ధికన్నియ చెలువొందినట్లు - మీరి భూదరపుత్రి మెలగుచున్నట్లు - తరుణీవర్తిం చె సౌందర్యసంపదను - ధరణీశయుబ్బంగి దమయంతిప్రబ్బె - నెరుగుదు మున్ను నే నెగతిసైన - యిరవందచానినియింతి జెసెదను. మానవాధిశీయామగువ నీసొంము - నేనాడు మాటలు నిజమనినంము. మనినియంచ బలికినంతయు రాజు - వినిమనంబున చాల విస్మయంబంది - బలువిడి నానందబాష్పముల్బాల - పలుమారుదొరుగ నప్పక్షివల్లభుని - జేకొని కౌగిట చేర్చి ముద్దాడి - భూకాంతుడప్పుడా పొలతి దగ్గిరికి - నతివేగపోయి రంమని వీడుకొలుప - శతపత్రములక్రీడనలువుహంసలను - రయమున నా హంసరాజు కూడకొని - సైనసైయాత్రో వసైనంబునిలావు - సేయక నలునికా చెలి గూర్చుతలపు - ద్రోయక భూమికాంతుని మదిభక్తి. బాయకనాటక పడితం మిహాంద్లు - మేయక నీడల మెలఁగ

==* దమయంతీవనవిహారంబొనర్చుట. *==

గలేక - భూవలయంబున పొలుపొందునట్టి - యా పదగ్ఫపురికినరుగుచునుండ - నచ్చట దమయంతియతివలుదాను - విచ్చలవిడివనవీథికివచ్చి - కలయంగ శుకశారికలుమయూరములు - బలుకుచుండగవానిపలుకులువినుచు - పూచికాచినమంచిపుష్పవృక్షములు - జూచియింతులకునుజూపినవ్వుచును - యలరులదేనియలంచిగ్రోలుచును - యలరుపూచిగురులనరసినవ్వుచును - చల్లనిగాలికిసంతోషపడుచు, పల్లవంబుల నెల్లపరికించి కొనెడు - చెలులలోనమిటారిచికిలిక్రటారి - చెలువులవంకి వాసనలపూలబెంకి - చెలిగాలి మెచ్చుంతిచిత్రమదంతి - వలపుల దొంతి సేవంతిపూబంతి - మరునిపట్టపు చిలక మాగువంభ్రమిలక - అగుదుపప్పాడితి నెన్న అమ్ముతంపుగిన్నె - కంమ తావుల గాపుకళలకు నెలవు, కంమ తేనియదావి పురంధ్రకోవి - పొంగసువజ్రవుతళుకు సొబగుల బెళుకు - పగడంపులతకూనపన్నిటసోన చిలుకలకొలికి యాచిగురాకుములికి - తులుకు ముద్దులగుమ్మాగొజ్జంగిరెమ్మ - యాసచాలకొనియాడనన్నిటిదగిన - వనజాక్షిశృంగారవ

నములోపలను- కదసి కెంపులరవల్ కాంతులఁజెందు - నుదుటుబంగరుసొంపు
లొడలందుమెరయ - జలజలోచనలగుసఖులనుగొలువ - నలరుచుదమయంతి
యతివేడ్కమీను - తెలియనిగతివినోదింపుచునుండ- కలహంసలప్పుడు వేగంబు
నవచ్చి - రమణులతోడసంభ్రమ కేళినుండు - దమయంతి యొయ్యనఁదమిమీర
వ్రాలె- నెలత చేనడుపులు నేర్పఁగోదలచి- కలహంసలిరిశికదిసెనోయనగ- వ్రా
లినయంచలఁబలనొప్పఁజూచి- మేలనిదమయంతి మెలతలు దాను- నప్పుడుగనుగొ
నియాశ్చర్యమంది - మొప్పులకుప్పలై యొప్పి చెలంగు - నా రాజహంసలనప్పుడు
పోనీక - బోరనతరుణులకవోఁయియందంద- బాలతులందరుపొంచిపొంచిపోనీక
చలమునన్నియంచలఁబట్టిరంత - యా రాజనందనయా రాజరాజు- కోరిపట్టిన
యంచగొబ్బునఁబట్టి - యకటనగదిఱుఁచియాపుదలనిమిరి- చెక్కిలినొక్కమచ్చి

=॥ దమయంతితో రాజహంసంబు నలునిఁబురుషునిఁగా వించెదనిచెప్పుట. ॥=

కముద్దుబెట్టి - మెల్లనదువ్వుచుమృదులోక్తులాడ- యుల్లవగనుగొనియాయంచ
పలికెమానవభావలమధురమైయలర - మానినీనీకొక్కమాటచెప్పెదను - వి
నువుమననునీకువేడుకగలుగు- పడతినిరూపుసంపదజూచి నాకు- కడువేడ్కబు
ట్టెనిక్కముగనామదికి- సుడుగకవినుమునీకొకటిచెప్పెదను - రంగైననిషధపు
రంబేలురాజు- శృంగారవంతుఁడుజితసత్యధనుడు- నరలోకనుతకీర్తినలచ
క్రవర్తి-కరమొప్పవిష్ణుచక్రముపంపుజేసి - యిలనేడుదీవులనేలెడురాజు- నల
కూబరునికన్నవవిల్తుకన్న- సరసిజభవుకన్నజలజాప్తుకన్న - మారుకన్నబలదై
త్యహారుకన్నమించి- ధరణిచెన్నొందునుతరళాక్షినీకు- సరియైనవాడంము
సౌందర్యరేఖ - రమణనేజూడనిరాజులులేరు - రమణిరోయటువంటిరాజును
గాన- కలకంఠినీవంటికామినీమణికి- వెలయంగనలరాజువిభుడుగావలెను. నా
కుచూడంగవోనలినాయతాక్షి , చేకొనునలునినీచెలువుడుగాగ - నలునికన్న
నుమంచిసాధుండులేడు- నలువలరంగపేదుల్లోకములు- వనితదబ్బరలాడు
వారముగాము- కనివచ్చితీటకునాకన్నులయాన- వానికీడగునీవువణికింపనేల-
మానినినీరూపుమహిమకుదగిన- వాడుగావుననిట్లువణికింపవలెసె- నేడునీదగ్గ
రనెలతరోవాని- పోసగినబంగారుబొమ్మనుదెచ్చి- మనిపొత్తగట్టుటమాకుసం
మతమె- ధరలోనవోములుదగినదానములు - చిరభక్తిపూజలుసేతురమంచి-
పతులుగావలెనంచుభామినీమణులు - అతివరోనీదుభాగ్యంబునకేమి- కోమవే
నీనాధుడికపలయాధీశు-డది గాకవినవంమయ్యవనిలోపలను - వలరాజుచక్కని
వాడంద్రుజనులు- చెలియాయనంగుమించినవాడునలుడు- కలికిమారుడునీకు
కాడనుటింతె-తలుపులోపలవానిదలచిజూచినను- దురితకర్ముడుశివద్రోహిదు
జనుడు-మారికిమారుడుగాననతనికిచెల్లు- నదిగాకవినవమ్మయామహీశ్వరు

డు - పదపడి శౌరిహరబ్రహ్మాదిసురులు - దీవింపఁగల యేఁడుదీవుల నేలు - కావునవాని
చక్రదనంబు దెలుప - నాపంకజముఖ యూనికై వశక్యంబె - యోపద్మగంధన నిలో
స్వ ఘుఁడు - పతిగోరి యుపతికి రూపమున జన్మించు - సతి వానిఁ బొందని జన్మకేంబు
టికి - ఆరాజవదనకిల్లాలవయి తేని - యోరాజవదన నీయుసికిదగునై - యలిజఁడి
యొంగతి నంచును నలుని - వెలయంగ నీప్రాణవిభుని గాఁ జేయ - గనియి ద్విధంబున
నానలాధిపుని - వెనుకొన్న భక్తిలో నే నేలగలుగులు - జలపోసి పదేశంబు పదమంచు
గూరించ - వలుకుల కానందనులు పదోదగుచు - కన్నుల భాష్పాంబుకణములు వాడ
ము - తన్మగుబ్బలమీద జాఱఁడోఱంగ - లోఁ మేను పులకించి యలయూచి యెంచి - యు
సురక్తి విడచి ... వనకట్టు రిమ్ము - రాయంచ రాజయా రాజవేంద్రు - జేము
డునుండు నీవెక్కైయుం గుమ్ము - పుడుగల రాజపుభూపాలుఁడవిడు - తలపోయి నీకు
నాతని నీ పట్టరికి - మేఁగఁ గలిగె గాకింకఁ యేమి జెప్పుదు - వేగంబె చెప్పుము వీనులవ

== శ్రీ రాజహంసంబు సహనలునికి నభ్యుదయంబు విధంబె చెప్పుట - శ్రీ ==

నియె - ననవృషు రాయంచ యూయంచగమన - గనుగొని సంతోషకలితయై బలికె -
వినవమ్మ చెప్పెద విశేషంబు గాను - జనలోకనుతుఁడు సజ్జనలోకహితుఁడు - భాను
వంశంబునఁ బలుఁడయిన - సేనుఁడు దయించి చిరకీర్తి వెలయ - రమణతో నిష
ధపురంబుననుండి - క్రమలాయతాక్షుఁ చక్రము పంపు సేయి । యొనయుదీవుల నే
డు నేలుచునుండి । మనుజేశుఁడొకనాఁడు మంత్రులు వారు । కపుసతో శృంగారవ
నములో పలను - చరియించుచుండఁ బాసఖులును నేను - భూమీశుదగ్గిర బోయి
ప్రాలితిమి - యామీఁద మునఁజూచి నూతవక్రవతిలె । కరుణారసము జిందఁ గానన్ను
బట్టి - కరమొప్ప లాలించి సగా నామహీశు - చక్రదనంబును జవ్వనంబు లని - మకుట
మనుగునా సంపత్తిభాగ్యమును । చూచి గా మనసున కాశ్చర్యము పుట్టింప - యీచక్ర
దనమునకిల్లాలు కలదయు - ననుచుని రాజునకనుకూలమయిన - వనిత దెచ్చెద న
నుచు నసుధపైనొప్పు - తరుణీజనంబు దక్రదన మెల్లఁజూచి - సరిపోవ కీపాటికీవను
వెంచితిని డు । నరరూప విభవలావణ్యసంపదలు - సరవి జూడగ మాకు నంతోష
ము దొచ్చె - నవి గాననులుని కెత్తాంతంబు సెల్ల - వివిశంబు గానీకు వివరించి చెప్పు
డు - నెలత మెచ్చితో నీచిత్రవృత్తి - తెలియఁగ రాదంచు సేవ వలంచి నుని - నలుని
వరించి చిమ్మంచు గాంచి తేని - నలరున తావి యొద్దు లరవిందముండు - నరలోకముండు నా
నరనాథుఁడంటె - నరనాయకుఁడు తేటు నరవాధనుండ్రి - కల్లబోకన నాకంటనయా
నా పల్లవపాణి నిపాదంబులాన - సత్యంబు వాడాంటె సత్యంబు సుమ్ము - సత్యము
జయమని - ... - పలుకుచుంరికి లోన పావనమతుజ - తలపోసి
చూచుమో తెరలాయతాక్షి । యొనపుడు మది నాక్షియా పక్షిరాజు - గని వి
స్మయానంద కలితయై పలికె - నో పక్షిరాజేంద్ర యోవయాసాంద్ర - నా

—॥ దమయంతి నలుని దనపురుషునిఁ గావింపుమని వేడుకొనుట. ॥—

పాలిశ్రీరాముని నాతుండవు । రక్షింపగ దలంచినయమున వచ్చి । యీ క్షితీశ్వ
రునివర్గ్యపు కులాధిపుని । నలరాజచంద్రుని నా నాథుగాగ । జెలువంద జేసిర
క్షింపవే నన్ను । ఉరగాంపదని మాట నేజవబాట । నరుదార వారూపమంత
యు రాజ । కరుణతో పలుమారు వక్కాణించి చెప్పి । సరసని విధటికి జను దెంచుపో
ష్ము । చెలగి నివింతగా జెప్పుచుండగను । తలపోసి రాముని నింత కనోడం బడితి । నీక
నోక్రమూలసి కెరుగింతు వినుము । ప్రకటితగతి నేను ప్రతినవోనర్చి । నలునకు మ
నువోం డెనలు డొల్లనని న । వెలయని ప్రాణంబు విడుచుట యొండె । గనతెరము
ద్విత్రికరణంబుగాను । పనిబూని పలికితి పడతి నామాట । పూనికతో నన్యభూము
ల నేలు । మాధవాధిప గూడి మను దానెగాదె । ఇం తేసి పనులకు నెడము గానక । క
న్నుని శరముల గాసిల్లినిక । కుసుమాస్త్రు కేళికి గుందంగనిక । వసుమతి పతికి నా
శక మానంబు । తేటతెల్లంబుగా తెలియంగ బలికె । మాటలు నిక గా పరికోరని జె
ప్పి । ఏవిధి నైన నా యునకులాధిపుని । వేవేగ నా ప్రాణవిభుని గా జేయు మని ప్రియ
వాక్యంబు లంతంత బలుక । వనితనుజూచి యువ్వల బక్షి బలికె । కలకంఠి నీ వింత ల
లహించగ నేల । తలపని కార్యమంతయు నాదిగాదె । కలవాక్కు నలుచక్రవర్తికి దగి
న । కలికి నీ నడు బూడగలు గనవో యుగను । తలుప్రముసుం దునోతరలాయు తా క్షి
పలుమారు నిను జూడ భాగ్యంబు గలిగె । నటుగాన పలుమారు నడలనేమిటికి । త
లుకువ నలుని నిధవుని చేసెదను । యుద్దికమీ కార్యము సుగూర్చెదను క । నిద్దుర మే
డదే సెలవరో నాకు । వనితే మీ మటుకంటి వారిము గాము మనమున నగుచు నమ
నుశే సానూరూప । సని చెప్పి తన వారి నందంబ విడువ । మానినీ పువిరహాగ్నిని దూరం
గ జలదు । జను దెంచు మరలసచ్చటికంతు పెలిపి । పిసవీథి నరిగె నావిహగేంద్రు
డటట! ధరణీశ్వరుబుద్ధిమతనయయు దలచి । నరుల విల్లుని యెంప నెద సకుపికిని ర।

—॥ నలుడు విరహాగ్నిని సహించుట. ॥—

హాగ్ని జేసుంతని పేనటపోంది - సురిపొన్నని డిల్లా సుర ము గా నొకరు, పలవపూ పందిలి సరస జేయించి, పాలుపంచ పచ్చకర్పూరంబు దిప్పి, పరిమించి దానిపై పన్నీరు జల్లి, పరవ్రగా చిగురాకు పాన్పుగా విరచి, కొత్తకస్తురి పుంగగూర్చినమన్నీ, మెత్తనిగంధంబు మెయినిండ బూసి, చాపి పన్నీట పచ్చ, సేవంతి పూసరుల్ చెచ్చెరబూని, మరు పేఛ నోర్వక మరి మరి యలగి, పరవేంచి పాన్పుపై సవ్వళించి, తనవెల్ల బోగులబింతా వాదీవ నొసగి, లపో యదోడగ, ఎంటబా బోయిన దనంత నుండి ను, పంచబాణుడు దా యియవ్వ్య, నేను నేయుదు నింకనిటమీద నాడు, వా మాతే కడకు నెవ్వరిబంపు వాడ, జలజారికి నియం పదాలినమద్దు, సలిలాక్షము ఖమను నెన్నడు బాడ

గల్గు, నమగక తేనియవాలుకంగబలుకు, పడతితో నెన్నడుభాషింపగల్గు, నలి వేణితియ్యనియధరామృతంబు, వలతదీరగనెన్నడానంగగల్గు - ముదమొప్పమదిలోనముచ్చటదీర; ముదితయెన్నడు నాకుముద్దిడగలదు - యెలరనాచేతులయాసలుదీర-పొలతిపాలిండ్ల నెప్పుడు - పట్టగలుగు, కవగూడెదరని కేళి కాంతలుప్పొంగ - నావిదకౌగిట నెన్నడుండంగగలుగు - శ్రీనాథయనియిట్లు క్షితినాయకుండు - మానకవడలిక్రమ్మరనంచదలచి - భారలుచు నెక్కడబోయినోయంచ- పరమునకొంచ నాభాగ్యంబులు గాంచి- మరిగియంతటనన్ను మదిలోనమెచ్చి- యెరసిభక్తింబ్రోచుమన్నదోయంచ - యనరంగతా మీగునట్టెత్రోవలను- తమవారిగనినన్ను తలచదోయంచ, తొయ్యలితో నేర్పుతోడభాషించి- యొుక్కన తెచ్చెదనన్నదోయంచ- తరముడి నామీదదయ నేగుదుండి - పరువడియడవిలో బడలెనోయంచ - రేమియు తెలియదాదింరాకపక్షి- యేమరియుండటికి నేల రాదండు- ననితచ్చెనూర్చుచుహరవనానాథ - యనితలంచుచునుండనప్పుడాయంచ, తనుదెంచినఖులతోచయ్యనక్రాలి, ఘనభక్తినలరాజుగనుగొనిపలికె నెమరనియానతినచ్చోటికేగి-దమయంతిగనుగొనితరలివచ్చితిమి - దానిచక్క-

=॥ రాజహంసంబు దమయంతినివర్ణించుటం ॥=

దనంబుతలపనచ్చెరువు- భూనాథవినుము నేర్పునవిన్నవింతు మెరుగునీలపుసరుల్మించినకురులు- పరిపూర్ణకళసోము బడలించుమోము - తిలపువ్వునుబ్బెకూడ దెగడెడుముక్కు- నలినాస్త్రువిలువహొయల్మవుబొమలు - హరిణంబులజక్కింపనట్టికనుదు - మెఱుగుటద్దముబోలుచుంచుచెక్కిళ్లు - యెలరుబింబముతీవినడగించుమోవి చెలువుశ్రీకరములుచెవియవర్ణములు - ఘనమైనశంఖంబుగవయుకంఠంబు- కనకంబుతీగెలగడవుబాహువులు - మృదుపల్లవంబులనిగులుహస్తములు- కదులుకల్వలమీరుకోరలతీరు- వలుదబంగరుకెంపులనితపాలిండ్లు- చెలువైననీలంపుచికిలిరజంపు, సురువడితోబోనుపడనూగారు । ధరబొజ్జపుబ్రాశోజితముసుమీనాభి; వసుధసింగముతోనువాదించగాను, నిసుకదిబ్బలపొందునెసగుపిరుందు । అరటికరిబంబులనిడగించుతొడలు- మరునినిషంగసామ్యంబుజంఘికలు । కెందంమిరేకులగేరుపాదములు । నందంబుతాబేళ్లనడరుమీగాళ్లు। వనితకునదియెల్లవర్ణగనాదు । మునుజేశనేగొంతమాత్రమెంచితిని। నీరాజతేజంబునిప్రతాపంబునీరూపవిభవంబునివిలాసంబు నాముదిరాక్షికినామదవతికి। నామోహనాంగికినాసఖీమణికి । నాపద్మగంధికినాపుణ్యవతికి।నాపువ్వుబోడికినాగుణవతికి । నాదమయంతికినంపంగ నెంని మోదించిమదిలోనముచ్చటదీర।వరుసవేవిధములవర్ణించిచెప్పి । తరుణిమమీదతలపుబుట్టించి।చెలియరిసొమ్ముగాజేసివచ్చితినీ ఛైలమి రాజేంద్ర। నీకికచింత

పలుకునీకుగావలెనంచునీరజయోని-యాకంజలోచననవనిపుట్టించె- నింతయు
నిజమనియెంచిభూనాథ, సంతోషమలర రాజ్యముచేయుమనుచు; బలికిహం

దమయంతివిరహాగ్నిఁజెందుట.

సమువిదర్భభూపపురిని- తలపుననప్పుడాదమయంతికన్య - పలుమారునలమ
హీపాలుఁదలచి యాలరువిల్తునిపువ్వుటంపులకులికి - ఘనమైనమోహసాగర
మునమునిగి- తనప్రాణసఖులనుతెప్పకచూచి, రాయించలేలకోరాదడివాదె
నాయవనీశుడేమనిరోనోకాక- హాయకతమజాతిపత్రులగూడి - పోయెనో
కోసకులబొందెనోలేక - యుపవనంబులలోననున్నదోయంచ- చపలాక్షియ
ట్లువిచారంబునొంద నిదిమంచిసమయమంచుమింయంతినివేళ- గదళివాపగదీర్చుకడుంవ
డిసనుచు.తంబింతుపాకెకెందలిరాకుదంతి- కంమనివిల్లుచెంగల్వనేజయుచు-జా
జిపూబాకుగొజ్జగిపెద్దకత్తి-రాజిల్లుచిలుకలరథముపైనెక్కి- యాలరుతుపైద
లసైన్యముమున్ననడువ- పలుమారుపంతముల్పలుకుకోవెలలు- వరపుమీరచ
కోరబలములుగొలువ- మరుడుదండై త్రియామోశనిమీద, చలమునచనుదెంచి
సరగునగదసి - యాలరుబంటనుపువ్వుటలుగులెక్కించి- కరమునదెగదీసికళికి
పాలిండ్లు-గురిజేసివడినేసికోయనియార్వ- నప్పుడాపూబోణియంతరంగమున
ముప్పిరిగొను తాపమునకోర్వలేక-దృశిదూలిమిగులగుందెడితరియంచ - యతి
రయంబునవచ్చియతివకెట్లనియె- వోరాజవదనయాయుర్వీశుకడకు - భోరన
బోయినేర్పుననిగుణంబు- భాగంబురూపంబుభక్తియుపేరుము- వావిరివర్ణిం
చివర్ణించివాని-మనమునదయబుట్టమాటలుజెప్పి- వనితనిన్నైపేలుపాని గావించి
వచ్చితినీవింకవగింపుమతని- మెచ్చికసకలసామ్రాజ్యవైభవము-ననుభవింపు
చునుండుమతివేడ్కతోడ-వనితమేలుకబోయిన చ్చెదమంచు- మరువకదయనుం
చుమామీదననుచు- బరువడిపలికియాపత్రులుచనిరో - నంతనకట్టడనలుండ
తివనుదల-చికంతునిశరములగాసిల్లియునికి- యాహారముడిగనిద్రాసేతమాని
యాహారిబాడుచుహావారింపునుచు - తనలోనదమయంతిదమయంతిఇంతి -
యనుచుబలుకుచు వేరగందిచూచుచును - మంత్రులుజూడకనావాసీయరాజ్య,
తంత్రంబునడపకదనరెడుకోల్వు కూటంబునకురాకకూర్మిజెన్నొందు-హాటక
కరిత్నసింహాసనాపరిని.కూర్మిగూర్చుండకకొలుచువారలకు - భేర్మిసంబళము
నిప్పింపకజనుల,మనవులువినిద్రాహ్మణలకుధర్మ, మొనగింపకననుంగులాస
ను- కపురంపువిడియంబుజేయుకవేటకైనరుగు-వెడలకసంగీతవీణామృదంగ-ని
నదములివినకచిన్నెల వేశ్యలాడు-ఘనమగునాట్యసంగతిజూడకాస్య-దమయం
తిగాతులసౌందర్యంబుదలచి - సముచితగతినాప్తజనులతోముచ్చట,టాడక తా
నేర్చునట్టిపదంబు, బాడకవిరహతాపంబుననలుడు; దినమొకయేడుగాన

నపొందిరి యొకరాత్రి పుడమండనవ్వేళ- సభలో త్తముడమానసమున చింతిం
చి యుచితవాకుల-అవిభుమారార్చి పలికె- నలదారుణీతలనాథనీవిభుడు-తల
ఘనదమయంతిదమయంతియనుచు। పలుమారువిరహతాపమునగుందినను,న
లరేగిభూజనులెవ్వరెనిన్ను। నవనాథ సామాన్యనరుని కైవడిని। తెరలాక్షిప
లుమాటడురుంబంగదగునె।వీటమనిచంటభూవిభునకునిట్లు। వనితకై ధైర్యంబు
వదలింపదగునె మదిలోననిబుద్ధిపరచియారీతి। మదవతికై పలుమారుశోకింపద
గునె।యదియెంత కార్యమువిన్నవిచెప్పెదను। కదలిభీమున్నపాలుకడకేగివాతని।న
డిగియాకన్యయంతివసుమాలపరదికడువేగవచ్చెదకలగకుమింక। మెచ్చిదతోన
భామ ఎటుపంబునుగుమ నిశ్చయముమని వేడివిభునదోడ్కొనుచు। సంతసంబునరనా
స్థానంబుజేరె।నంతనక్రీడరాజహంసలుజనిన। నంతనుండియునుభీమావనిశ్వ

దమయంతి మదనతాపంబుజెందుట.

రుని। సంతతపుత్రిభూజనసుతగాత్రి।దమయంతిమదనవేదనజెందియుండి। తపిం
చుంపనేరకసంతాపమందినలరాజచంద్రునినరలోకవిభుని। పలుమారుపలు
మాఱుభావంబులోన।తలపోసితలపోసిదలయూచి మేను। పులకించిపులకించి
పాలతిపొందించి। తిలకించితిలకించితెలియవర్ణించిచెలరేగిచెలరేగిచెలిమావే
నోళ్ల।విసుతించివిసుకించికెలదులజూచి।వనజాక్షులారనావల్లభుడెటకు। రా
డాకమీరయినరయమునసెబోయి। వేడుకోనరాడెనావిధమెల్లజెప్పి। తోడు
కరారాదెతోనమామీరు- వేడుకగాదె నా విభునకునేను - జోడుగాయుకసూం
డిసురతసౌఖ్యములు- కూడియుండగకనుంగొనలేరెమీరు - కటకటా నేనింతగా
సిజెందంగ- నెవరికైనను దయరాదేమీరొంతనిదయరాదె।పసిబాలనిటుజేయ పాడిగా
దటు- మమువాలువేడుకొనరేమమీరు - పలుసారెచెప్పరేయాలివేణులార
నెలతకగతిజేయనిల్లిగాదంచు- వలవొప్పజెప్పరేవడికొనిలలనా - కలకంఠిన్నెం
చగాదటంచు- పడగనిగతిజేయ పాటికాదనుచు-వడిచకోరాప్తునివారించ
రాదు- కలికిపైపైఖరీకరింపకనుచు - తాలుపవసంతునితో జెప్పరంచు - యిని
పలుమారావిధయవివిమాద్భుతోత్త। మనమునచెలిసియాన్నధముమీద - నిటునే
యుదదపనేనేటుచేసితిని, కటకటాయుని లేదుకన్నీరుచించు - చలిగాలివిసిరినబా
ల ఁడంతు - నలరుబురాలిపచుంపంపవెరచు - కనువేగలేడి బాకామునిమణుల
తొడలపైపవళించిమఃఖంబుబెందు - పదిరాకయుప్పుడునాప్రాణంబులుండ-వ
తివెంగానిమనియమనిమూర్ఛిల్లి- యొకకొంతప్రొద్దునకొద్యాపదెలిసి - యొక
చోటుగోరిపేరొకచోటుజేరు - నొకచెలిపేరపేరొకచెలిబిలుచు - నొకప
నికనుచుపేరొకపనిదలచునొకమాటలాడి- పేరొకమాటలాడునొకరిచెలిబట్టి
పేరొకచెలిద్రిప్పి- నొకపరిదగ పేరొకపనిబెగడు - నొకపరివెరగలదునొక

పరిగుందు - చెలులనుజూచియో చెలులార చెరుకు - విలుకాడవిగో నన్నువే
యుచున్నాడు- మీరలందరుగూడి మొల్లలైపొంచి- పారిపోవగనీక పట్టికట్టిగను
విరచికట్టుకరండు వేగ మెపొందు- విరచినవారల విరపింతురుర్వి- ననుమాటని
జమాయెనతనునివలన- నని యిట్లుభ్రమమాటలాడంగ చెలులు- విరగందిదిగు
లొంది వేదనబొందిమరుని దూషించి కన్మారవి వేకించి - మరునన సేల తామరతూ
ళ్ళుమెళగ-నరుదెంచి కాంచి రాయంచలీరీతి- నలుడున నలంచనినయమ్మగా జెప్పి-
పొలతినీగతి జేసిపోయియుండంగ- నేమి సేయుదమింక నిటమీద మగువ- కేమిటమా
నునోయీమరుతాప-మని చాలచింతించి యలివేణిగాంచి- గొనపోనిబగ్గరగూ
ర్చుండికలికికన్నులసింధారగారెడునీరు- మన్ననదుడిచి యామదిరాక్షిగుబ్బ- చ
న్నులపైకొంగు చక్కగావైచి - వెన్నునకందందవిరిసిచ్చికైన - నెలకురులకొ
ప్పుగానిగుడించి తొడల- మురువునదిడి ముద్దుమోమున మోవి-కదియించి లాలిం
చికౌగిటనుంచి-యిదియేమి నెలతనీకిటువలెనలత- యిదియేమి చెలియనీకిటువలె
సొలయు-నిదియేమిలలననీకిటువలెదలన- మిదియేమి మగువనీకిటువలెవగువ-నిది
యేమి తెరగునీకిటువలె మెఱుగ- నిదియేమి వింతనీకిటువలెచింత - యిదియేమియ
బలనీకిటువలెబడలనిదియేమి వింతనీకిటువలెచింత - యిదియేమిపొలతినీకిటువలె
లొలయతి-యిదియేమిభామనీకిటువలెప్రేమ - యిదియేమికొమ్మనీకిటువలెనెనం
ము - ఇదియేమితరలాక్షి ఇంతనీమదికి - ఇదియేమి మామతనీకిటువలెయలయ-
యిదియేమిమదిరాక్షి యింతబాలార్చ - యిదియేమియింతినీకింత విభ్రాంతి- వే
రవకుమావంటి వెలదులుండగను - తరలాక్షినీకింత తాపంబుదగునే యనియూ
రడించి తియ్యని మాటలాడి- కనుగవనీహారకణముల దుడిచి- చలువపన్నీరునజల
కంబులార్చి- కలికిగుబ్బలమీదకస్తూరిబూసి- యొనరంగనిట్లు శైత్యోపచారముల-

=* చంద్రోదయవర్ణనము. *=

నొనరించియుండిరి యువిదలనంత - నాకాశలక్ష్మికర్ణావతంసంబు - ప్రాక
టంబుగజారిపడినచందమున - నరుణమౌకిరణంబు తల్పంబులగుచు - తరణిప
శ్చిమపర్వతంబునకరిగె క్రమమున సాంధ్యరాగము దశదిశల- రమణసోబిల్లె తా
మరలుముకుళించె- కలువలు జెలగె చీకటివిస్తరిల్లె - బలవైరినిత్యోత్సవమునకై
దివెల- చిలికించుముత్యాల సేసలోయనగ - తిలకించి తారలు దివినుండి చెలగె-
కవవాసిచక్రవాక్రంబులుకలగె - తివిరిగేహంబుల దీపముల్ జెలగె కోరెచకోరప
క్షులు సంతసిల్లె జారజారులు సంతసమునొందిరంత - సురరాజు దేవిభాసురలీ
లతోనుధరియించు కర్పూరతాటంకమనగ - కలువలునవ్వ జక్కవలు చింతింప
తలపుదువిరహులు తల్లడంబంద- ఘనతతో పూర్వదిగ్భామాక్షినొంద-చను దెం
చెనోయనచంద్రుండు పొడిచె- జాడ నాల్గెడ పిండిచల్లినయట్లు- వేడుకతో మంచి

వెన్నెలగాయ- నంతలో దమయంతి యోర్వలేక- చింతించి మదనాగ్నిశిఖలు
చెన్నొంద - పలుమారు వెన్నెలయింటికేతెంచి - నెలచల్వరాతిపై నెలతగూ

=॥ దమయంతి చంద్రునిదూరుట. ॥=

ర్చుండి తలమొత్తి ద్విజరాజుకు తప్పకజూచి నలరాజుదలచి తెననవింటి రాజునను
బట్టి యీరీతి నలినలి సేయ- తనకిప్పుడే నేమి తప్పు జేసితిని -వలదంచు మీరైనవారిం
చ రాజెయ్యలరు విలాట- మనీకల్లుండుగాడె - వెవేలగతులమా వెలదులు నేను -
భావించి పలుమారు ప్రస్తుతి జేయ - తనజాడమానను ధర్మమే నీకు- నానరంగ
మరి [illegible] - [illegible] సంతుండు కోకిలలు - మలయమారు
తము కోమలచారిగలను - చిలుకలు మొదలుగా జేరి సన్నింతే- గలమమండగ తా
[illegible]
[illegible]
యి- తెలిసి [illegible] - నల
రుపిల్లుని సేనలన్నియు [illegible] - తెలుగుసచ్చి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] తెనతలకం
చియుతి వెలగాంచి- [illegible]
[illegible]
ది- మనమున [illegible] - [illegible] సంతసించు చె
లులను [illegible] - [illegible] కలకలబలుకు
భృంగములకు [illegible] - [illegible]
[illegible] ంబర
ము- [illegible] - [illegible] కన్ను
మూయదు [illegible] - [illegible] చింత చేసుచుట- తీర్చు
తలకంబు [illegible] నాదీం
చిన తగవు [illegible] - [illegible] మోద
మలర- [illegible] - [illegible] పొరు
ని- [illegible] - [illegible] - వీడ
దు మనమున [illegible] చింత- [illegible] తెరవల

తో మాటలాడనీవిధంబుననున్న యింతినీక్షించి వేవేగ భీమభూవిభునకీ కార్యమీ మెరుగింపకుండిననిది లెస్సగాదు సరగున నలరాజచంద్రుడిచ్చటికిదరియవచ్చిన గానిదమయంతినిప్పుడు విరశరంబుల వేయు వెడవిల్తుడాత్మ-ధనువెక్కిడింపడు తరలాక్షులార యనవుడు మనకేలననిఇందువదన నప్పుడుగొనివచ్చి యంతఃపురమున

సూర్యోదయవర్ణనము.

గొప్పున విరిశయ్యనుంచిరయ్యెడను - పొలుపొందరవి ఃరిశమునబుట్టినట్టి- నలు నిగోరినభీమనందనవిరహ-వేదననుడిగింపవేవేగనిపుడు - రాదలంచినరీతిబ్రాగ్ధిశాకాంత యనువుము ంగరము త్రియుంబోయనంగ - కనుపట్టె ప్రాచిదిక్కున వేగుచిక్కన. నొల్లచంద్రుడు మెరుగెల్లదక్కి - తెల్లనై పడమటిదెసకేగుచుండ- తారలభ్రమమున నెంతయు కాంతిమాసె - జారచోరసమూహసంచారముడిగె-నలరాజు తనవింటివడి నెక్కిడించి- పొలుపొందుబాణముల్ పాదలోనుంచె కదసియుండినయట్టి కాంతలుపురుషు- లదిమినకౌగిళ్లలందందవదిలె, కలువలు చింతించెక మనములు ల్లించె నెలతుప్పటాలంబులెల్లను వలసె, సరగున సర్వసంచారింబులుడిగి-ఇరవులలో జేరెంపుసాంపారకోకిలబృందంబులందగూయంగదొణంగె మూకలై పులుగులిమ్ముల మేలకరిగె తిమిరములార్చుమున్న కిశలకెవిపోవ కొంపరొప్పనాల్గు [illegible] లెల్లనారె, తనయానిపెండ్లికిధరణిధరారి, ఘనతగన్నినమేలు కల్లోయనంగ, [illegible] నెలమిజయింతు - జందిననంతంబులాడ [illegible] నగ- [illegible] [illegible]

[illegible]

నకు- [illegible] [illegible] పుసంతతనీమాతృనుఖాంచి, పలుమారు మానవభావనయ్యోగచ- నలునిరూపము [illegible] గుణములు సంపత్తి- [illegible]

మంధబులనువర్ణించి - వలపుబుట్టింపభావజుడుద్యోపించి విరహంబుబుట్టించివే
వేగబోయె-తరుణియంతటనుండిధరణీశనలునితలచిచింతించు మోదంబున నెం
చు- పలుమారుదిగులొందుపరితాపమొందు- మముజూచిజీరుసమ్మోహనునీదూ
రుకమలారిదిట్టుతేకకటాక్షమమ్మాగొట్టు- మాయనిమతిమాలునవనిచైత్రాలు- వా
యకమూర్ఛిల్లుపడినేలబొర్లు- మాను జేశయిటువంటిమదనతాపంబు-కనివినియె
రుగమెకరాడనైనమేము- మరుబాణవేదనమానునోయెంచు- సరసతిజేసిన శై
త్యోపచార- మంతయింతని జెప్పనలవియెుగాదు। వింతలుసుమ్మీవివరింతుమన్న
ఇగురుమానుపుమీదయింతినిజేర్చ చిగురాకులన్నియుజెచ్చెరగమలెతలచితామ
రపూలతల్పంబునందు- పొలతుకనుంచినపొగలుగాపెగసె- చల్లనినీటిలోసఖి
యనుంచినను- కల్లుగాదిదివహ్నిగానవ్యోజలము- ముత్తెపుసరములుముదితకు
నిడిన- క్రొత్తనీలములాయెకుసుమహారస్రవహ్ని-చందనంబలదీనజలజాక్షి మేన-
కందియుక్షణమునకస్తూరియయ్యె- పన్నీరుకడవలపట్టితెప్పించి- పెన్నసబోసి
నవెలదిశోభించు- మాచేతగాదింకమగువపోషింప- నాచెలిబ్రతుకనీడామన్మ
థుండు- నెలగాగసంగతినికడాచనేల- వలపొప్పపుత్రిగావలసియుండినను-న
లునిరప్పింపుమానలుమరాకున్న- జలజాక్షిబ్రతుకదుసత్యమీమాట- యిన్నినా
ళ్లితెరగేర్పడమిక- విన్నపంబొనరింపవెరచియుండితిమి-జాగుసేయగనింకజ
నదేశనాథ- వేగమెనలమహీవిభునిరప్పింపు - మనవుడుతలయూచియాతివ
లజూచి-మనమునచింతించిమనుజేశుడనియె- నాదుబిడ్డలకన్నయట్టిమానవుని
వాడితఘంబులుపౌరుషంబులును - చెడునంచుపెద్దలుచెప్పినమాటతడయకనిజ
మాయెదమయంతివలన- నేమిసేయుదునింకనిటమీదనేను- నామహీపతిబిల్వ
నంపుటయెట్లు। లారాజుబిల్వంగనలవియేనాకు- నారాజుబిల్చిననతడేలవచ్చు
నలుడనగాసుర్వినారాయణుండు- నలునిరప్పించగానాచేతనానే- బలవంత
మునసియ్యపాటిగాదీలను- బలవంతురప్పింపబలిమియులేదు-నామహీశునిగో
రనాతకీదగునె- బలువిడిపరిమహీపాలులురారె- యనితలపోయుచునాత్మజక
డకు - చనుదెంచిసుతయున్నచందంబుజూచి, వెరగందియప్పుడువేవేగవచ్చి
వెరవొప్పసంధ్యాదివిధులెల్లదీర్చి , కొలువుచావడికిగ్రక్కుననేగుదెంచు - న
లువైన సింహాసనమునగూర్చుండి - హితులగాయక పురోహితమంత్రివరు
ల , నతివేగరప్పించియప్పుడిట్లనియె , మనదమయంతి కోమలులతోగూడి-
యెునరంగ నాకటినాడు ద్యానవనిని - వేడుకలలరంగ విహరింపుచుండ।

—*భీమరాజుదమయంతిస్వయంవరంబునకైయాలోచించుట.*—

నాడకురాయంచ లరుదెంచినలుని - వరరూప లావణ్యంవైభవ స్ఫురణ
వరుసతోవర్ణించి వదరుచుబోయె . నంతటనుండి తొయ్యాలిదమయంతి

చింతించినలునిపైచిత్తంబుజేర్చి - కాంతునిచేచాలగానిల్లెనపుడు- ధీంతులుదె
ప్పిరియిట్టి కేమియునిన-వినిసభవారెల్లవిభునివీక్షించి- జననాథయిందుకుసంతా
పమంద- నేలకేమొకకార్యమెరిగింతునిపుడు - భూలోకమునసున్నభూనాయ
కులకు- వనరుహాక్షికిస్వయంవరమహోత్సవము- యనిచెప్పిపంపిననప్పుడాన
లుడు- చనుదెంచుసకలరాజన్యులువత్తు - రనవినియిదికార్యమోనని చెప్పిరయ
మునచారులరప్పించిజూచి-ప్రియము రెట్టింపంగభీముఁజెట్టనియె- సరుదారనిషధ
కుడాదిగాగల్గు- ధరణీశ్వరులనెల్లతప్పకగాంచి- కలకంఠిదమయంతికన్యకకిపు
డు- వలనుమీరినస్వయంవరమనిచెప్పి-చనుదెండుపొండనిజనపతిబలుక- వినివా
రలప్పుడువేవేగజనిరి- భూమీశుఁడప్పుడాపురవరంబెల్ల- ప్రేమమీరనలంకరింపు
డటంచు। తలవరులకుజెప్పితగచాటబనిచె తలవరులప్పుడాధరణీశుమీఁది - వాన
బెట్టుచుపురంబటువీధివీధి- భూనుకతమ్మటంబులువేసికొనుచు - సరగునహో

=॥ దమయంతిస్వయంవరంబునకై పురంబలంకరించుట. ॥=

యనిచాటించిరంతపురమువారెల్లనప్పుడువాడవాడ - కమ్మనికస్తూరికలిపిపన్నీ
టగమ్మనివాసింపకలయంగజల్లి - పచ్చతోరణములుబాగుగాగట్టి - తచ్చీబంగ
రుప్రాత మేలుకట్టుగట్టికదళికాస్తంభముల్ కడువేడ్క-నిలిపిపైదమొప్పముత్యా
లమ్రుగ్గులుబెట్టిచెంగావిపై కేరుముల్ చేర్చియింటింట- సంగతిగొందంబుసరము
విడిచి- కుంకుమపన్నీటగోడలబూసి- పొంకంబుగాచిత్రపుత్రికల్ వ్రాసి- చెలు
వమందినయట్లుచిత్రవైఖరులు- గలుగనప్పురముశృంగారింపుచుండె- రంతలో
పలచారులానలాధిపుని- సంతసంబునగాంచిసద్భక్తిమొక్కి - ధరణితలేశవిద
ర్భాధిపసుతకు-వరనందనకుస్వయంవరమహోత్సవము- గావునదమయంతికల్యా
ణమునకు- వేవేగదేవరవేంచేయవలయు- ననిచెప్పిసకలలోకాధీశ్వరులకువిను
పించియాభీమవిభుపురికరిగి- రంతటనిషధేశుడానందమంది- కుంతలబర్బరకో

=॥ నలుడుస్వయంవరమునకై విదర్భపురికికరుగుట. ॥=

సలపాండ్య- మాళవద్రవిళాంధ్రమగధకాశ్మీర- కాళింగకాంభోజకర్ణాటలా
ట- వరహాటకరహాటమత్స్యసౌరాష్ట్రకురుసింధుఘూర్జరకుకురసౌవీర- గౌళ
నేపాళబంగాళపాంచాల- చోళాధినాథులుసుముఖులైకొలువ- నాదిత్యరథ
సమంబైనతేరెక్కి- భూదేవసచివాప్తబుధులతోగూడి - బహుగజహయరథ
భటచతురంగ- సహితుఁడైయెదుటవేశ్యాతాళమాన- సంగీతనాట్యఘోషంబు
లుజెలగ- మంగళవాద్యసమర్థంబుగలిగి- మహితాతపత్రచామరములువీంచు-
రహిఁపచ్చపన్నెపూవడలురంజిల్లకంచుకొమ్ములుబూరగలు- నాగసరములంచి
తపటహకాహళములుసమర- భేరీమృదంగగంభీరవాద్యములు - బోరుకల్గగ
ప్రమోసెభూనభోంతరము- నలుడిగతివిదర్భనగరమార్గము - నపొలుపొందమె

ల్లనభోవృదుండె. * * * * * * * * * *

=* నారదుండుదమయంతి స్వయంవరంబుననింద్రునికెరిగించుట. *=

పరమపావనుడుశ్రీపతిభక్తియుతుడు - సురమునీశ్వరుడుభాసురగుణోజ్జ్వ
లుడు- తలనిండ కెంజడలమరగాజుట్టి - నలువందుకృష్ణాజినముజంక బెట్టిరవ్వ
ద్వాదశోర్ధ్వపుండ్రములను బెట్టి- మహతియనువీణజేర్చి యాననవేగ- యోగవా
హముతెక్కి-యొగినారదుండు- బాగుగాశ్రీపతి పాడిసొక్కుచును-ధరణిజరింపు
చుదమయంతిచంద - మెరిగియావృత్తాంతమెల్లవేవేగ - పురుహూతునకుజెప్ప
భూరునదివికినరిగియానినల్లంతటజూచి-కిన్నరగంధర్వఖేచరగరుడ-పన్నగదేవవి
ద్యాధరకుల్గాలువనలరిన్పృతంబురంభాద్యప్సరసలు - సలుపఖంగరుగద్దిచయ్యన
డిగ్గి- యెదురేగిభక్తిదేవేంద్రుకదుమాని- పదములకెరిగిశుభ్రప్రాప్తికర్ఘ్యపా
ద్యంబులొసగి- కొంబసిడిపీఠమునవిద్యావిధిని- యోగివిభునుంచుభక్తిపూజించి
చేతులుమొగిచిలిస్తు- నాజటింద్రుడుచూచియిప్పుడిట్లులనియె - సురనాథవిను
మొకశుభవార్తనిపుడు- ధరలోననొకవిచిత్రముబుట్టెవినుముభీమభూపాలుడ
ఖేద్యవిక్రముడు - సోమార్కనిభుడుభాసురగుణోజ్వలుడుయలవిదర్భపురంబు
నేలెడురాజు- వలనొప్పునతనికివరపుత్రిమైన-యాలివేణిదమయంతియనుకన్యగ
లదు-తలపులదానిసౌందర్యసంపదలు - వనజాసనునకైనవర్ణింపరాదువినుము
నేచూడనివెలదులులేరు-చూచితిపార్వతిచూచితిలక్ష్మి చూచితిభారతిచూచితిర
తిని- చూచితితారనుచూచితిశచిని-చూచితిమేనకచూచితిరంభ - నెకొకటకనివి
నిమెరుగనెన్నండు-నకోమలాక్షినలావనీశ్వరుని . మదిలోనగోరిమన్మథబాణ
వేధకె బెదరికృశింపగాభీమభూవిభుడునలుని చెప్పుటసుభూనాదులకెల్ల- నలద
మయంతిస్వయంవరంబునకు! రంజనిధులచెరావింపనీ [illegible] మండలాధిపులాది
మానవేశ్వరులు, మాయకుండిరస్యందనారూఢులగుచు రయమునవిదర్భపు
రంబుజేర| బోవుచున్నార [illegible] లోకవార్త, చెప్పంద్రవినుచునే దలపవచ్చితిని
తగునీకుదమయంతితగనన్యులకును- నగరేదియనిచెప్పినారదుండని [illegible] నాథు
డధికతేజోమూర్తుడై [illegible] గనుగొనిసంతో
షకలితుడైపలికెమననమునవ్వరము నెమ్మనిమర్త్యమునకు| బోయిదమయంతివిద
ర్భపురమధ్యజొచ్చి|యాఇంతిగనుగొందమని [illegible] వారు- బిరబెంచివలుపురపట్ట
ణోపరినిపురలక్ష్మివైభవంబునుచూచుచుం [illegible] సంపతుల్గాలువసేనలుమట్టునిల్వ

=* విదర్భపురజనంబులునలునివర్ణించుట. *=

నరుదెంచిపురివీధినరుగుచున్నట్టి నలునిగన్గొనగతన్నగరభామినులుపొలుపొం
దప్రాసాదములగోపురములతలవాకిలునన్నంతంపుమిద్దియలనిలిచి ; యనల
ఘారుణివిభుజూచి. కొందరొంటనందందగుంపులుగూడిప్రమదలొప్పారులతో

భాషించిరిట్లుచూడరెయీరాజుసౌందర్యము పెంపుడు , వేడుకలమ్యోడుచూడదమా
దటనియదీతనికకడదనముయవ్వనముదన , రారయిట్టియందంబుచందంబుమా
లుపొందు నేవెందుభువియందునివియు ? కలవేలోకముల నెక్కడవిచారింపక్రి
న్నుడో శ్రీరమాకాంతుడో యల జయంతుడో కాక మోహనతసంతుండో । యీ
మనుజేశ్వరుండీశుడో చంద్రుండో । యీ మహామహుడు దేవేంద్రుండో మారుడో
ననవిల్లుపుష్పబాణములుండెనేని మనసిజుడనివీనిమదిచెప్పవచ్చు కరములశంఖచ
క్రములుండెనేని । పరగనీతసిరమాపతియనవచ్చు మూడుకన్నులుముఖంబునక
ల్గెనేని వెడుక పార్వతివిభుడనవచ్చు వేయుకన్నులమేనవిలసిల్లెనేని-యీ యమరా
ధిపుడని చెప్పవచ్చు ననివితర్కించి భీమావనీవిభుడు । విసుతింపదగినట్టి విడిదిజా
ఫ్రుటయ! నలుడంటువిడిసియుందరపప్పుడన్ని , నెలవులవిడియించి సిద్ధనన్నంత

=* దేవేంద్రాదులు నలునికిదర్శనంబొసంగుట. *=

హరిహయాదులు తమయరదంబులన్య! తెరుగకుండగనొక్కయిక్కనుదాచి
పొలుపొందనిజరూపములతోడవచ్చి నలరాజు నెదుటక్రన్ననవచ్చినిలువ ! కను
గొని యలమహీకాంతుండు విబుధులనుదిగ్గున లేచి యుభక్తితోడ । నెదురుగా జ
ను దెంచి యుల సాగిమ్రొక్కి ముదమంది వేదమ్ములంబ్రస్తుతించి! యుసురక్తిగొనివ
చ్చి హైమాసనములు , సునిచి దేవులు మహాత్ముయుభక్తిబలికెను దేశశిఖశమ
నామృత్యశ్రులార, కోరి నాల్గుదిక్కులయందునిచి , కరమర్థి సకలలోకముల
రక్షింపు । పరమాత్ములార నా భాగ్యముల మునకను దెంచి వారుమీసందర్శనము
న , నేత్రమ్ములకతి నైతిగా దెలోకములు , కరుణమీరిట్లు నిక్కము వచ్చినట్టి- తెరగెరి
గింపుడు తెలియంగ నేడు । ఘనమూర్తులార మీకార్యమెంతయును యనుకూలమొ
నరింతులనుడు మాసవుడు । వినినలోర్వ్యేశనవీక్షించి పలికెజన నాచందనసత్కీ

=* దేవేంద్రాదులు నలుడు దమయంతియింతిపురంబున కేగుట. *=

లం! బుపటుగతిసకలభూభాగంబునిం డెనటు గాననినుంజూడనభిలాష బుట్టి చను
దెంచి వాముని చందసుంతయును । కనుంగొని సంతోషకర మయ్యేము , తరలా
యతాక్షి కిదమయంతికన్య । కరకన్య స్వయంవరమునివిని నేడు । నలువుగడుదెంచి
నాయింతిగోరినలినా ప్తకులజ యీ వాటిదగ్గరకు ? జని చెటలసీమ చనలిపోవురీతి
ననుకూలపరచి పయ్యెనరమ్ము పొమ్ము జనవిఘంబెట్లనిజాలిబో , దకుముమనుజే
శనికన్నకారి వెరుమాకు- వసుధీశులందరో వచ్చియున్నారు పొసగనీసరిసేయ
బోలు నే వారిమా కార్యమంతయును మనుకులాధీశనీకార్యమని మూడనేర్తువుగాన
నీకు నే జెప్పితినిషధేశనీవుపోకున్న విపుడుమాబుద్ధియుకలుషు-నాపుడుచిరునవ్వు
నవ్వి భూవిభుడు దేవేంద్రుంగనుంగొనిధీరుడై పలికెనవి యేమి దేవనీకిటువంటిమా
టయుదయున్నె నెంటులాడంగదగు , నేయింపందభూనాథులందరువచ్చునంబా

క నేను నుజను డెంచి సాడ- నాకంజలోచననుకూలపరచ - నాకు జెప్పగనీకు నా
యమా దేవ ముందర వెనుకను ముదితను గాంచి జెందిన వేడ్క- భాషించియున్నా
నైటా నుపొందనిట్లయినబోయి వచ్చినను వెలదియు నా మాటవినునే వలదనక శు
న్నగానిటువంటి పనులకు పోవకన్నదివిన్నదికలదె మీరలను పోయికనిటువంటి
పనులు నా చేత నేయుట గాదెమి సేవ గావింతునింత యా- గాని యాయింతినిమీకు
సంతసంబునబుద్ధిజాలదుగూర్చ చేరి- యీ పనులు నేర్చి వారిబలిచి - యీరమణి
మణివతిక వరింపు-డనవుడుపురుహూతుడా రాజుజూచి- ఘనకృపారస మొలక-
గానిట్టులని యె-నినకులాభీశనీ వేకార్యమైన- ననుకూలపర చెదనంటివిఖ్యపడు-ప
నిబడి మా మొక్క-పనికిబొమ్మనిన- వినయమ్ముల్బలుకుచు వెలదులకడకు- పోలేకయి
ప్పుడే బొంకితివనిన పోలించి యేమనబో మొదమింక - పరువడి సత్వసంపన్నుండ
నను దు- సురలు జెప్పగనిన్ను జూడవచ్చితిమి- కర మొప్ప దబ్బర కాడవటంచు-నె
రిగి తె మే మేలయిందెవచ్చెద ము-జగతి యిక్ష్వాకువంశజులెల్ల- మున్ను బొగడీనకి
రులు వొందిరి తొల్లి- తొలి యిట్టివారివంశమునందు , నీవు పుట్టిదబ్బరలకుపుట్టిల్ల
వైతివి మేలు చేసి నెన్నటికైన- మా మనంబులనిన్ను మరువంగలేము , నలరాజు
సురరాజునకు బెండ్లి జేసెవలివేణిదమయంతిననిర మానాధు- డెరిగి తేనీను మెచ్చు
టదిపెద్దకాదె ధరణీశ లేశయాటను జారి నైమొ - మా కార్యమనిన తామసమింత లే
క- జేకొని కరుణతో జేసి రక్షించు-ధరణీశ మా మీద దయ లేదుమీంద- నారి గెదవిందు
లకేమిగానీమ్ము- చని మొదమికననిచర్చించి పలుక విని చాల మదిలోన వెల వెలబారి
కరములు ముకుళించి ఘనభక్తి మీర ధరణీశుడా పురందరునకిట్లని తా నొసరనీబం
టనైయుండెదు వాడ ననఘా క్షమా మీదనత్యంతకరుణ - గలిగి వచ్చితినిటు గాన
నే నిప్పుడు- నెలమిని దమయంతిదగ్గరకు- నరయనే నేగతి నరుగుదు ననుచు కరు
ణా సముద్ర ఈగతి నిబల్క-తివి- యీకటం యాదమయంతి యంతఃపురంబు రంబునకు
పోతుటీగ నైన లుపొంద రాదు- గావున నిప్పుడీ కార్యమేరీతి-. కావింతు నీ మాడక
పటంబు గాదు తడయక దాని యంతఃపురంబునకు - నడువను పాయంబు కెరు
గింపుడనవిని శైలారియాత్మ్య మోదించి- మను జేశ్వని జూరి మరి యిట్లని యెం-దమ
యంతికన్యకు దాని యంతఃపురంబు- క్రమమున నీరూపు గనుపించు గాక నితరుల కెవ్వ
రి కెరుగంగ రాక - నతితో సభావించి నను డెందమునకు నొప్పవరమిచ్చి యరు
గుమటంచు బనిచిన వారికి భక్తితో మ్రొక్కి-చనిచని యాభిమజన నాయమందు, సా
నుపొంద హితులతో పేరోలగమున-నా యొడ గూర్చుండి యాలోచనంబు నేయం
గ వాకకొంతసేపు దిద్దాచి- యరుదైన కనక హర్మ్యంబులు గడచి, మెరసెడి బం
గారు మేడలు గడచి - సరసత చిత్తరుల చవికలు గడచి వరుసతో పగడంపు వాకిళ్ళు
గడచి- యొక్క-డొక్క-డసిల్ల యంతఃపురంబు-నక్క-జంబుగ దాటి యా దమయంతి

యావిధతోఁగూడుకొనానరంగనొక్కఁ- నవరత్నమయమైనకీలోగనుండ్రు-గన్గొ

==॥నలునిగాంచిదమయంతిమూర్ఛిల్లుట.॥==

నిధానిదగ్గరబోయినిలువ - వనజాక్షిజూచిభావజుడందుబెదరిభ్రమనొందిధర మీదబడిమూర్ఛబోయి- కమలాక్షియంతలోగ్రక్కునదెలిసి-కనుగొనినలరాజు గాబోలటంచు-మనమునదెలిసిహేమ స్తంభమొకటిచాటుగానిలిచియచ్చటను న్నతనదు-చేటినిసైగచేసిననదివేడ్క- జననాథునిగనిబలెరా-సరసవాక్యములనొ సరంగనొక్కఁడనుండివచ్చితివి నీవెవ్వడవుమరినీకుపేరేమి - యేవిధమునవచ్చితి టకునీకార్య-మెరిగింపునీపురంబెయ్యదినీవు - వీరులవిల్లునిరీతినొలయుచున్నాడ- వనవుడురాజేంద్రుడాదమయంతి - గనుగొనిసంతోషకలితుడైపలికెరమణినే

==॥ దేవేంద్రాదులునువివాహంబుగమ్మని నలుడుదమయంతితోజెప్పుట. ॥==

నిషధపురంబేలువాడ-నమరనలాభిఖ్యుడనుపేరువాడ- సరసతనిటకునిర్జరదూతన గుచు- పరతెంచినాడనాపనివొల్లవినుము -యమరాధిపతియునునలుడునుమరి యు-సమనుండువరుణుండుసరసతవీరు- నలువురునినుగోరినాకడజేర్చితలవుతె రియగించితమలోననొకని-నను కూలపరచిరమ్మనిపంపినారు- వనజాక్షియిట్టిదేవ తలకునీవు-తెలివిచేపట్టవుదేవిగానుండ-కలిగెనునీదుభాగ్యమునెంచదగియె-వా రిజాననయేనువరుసతోనిపుడు- వారిప్రభావంబువర్ణింతువినుము- బలభేదిసకల సామ్రాజ్యసంపదల- తెలివిపొందినతూర్పుదిశనేలురాజు - మరువకజముడుధ ర్మమువిచారించి-తిరముగాదక్షిణదిశనేలురాజు- భూవలయంబునపొలుపొంద వరుణ-దేవుడుపశ్చిమదిశనేలురాజు- కేళిమైయగ్నియాగ్నేయదిక్కునేలినవా డుయక్షేశ్వరాహ్వయుడువారుపుణ్యాత్ములు వారలుత్తములువారుశ్రీమంతులు వారుపావనులు-వారలభేద్యులువారనిమిషులు వారలునినుగోరివచ్చినయప్పుడె యలివేణియెంతభాగ్యముచేసినావొ-తెలియంగదరమెయ్యాదివిజవల్లభుడునలు పురిలోననూననమేరియందు- నిలుడువోనీవువానివరించితేనియనిమిషనాయక రహివరుల్నరులు-మునులునఋషులునుముదమందగాను- గరుడఖేచరయక్షగన్ధ ర్వవరులు- హరిహరబ్రహ్మాదులందరునిన్ను-యరసిప్రస్తుతిచేతురదిమేలుగాదె- నరకామినివినీవునాకులువారు- వనజాక్షియెవ్వరివరియించెదీవు- వినుపించువీ నులవిందుగానాకు-ననురక్తిదేవతలంపవచ్చితిని- ననుచిన్నబుచ్చుటన్యాయంబు గాదె- యనవుడుదమయంతియామాటలెల్ల- వినినవ్వియారాజవిభునకిట్లనియె

==॥దమయంతినలునితప్పవేరొకనిపెండ్లిచేసుకొనుటలేదనిచెప్పుట.॥==

నవునోయిమంచికార్యముచేసినావుకువలయేశ్వరనిన్నుగోరినందులకుపురుషు లుగోరుటవుడమిలోదగును - తరుణులుగోరుటతగదనుమాట- నిజమయ్యెనా మీదనేరంబుగాదె-యజుడునుసరివారలందరిలోన- నగుబాటుజేసెనేనరనాథ

నేను మిగుల మాటలు బలికె మీకెట్లు జెల్లు రాయంచ పులుగు లురయమున వచ్చి పా
యక మదనుఖి వారిని జ్రోచి- యరిగిన వేవక నిన్నన నేలనాకు గరుచడి నా ప్రాతఫల
మిట్లుండ- నమరాధిపతులేడ నకట నేనేఁ- తమగోరునను చెప్పితగునె వారల
కు వారికి బిడ్డనైన ద్రింకనిటను- గారి వరియింపవచ్చు దోషంబు- తత లేక మునుని
న్నుకోరిన వెనుక- మదిలోన వేరొకరు- నుగని గోరుదునె- నీ వెఱరింత్రుమునీవు గాద
నిన- వేవేగ ప్రాణమొవ్విడుతునంటేట న- వారును నీవు ఘనరూపమెచ్చెదరు ధారుణి
వల్లభ తప్పదీ మాట- నావు చూచిరున న్వ్యవన్వి భూవిభు నావి భీమభూవరపుత్రి
కనియె- సురనాయకులు గూడి సుందరి నన్ను వరియింపవచ్చిన వారి గాదను చునరు
నీవరించిననగరి లోకములనరలోననోచు లేగిన జ్ఞానములు- నుపవాసములు
పెక్కు లొనరంగజేసి- ఎవ్వదును గందూరాని యింద్రపదంబు - నాసించి యుండుమ
హాత్ములకైన వాసవలోకనివాసమే యరుదు - వరుసతో నిత్రిజ్యాతశేమునను గూలు
వరియింపవచ్చిరి నరవైభవమున - నట్టివారల నొల్లనని నీవు నన్ను - నెట్లు పెం
డ్లాడెద విది బుద్ధిగాదు- వనితవారలుగోరి వచ్చిన వెనుక - నినువరింపక వాకునీతి
గాదింక- ననవంశజుడగానిపించెరుడగాను- తనిబూని వారలుబంటనై వచ్చి- వెల
దినిన్ను వరింపవేడితినేననిన - వెలదె త్రిజగముని యెడ్చి భూనాథ- నీవు రావలె
నన్ను సిఖిలభూవిభుల- రావించె మాతండ్రి రయమున నీకు- పంతమ్ము యిటువంటి
పలుకు లూపలుకంగ నీకు సంబునని సుజన బాధ [illegible] హైన పావకుండై
నజలజేవుడైన నుసమవర్తియైన జలజసంభవుడైన జలబాహుడైన జలజారియైన
నం జలజాక్షుడైన- వరి యింపనొల్లనో వసుధీశ నన్ను- వెరవున వరియింప వెరచితి
వేని- సన్నుతి వారలసన్నిధిసుంత - నిన్ను వేవరియింతనీకేల భయము లావనియూ
రీతిగా జేయుదన్న- మేదినీశ్వర నీవు మెచ్చుదువన్న యని పలుక- చుండయ్యేమరవ
ల్లభులు- జనియద్భుశ్యతనిచ్చి జనపతి పలుకులాలించి మెచ్చుచున రిగినమున్న భూ

నలుడు దేవేంద్రాదులతో దమయంతి మిమ్మను వివాహంబు జేసికొనడము లేదననిజెప్పుట.

లోకవిభుడంతపాలపి చిత్తంబు- తెలిసి వేగ మొచను డెంచి దేవతల- నలరుచుజూ
చి సాష్టాంగమిచ్చించి- కరములు ముకుళించి కడుభక్తి బలికె- యరిగితి భీమరాజా
త్మజకడకు - నేను యింగము రానతచ్చిన క్రమము విసుపించిచిత్తమిమ్ము వినతి జేసితిని
పరకు మానసులాంభవ మాతలారవరరూపవతి [illegible] మ్మువరియి . పతిని [illegible] ననవు
డు దేవేంద్రులుబూరాజచంద్రు - గనుగొని మాటమాటలటకాటనలేక వేడుకతో బాయి
వెలదితో మాట-లాడి వచ్చితివి గాయుకనితలేశ- నీ యంత గుణశాలి నిఖిలంబులోన
నే మెండగ సివిని మెరుగ మెన్నంతు- నిట్టి సత్యవ్రతమిట్టి గాంభీర్య - మిట్టి యౌదా
ర్యంబునిట్టి సద్గుణము- గలిగినవాడవా కరడ వే లోకములను- నలమహానాథ యానలి

సాక్షినిప్పు-డతివేడ్క-తో పెండ్లి జూడుమీ-సీవు- ఇదిలోకనీ తిలుమరుమెన్నండు
॥ దేవేంద్రాదులు నలునిరూపంబు జెంది స్వయంవరంబునకువచ్చుట. ॥
వనిపలికి-యానళ్వరచ్చోటు కాసీఘనమాయావదనరీచక్రగనొక్క-చోటనురుతర
మూర్తులన్యులకు నైశ్వరికి- గురుతిడరాకుండగూర్చుండిరంతనంతటభీమునగోత్రా
ధిపుడలరి-వింతగాతనమంత్రివిభులభూవిభుల- హితులమంత్రులపురోహితుల
సమ్మతినియతివేడ్క-శుభలగ్నమునిశ్చయించి- నలుజాడిగాగల్గువరసాధవరులపి
లుపించివారికిప్రియముపుట్టించి సరసతోతనకొల్వుచావడికెదుటబరువైనవలు
వచప్పరములనునిచి-తనపుత్రియున్నయంతఃపురంబునకు- జననాథచంద్రుండు
సమ్మతిన్నగా నప్పుడు దేవతులానందమొంది- యేప్పుడూనరులకునెరుగరాకుండ-
నలునిరూపంబులునలువురుదాల్చి, కొలువునసలు చెంతగూర్చుండిరంత, భీముం
డు దాదులపిలిచికురింక, కామినిదమయంతికన్యకామణికి కడువేడ్క-మీరశృం
గారించిజరమ-జడుగంగ దేవాలయంబునకరిగి- శ్రీరమాపతినిపూజింపంగజేసి
కోరివయ్యానదోడుకొనుచురావలయు, ననుటయుదమయంతి కాయిందుముఖు
లు, జనితేటపన్నీటజలకంబులార్చిమెరుపడిజిలుగుతో మేయిదడిమొత్తికురులా
ర్చివింతగాకొప్పుగీలించి, శరచంద్రకావిపావడమీదమించివరలుపన్నలుచల్వవ
లువచాగొప్పగట్టిగుబ్బలమీదకనకంబుపూల పట్టుకంచుకమునంబాగుగాదొడి
గి-తిరుగామృగనాభితిలకంబుదీర్చి కారిజవ్వాదితోగూర్చినమంచి - హరిచందన
ము మేననందందబూసి, విదితమౌళిగొప్పవింతగాదురిమి, పటుసూర్యచంద్రుల
పాపటబొట్టు సీటలంబుపైద్రావాలనిలిపికెంజాముల, శిరమొప్పుబంగారుకమ్మలు
బెట్టి, కరములవజ్రాలకడియముల్ బెట్టి, నిలంబుముంగరనీటుగాబెట్టి రాళితంబు
గనుబిళ్ళలదూలమర్చికరములముద్దుటుంగరములు బెట్టిమెరయుహారంబులుమె
డనిండనుంచి-తులిదంబురేకులరేగడిముద్దు- కలికికన్నులమంచికాటుకబెట్టి-
ఘనతరనవరత్నకాంతులచేతదనరినజిగిసందిదండలుబెట్టి - పల్లేరుపువ్వుపసిడి
తీగెయును-మొల్లమిగాజాలుముంగారుమురుగులు-తిలకంబుపసిడియందియలాది
గాగ-కలభూషణంబులుకన్యకామణికి-ధరియించివేడ్క-శ్రీధరుమందిరమున- క
రుదందదోడ్కొనియరిగివనింతి-కరములుముకుళించికన్యాలలామపరమాత్ము
జయునశ్రీపతినిదర్శించి-భయభక్తిమీరనేర్పునబ్రస్తుతించి-జయభక్తమందారజ
జయవిహార- జయనిత్యకల్యాణజయజగత్త్రాణ-జయపద్మదళనేత్రజయ
నీలగాత్ర-జయకరుణాపాంగజయకీర్తిసాంగ-జయపాపసంహారజయసుధా
కార-జయబాహుబలధుర్యజయదేవవర్య- జయభోగముత్రామజయగుణోద్దా
మ-జయరమాహృదయేశజయచిత్ప్రకాశ- జయపరమానందజయపుణ్యబృం
ద-యనినినుగొనియాడనలవియేనాకు-ననుకరుణింపుము నాకాదిపతులు-నలుగు

రుచను దెంచిననుగేలిసేయుదలఁచియు ద్వారునాథునిగాంచి నలుని- జేసిరక్షింపుము
శ్రీ వాడయనుచు- భూసురమతితోడఁ బ్రస్తుతింపుచును జను దెంచెదమయంతి సఖుల
తోఁ గూడి తనతండ్రికడకు నాథరనీశ్వరుండు పరుపైన పచ్చని పల్లకిలోన- వరపుత్త్రి
నునిచి వేవసుధాసురులను- గనుఁగొని మీద భూకాంతుల నెల్ల- విలుతవాక్యంబుల వే
శ్వరజూపుడని పుత్త్రి గనుఁగొని యమ్మ మాయెంమ- యసురక్తి రాజులనందరిజూచి
మనమున దలచి మను జేశకంఠ - మున పువ్వుమాలిక వదమునవైతు - ఁ నిచెప్పిర
రణీశుడంతనైదు పల-నను పమగతి గూర్చి యుశివల కెల్ల . హెచ్చరికలు జెప్పి వేత్తె
రబనిచియుచ్చు గా సకలసైన్యంబులుగొలువ తనకు మారుని వాకఁట ఆ పునసునీచి
రొమినరంగ పదిలులై యుండుఁడటంచు- బలములనలుగడబలు విడిసినుని చియల రేడు
సకలాయుధాన్వితుఁడగుచు బలియుడై తానుండె పార్థివేశ్వరుడు నలి వేణిదమ
యంతినవ్వుడుతోడఁ గొనుచు- చెలికత్తెలిరుగడ చేబూని రాఁగ- నలనొప్పు నారాజ
వరులవేశ్వర- నరయుచువసుదేవుడను విప్రవరుడు- సురచిరమతితోడఁ చూపంగ
దోఁణగె- కలకంఠియీతడు గౌళ భూనాథు- డలివేణి యితఁడు మహారాష్ట్ర విభుడు
లలన యీఘనుడు మాళవమహీశ్వరుడు - నెలత యీనరపతి నేపాలవిభుడు -
కలికి యీశూరుండు కరహాటధవుడు వెలది యీరాజు ద్రావిడదేశభర్త - కొమ్మ
యీనాధుండు కురుధాత్రీశుడమ్మ యీ రాజేంద్రుడంగ భూవరుడు మదిరాక్షి
యీతఁడు మత్స్యవల్లభుడు- సుదతి యీనృపమౌళి జోళదేశేశు డెలనాగ కురుధ
రాధీశుడీనృపతి- మెలత యీతండు కాశ్మీర రాజన్యు- డలరుబోడి తఁడు యంగభూ
భుడు- చెలియ యీధీరుండు వింధుభూనాథు- డని యిట్లు రాజులనందరఁ జూపి- వ
నీతతోఁ నిషధ భూవరు జేరబోలు నల రాజు దగ్గర నలువురు మీరంగ- నలుని రూపంబున
నలువురుండగను పరికించి చూచి యాభూసురుడవుడు నరుదెచ్చి యేమియునన
మారకుండె- నదిజూచి దమయంతి యతి వేళఁ జూచి- యిది దేవతుల మాయ యిందు
కేమందు- నేవ్వరు నిషధేశులెందైన గలరె- యీవట్టి వేషంబు వేలవీరలకు నకటా
నేనొల్లనని పలుకుచుండ- తకటకనీటు సేయతగునె వీరలకు- తమవంటి వారికీ తగ
దు నేమేను తమకులాంగనల నెంతటి రూపు దానకరుణయింతయు లేక కటకటా
వీరు సరపత నామీద చలపోరదగునే - యనుచు పల్లకి డిగ్గి యమలేస్వరులకు మును
కొని చెయ్యెత్తి మ్రొక్కి యిట్లని పలుకు - నియమేలనయ్య మీకిటువంటి పనులు కొదు కక
సేయ మీకు మాతురగా నె- నైజరూపులు దాల్చి నరులంద రెరుఁగ- రాజిల్ల ననుగృపా
రసమొలుకఁ గాంచి- నాకాదిపతులార నలునికి నన్ను వేకూర్చి పెండ్లి గావించి యా
వేళ క- న్నులార గ జూచి కరుణతో నలుని నన్ను దీవించి మన్నన జేసి మీరు- వేంచేయ
రయ్య నా వెరపెల్ల మాన్పి- యంచు వేడిన మెచ్చి యదిదయామతిని- ప్రముదితచిత్తు
లై బలభేదివహ్ని-జముడును వరుణుండు సత్వరంబునను, తమతమరూపము లెత

ప్పక దాల్చి-యామరంగగనుపడిరందరికప్పుడా లోననలునివాయ్యనచేరిపుష్ప-
మాలికధరియించెమగువకంఠమున దివినుండిఘోషించెదేవదుందుభులుభువి
మీదగురిసెనుపువ్వులవాన; పాడిరిగంధర్వపతులు మోదమున - నాడ్డిరిమేదుర
రంభాదికామినులు. నిర్భరవాయుకుబేరనీలగళాది-హరులుందధీశులున్నఖిలామరు
లదివిని. వాసవానలయమవరుణులుభువిని, వాసికెక్కినరావనినాథుబొగడిరల
ఘుసద్భక్తిభూమావనీశ్వరుడు , నలునికీర్తించెనున్నతిమీరనపుడు , వెలయం
గదేశాధివిభులెల్లవచ్చినరమహీశ్వరునకునయముగామ్రొక్కి-పోలుపొందతమ
పురరంబులకేగిర త్తనలుడుచుదమయంతినాత్మలోనెన్ని పాకశాసనుడుదిక్పతుల
తోవచ్చి- చేకొనినలరాజశేఖరునపుడు-గ్రుచ్చికౌగిటజేర్చినిషధాధీశ- యి
చ్ఛగానీవుమాయాప్తుడవిలను- చిరభక్తితోనీవుచేయుజన్నంబుకరుణమీరగనే
నుగయికొనువాడమరువకుమామీదమక్కువలనుచు ధరణీతలంబునెంతయుచి
రకాల-మనురక్తిపాలింపుమనియానతిచ్చె-ననలుడంతటవచ్చియవనీతలేశ- నీవు
నన్నెప్పుడనెమ్మిప్రార్థింప-నావంకనలిచేధనవివరంబిచ్చె- జముడంతనేతెం
చిజననాథచంద్ర-రమణునీవెంతధర్మముసేయుదలతునారూఢినేనిత్తునని వరంబి
చ్చె-నైరుతియటవచ్చినరలోకనాథ- నిరుపమశౌర్యంబునికో శైకోలచి-నరయం
గనెనత్తునని వరంబిచ్చె- వరుణుడంతటవచ్చివసుధీశనీకు- నాయుతగతివేగమ
బ్బునీకనియొ- ధనపతివచ్చియోధరనీశనీవు-ధనమెంతగోరినదానిత్తునని యొ-ప్పు
డుడరుదెంచియోమేదినినాథ-యడిగినమహినిత్తునని వరంబిచ్చెనప్పుడుముదయం
దియాంపమహీశ్వరుడు-తప్పకవారికిదండముల్ బెట్టి- వీనులవిందపవారలువినుపీధికేగ
సీ-జనిరివేగమున నిర్జరలోకమునకు- నల్లునికాతురునటదోడుకొనుచు- నెల్లనెన
గరికిమేదినీశ్వరుడు- శిరిమైనపెండ్లిపందిలికేగుదెంచి -కరమొప్పునవరత్నఖచిత
మైనట్టిబంగారుపీటలపైవధూవరుల- నంగనలటునిల్పిహారతులొసగ నవనీసు
రాంగనలతివేడ్కతోడ- ధవములాడంగదండివాద్యములు- పటహధ్వనులున
భోభాగంబునిండ - తటుకునభేరీమృదంగగంభీరరవమునధారాధరములఘూ
ర్ణిల్ల-కవగూడినందిమాగధులకీర్తింప - సంగతిగానాగసరములబాడ-సంగీ
తవాద్యఘోషంబులుచెలగ - బూరగల్ కందుతోమ్మ్రోలుకాహళములు- భోరు
కొల్లుటకునంబుధులెల్లగల్ల - వేత్తలైహెచ్చుమముల్ వెల్పించిభూసురోత్తమల
క్షతలొసగదీవింప - వేలమివారంగనల్ నృత్తముల్ సలుప- చెలగిపుణ్యస్త్రీలు
సేనలుజల్లి- పలుగెరంగులనుశోభనములుబాడ-చెలువొందపెద్దలాశీర్వాదమొ
సగ-తరలాయతాక్షినిదమయంతినపుడు- నరపతినలరాజునకుదారబోసె-హ
రుడుపార్వతియనుగ్రమరినయట్లు- సరసిజాత్ముడురమాజలజాక్షియట్లు-సర
సిజాసనుడునుశారదయట్లునెరిశశాంకుడురోహిణీదేవియట్లు - క్షితిధరాహి

తనదుశచీదేవియట్లు-తిమిరిభారవియు ఛాయాదేవియట్లు-తిలకించిరట పెండ్లిదిన
ములుగడపి-వలనొప్ప పెండ్లికి వచ్చినవారి భోజనంబులు తృప్తిబొందించి మిగుల-
రాజిల్లు నవహేమరజితాంబరముల-దనరుభూషణములు దనిసి కట్టాలిపి-ఘనలి
లనంది మాగధకవీంద్రులకు - తొడవులు దోరలవస్త్రములును నొసగి- తడయక
బహురత్నతతులనొసంగి- వేడుక మీరనివ్విధమున పెండ్లి పోడిమి జను లెన్న పాలు
పొందజేసి- నిరుపమానానూనసౌభాగ్యసంపత్తి నరుచు సుఖలీల నుండిరంతట నా-కల
కంఠి దమయంతి కన్యకామణికి వలనొప్పమును స్వయంవరము ను వార్తనిక విని నా
షామవిభుడు వేవేగ, తనలోన నతులసన్తాపంబునొంది, మొప్పుమ పెండ్లాడగా నా
త్మలో గోరి, విపరీతబుద్ధుల విచరించుకొనుచు తల వెంట్రుకలవీడ తత్తరింపుచు
ను-జలజల యనిభూమి జలబంధములు రాలబడువున నే తెంచి బలిసికిక్ పతులు గదుడ కేచ
రయక్ష గంధర్వసిద్ధ-సరసవిద్యాధర చారణ సాధ్య-సురయక్ష పన్నగుల్చుట్టు-ను
కొలువకొలువున్న యింద్రునిగొబ్బనగదసి- బలువైరి మాకొకటపనిగలదదియు
వినుము చెప్పెద ధరావిభుపుత్రియొకతె వనజాయతాక్షి భానుజు మేటిదంతి- దమ
యంతియని పేరు మతీరలాక్షి కలదు క్రమమొప్ప- దానికి కడువేడ్కతోడ నరయ స్వ
యంవర మొనరించి నేడు- ధరయందు నాసౌందర్యసంపదకు-సరి రారు రంభాది
సౌరకామినులు- తరము గాచకరోదనము వర్ణించ పసర గుణ జనివినుసఖిని వర్ణించి
తిరిగి రావలయునే నెరగుననైన- వనిత కెప్పుడు స్వయంవర మొకో యనుచు- దిన
ములెన్నుక మేను తిరుగుచున్నాడ- నేడు మిత్రుల నెర వేరగలిగె-వాడి చే పెండ్లా
వచ్చెద గడుచు - గడిగి దుశ్శకునములు గనపింపనిటకు నడచితినిటుగాన నా వివాహ
మున, కేకీకులబట్టనో మెరుగంగ రాదు , వా కేశమితోడ నయిమలరంగ, కరిమర్ద్ది
దము దాంతికన్నియనిటకువరించి తెత్తునో వాసవ నాకు కరుణతో యొకయుప
కారంబు సేయుము, ఘనసిసు రేశనికదివిన్నవింతు నందనవనములో నలినాక్షి గూడి
పొందికరతి కేళి భోగింపవలయు, ననవుడు దేవేంద్రుడప్పుడు దిక్పతులకనుగొనిన
వ్వి కలికెట్టులని మొ-నేటికి నుపిహికిబో మొదుల తద్విధంబు- తేట తెల్లంబుగా తెలిపెద
వోయి - దమయంతి స్వయంవర క్రమము- నాడినివిని తహతహ తాశనశమన
వరుణుల గూడి నేను వసుధకుడిగ్గి- గిరిచిత్తం బెన్నిగతులనోయరయ- మహేంద్రం
ద్రులు మారుగా నెన్ని- సమ్మతి నలుప్రాణసఖుగావరించె- గాపునవారలకడజే
సిమరళ-దేవలోకమునకే తెంచితిమీవు- పాలుపొందనటకేల పోయెదవనిన- కగు
గివితిరిగించి కలిపురుషుండు-మొగమున చేవ్రు రుమూరువ్రనటొంప - భుగభుగలని
డినిప్పులుపొగలెగయగ, జోటజోట చెమటలు సోనలై కురియ, తట తటమని రొమ్ము
తడబడుచుండగ కటాకటా యనియుడుకరచికన్నులను తొటతోటనిప్పులు దొరు
గహాలు మనుచు కాలాగ్నిరుద్రుడో కాలభైరవుడో, కాలసూర్యుడో లయకా

ఉడ్డీయునగ, గర్జించిభీషణాకారుడైయావృజః ; గర్జుల్తృణీకృతంగనిల్చియుల్లి
నిమే- నిన్నాశ్శ్యనుండియానెలనాగగోరి; యున్నానెపుంతగసూరకతాను,న
న్నుగానవివచ్చినలుడెంతవాడు; క్రన్ననా యింతిగైకొని, పోవనాకేశనీవేగ
నాడొకర్మాట ; నాకుజెప్పకపోవయ్యాయానీకు ; పోయినవారెల్లపొలతివ
రించి, ఈయెడకేతెరకెట్లువచ్చితిరి, నరులలోసురలమానముగోలువ్రచ్చి,వరి
యింపవచ్చినవాడాసలుండు- నమరులువచ్చినారనితానుచోక- దమయంతివరి
యింపతానెంతఘనుడొ- పొంచిదండులకేమిమదిరాత్రిగూడి మెంచితాకాత్రు
రంబెట్లుజేసెడినొచూచెదనః వృషుసురరాజుబలికె - భూచక్రమెల్లనేర్తునవి
ష్ణచక్రమేలదుతోపనిసేయునెలెదబలియు- డిలవానిశక్త్యమీరేముకోకములనా
రూఢీవంతయునాక్రమించినది- యారాజవరునిపైయెలుగంగవలదు- మహిలో
ననతముసామాన్యుండుగాడుమిహిరకులాగ్రణిమేదినీశ్వరుడు- సంతతశ్రీయా
తీనరసనకీర్తిశాంతుండునాచారవంతుండుఘనుడు వానిసత్యమెరంగివచ్చి
తిమింటకు- నానరనాయకుండవనిలోపలను- నీకుసాధ్యుడుగాడునీకసాధ్యుండె-
యాకలిరాజనీవూరకనింక- కోపంబువానిపైగూడదామాట పాపంబువచ్చునీవ
నిసేయబూడదసవినిశరియురాహ్వకారుడగుడు- ననిమిషపతితోడననిమెనాత
డ్డు-కనలియీరేడులోకములనాకన్న- ఘనుడెవ్వడున్నాడుకంటివేనీవు- వెరవా
ప్పనాపేరువిన్నమాత్రమున - హరిహరబ్రహ్మాదులంతటివారు- వెరచిచుట్టంబు
రాకవేరవియుండదూరు,గరుడఖేచరయక్షగంధర్వఖచర,పక్షులైననామాయ
వశీలంపలేరుసురనాథనానేర్పుజూచెదవింక, నలుడనియెడియొకనరుడునావ
ద్ధనిలిచియుండునెచూడునీవుమచ్చదవు , దమయంతినాచేతబడుపాటు|ర
మణియెవ్వతెబడురాజ్యాంబులోన, నేనుగోరినయట్టినెలతనువచ్చి| తానుగైకొ
నపోవతానెంతఘనుడో, వానితోబలపోరవానినేబట్టిపూనిజూదంబాడబుద్ధిపు
ట్టించి| మాయలుజేసియామహినెడబాసి, పాయకపైనున్నబట్టబోజేసి- గారిం
చియులగోచిగానిగావించి- యారణ్యభూములనలయంగజేసి| యాసనినెడబాసి
మనసునొప్పించిదీనతపొందించి తెలివిదప్పించు - మారుమాపముజేసిమహిమద
ప్పించి| గారించియమితదుఃఖములనొందించి- కుండగోరిజేసికువలయేశులకు
వంటిపెట్టగజేసివానినీరీతి- చీకాకుబడమాయచేయకనున్న| నాకేశవినుమునేన
లుసికిబంటు|వాడుదర్పింపగానంజాకకలిని- గాదనియీరీతిగామహాప్రతిన| బలికి
యింద్రునితోడపరువుననవ్వుడు- నిలిచినచోటనునిలువంగలేక| ప్రాకటంబుగవి
ర్భరంబుమెచ్చి- యాకోపమునవిషధాధీశుడైన | నలరాజుచంద్రునినయోధ
గాజూచి- కలియెంతమాత్రముగదియబోవెరచి|యాతనిసత్యంబునాతనిశౌచ,
మాతనియాకారమంతయుదెలిసి|కుతలాధిపునిజేరగూడదటంచునతడెందుదిరి

గిననిదిమెల్లగసుచునక్కడక్కడగూడి యొందందదిరిగికక్కసపడునశోకము జెం
దుచుండె- నంతటకొన్నినాళ్ళరిగిననలుడు। సంతసంబునభీమజననాథుగాంచి-
యికమాపురంబునకేగంగవలయు నకలంకనీపుత్రినంపిచ్చుమనిననటువలెజేయు

—* నలుడుదమయంతితోడస్వయంపురంబునకేగుట. *—

దుమవనీశతిలక యిటులకుంతలితోడుకొనిపోవకిచటనుండుమన్ననుమీరలుందురే
యనుడు-వెండియుబలికిభూవిభుడుకుమారి। నాయెడబాడగాంచియంతనిట్లని
యె-పోయెమ్మనీమగడాగిపురంబునకు। బోవలెననేనీవుబోయిరమ్మనినవావిరిద
మయంతివగచుచునపుడు, తల్లిదగ్గిరికివచ్చితనమానసమున। తల్లడింపుచుబలెక-
తండ్రినన్నిప్పుడు, తనయల్లుడూరికితర్లిపోదలచి, నను వెంటనరమ్మన్నారదిగా
న-ల తనివెనువెంటనరంపుదునసుచు-నాతోడనెరిగించినాడెయోయమ్మ-యనవు
డుతనపుత్రినతివెకౌగిటను, నునిచిహాయనియేడ్చి యోయమ్మయనుచు- ననుబాసి
పోయెదెనాముద్దులాడి-యనితల్లిపుత్రియునందందయేడ్వ, దమయంతిదాదులు
దాసజంబుక్కులుగూడియందరుకోయనియేడ్వ। చనుదెంచిభీమభూజననాయ
కుండు- తనపుత్రినూరార్చితనయింతిదెలిపి। దాదులవారించిదమయంతిజూచి,
యాదరంబునబలెకనదియేమమ్మ - యేలయేడ్చెదవునీకేమిటకొదున। లాలిత
సౌందర్యలక్షణావ్యాప్తరూపుడు- యిలయేడుదీవులనేలెడురాజు-నలరాజచంద్రుం
డునరలోకనాథుడట్టిభూనాయకుడతివరోనిన్ను- సెట్టనచేపట్టెనీకేలవగవ।న
రలోకనుతుడైననలచక్రవర్తి-యరయనిన్నుంచినాకల్లుడైయొప్పె। పెక్కుకా
లమువాకుబిడ్డలులేక- మక్కువనీనుగాంచిమాన్యుండనైతి। సురనాయకులనేడ
చూడంగగలిగె-కరమొప్పచిరకీర్తిగలుగుటజేసి।యిందీవరాక్షినీవిందుసునందు
డహాడుగావచ్చుచుజోవుచునుండు-మమ్మరోనీయన్ననంపుదు వెంటసమ్మదంబుం
పువయిచనుదెమ్ము నీవు- మనమునదుఃఖంబుమానుమోయమ్మ-నినుబాడకెన్నా
ళునిర్వహించుదునె- పెనువొందకెంటనేపిలువనంపెదను- ననిబుజ్జగించుచునాదర
బుద్ధితనపుత్రినలునకుతగనొప్పగించి- తనయకునరణంబుతోసియంగనిచ్చి-పోయి
రమ్మనిపలక-బాలతిశోకమున- పాయకతమతల్లిపదములవ్రాల- గ్రుచ్చికౌగిటజే
ర్చిపోక్క-దీవించి-చెచ్చెరబుద్ధులుసెప్పంగదొడగె-మదితోడగురుభక్తిమానకె
కొల్లడు-సతతపతివ్రతాచర్యలవిడక-పతిమాటనడచుచుపరిచర్యజేసిపతినిశ్రీవ
రిగాగభావింపవమ్మ వసుమతిమనసరివారలలోన-బాసగసత్కీర్తులుబుట్టింప
వమ్మ-మదిరాక్షి చెలువందమనవంశమునకు-వదలకమరియొకవన్నెదెమ్మ- కు
సుమకోమలిబంధుకోటికిక్షేమంబ- వసుమతీశుమెచ్చవర్తింపవమ్మ-సరసత నా
బుద్ధిడుచనువిచ్చునపుడునరిమురి పలుమాటలాడకుమమ్మ యనిముద్దుబెట్టిచయ్యో
నథుంచెప్పిమునుకొనిమోమునమోమునుజేర్చి- నాయమ్మనాకూననాముద్దుబి

లఁక-పోయిరమ్మనప్రభుఁడుపోయితండ్రికిని ౹ మ్రొక్కి-నదీవించి మొగబుద్ధి చెప్పి-గ్రక్క
ననవరత్నఖచితమౌళిబిక-లోలోననీరేజలోచననుసుప్తనాళోనలుఁడొక్కయ
రదంబునెక్కి-మామనువీడ్కొని మఱువయుఁదాను-ప్రేమతోదమనుండు వెంబడి
రాగ- కరిరథభటఘోషకంబులుగొలువవరుసముప్పదిరెండువాద్యముల్ మ్రో
య-వారకభటులు కైవారమ్ము సేయ- వారకామినునిరువంకలనాడఁజేరిపుణ్యాం
గనల్ సేసలుచల్ల-ధారుణీసురులుబాంధవులుకీర్తింప దివినుండి దేవతల్ దీవించు
చుండ-నవనిపుష్పవానలంతటఁగురియ- మనుజేంద్రుఁడిటువంటిమహిమతోనిల్లు
జను జేరనప్పుడుసంభ్రమంబెసగ- పురమువారెల్లనుప్పొంగుచుఁగూడి-వరుసతో
నెదురుగావచ్చివీక్షింప- పరివారజనములుభక్తిసేవింప నరపతితనపట్టముఁబ్ర
వేశింప-పురసతిజనములప్పుడు వేడ్కలలర-గురుతరప్రీతిచేగుంపులుగూడి- దమ
యంతిగనుగొనితమలోనె తామ- ప్రమదమెలర్పగాబలికిరిట్లనుచు నీమానినీమణి
ని దెజూడరమ్మ-రామాభినామనిర్భరపుణ్యసీమ-సీమగాదిదిమున్ను చెలువైనలేమ-
లేమగాదిదిమంచిలేమావికొమ్మ-కొమ్మగాదిదిమంచికులుకుకెందమ్మి- తమ్మిగా
దిదిమంచితావిపూలతిక-లతికగాదిదిమంచిలావణ్యప్రతిమ- ప్రతిమగాదిదిప్రద్యు
బాణునిదంతి-దంతిగాదిదిరతితగమెచ్చుకాంత-కాంతగాదిదినీటుగలబోటికన్నె
కన్నెగాదిది మెచ్చుకపురంపుదిన్నె-దిన్నెగాదిదితావితేటపన్నీరు- నీరుగాదిదిచి
న్నెనెలరాజుతీరు-తీరుగాదమ్మయీదేవిలావణ్య-మంతయువర్ణింపనలవియేమి
నకు-వింతగాననియిట్లువివిధంబులను-వినుతింపనలమహీవిభుఁడివ్విధమున - దన
రారుశుభముహూర్తకాలంబునతనదునగరుప్రవేశించెనాతియుఁదాను-జగదీశును
మహాజనులుబాంధవులు-హితులుమంత్రులుపురోహితులునుదదను- మతినెగిర
టతమమందిరంబులకునంతటదమనాఖ్యుఁడామహీశులకు-సంతసంబునమ్రొక్కి-
జననాథమేనుపొలుపొందనూరికిపోయివచ్చెదనుకలకంఠిదమయంతికన్యకామ
ణికివయసుమిక్కిలిలేదువసుధాతలేశ-దమనేలుకొమ్మబిత్తరినిమన్నించి- యని
విన్నపముజేసియాడమయంతిగనుగొనిమదిబుద్ధిగలిగి- భూవిభునిమర్మంబుతెరిగి
సమ్మతిభక్తివెలయ-నర్మిలినడువుమునయముతో-నీవునరయంగనూరికినరిగెదవ
నిన-తరలాక్షిదమయన్నతప్పకజూచి- కన్నులగడుబాష్పకణములుదొరుగ- ని
న్నాళ్ళవలెనుండకికబుద్ధిగలిగి - మన్ననప్రజలెల్లమహిమెచ్చిపొగడనన్నికార్యం
బులనరసిసద్భక్తి-తల్లిదండ్రులమాటదాటకరాజ్యమెల్ల-నేలుముప్రజలెల్లసంత
సిల్ల-మెచ్చుకీర్తులచేతమెలగవోయన్నవిచ్చేయుమనుడువేవేగంబెయతడు- తన
బలంబులుగొల్వతనపురికరిగి-తనతండ్రికిఁగూడిభూతలమేలుచుండె-నదితటనిషధే
శుఁడాదమయంతి-సంతసంబునగూడిసరసులయందు- కేళీవనములందుకృతకశై
లములందు-నేలినుపొదలందు మేడలయందు- నిరుపమానవిభూతినిరతంబునిట్లు-

సురసభాసురకేళిసాకేత-సౌలభ్యుడనుశ్రీరామచంద్రునిరీతిసంప్రీతి-ధారుణీచక్రం
బుతగనేలుచుండెనవిఙ్నట్లుబృహదశ్వుడాధర్మజునకు పెనుపొందమున్న దావి
న్నమాగజామున-వరునతోనలచక్రవర్తిచరిత్ర, సరసులుమెచ్చవిస్తారంబుగాగ
వినుతవాక్యంబులవెలయఁగఁజెప్పె. నదుజాధూలగోత్రాబ్ధిచంద్రుండు - చిరకీ
ర్తివంతుడాశ్రితకల్పతరువు-కరుణాపయోనిధికందాళదొడ్డయాచార్యునకుశి
ష్యుడైనట్టివైష్ణవాచార- తత్పరుడతిదయాపరుడు- పోలుపుమీరినచక్రపురవిహా
రుండు- వలనొప్పనతనికివరకుమారుండు-యకలంకజ్ఞానమండనమణ్యుండు,
సకలవైష్ణవభాగవతసంసేవకుండు- రంగనాయకాత్ముండు రాజపూజితుడుసంగీత
సాహిత్యసత్కళావిదుడు. సరసనత్కవివరసద్భావకుండు-యారయంగనా
తనికనుగుసోదరుడు, తవరినయాంధ్రగీర్వాణవిద్యావివేకుండుజనలోకవిదితుండుసజ్జ
నహితుడు, తిరువెంగళార్యుండుధీరాగ్రగణ్యు, డరయనాతనిపుత్రుడబ్ధిగంభీరు
డమలమానసుడవిద్యావిశారదుడ- రమణనేజరకవిరాఘవాహ్వయుడనరహరి
ఘటికాద్రినాథునిపేర- పరుపడినేనాంధ్రభాషలదెలియ-నవనిశ్రీహరిదాసులై
నట్టిసరస-కవులసత్కృపనాకుగలుగుటజేసి యీనలకథయందునిదిపూర్వభా
గ, మేమరచించితినీచరిత్రంబు! నెవ్వరుజదివిననెవ్వరువినిన- నెవ్వరువ్రాసినని
తనికరుణ, నాయురారోగ్యంబులైశ్వర్యములను- పాయకుండగపుత్రపౌత్ర
సంపదల, నాచంద్రతారార్కులైయుండురెలమి, భూచక్రమున మరిపూ
జితులగుచు.

నలచరిత్రము - ద్విపదకావ్యము - తృతీయభాగము.

=దమయంతిపుత్రులంబడయుట.=

శ్రీకరచారిత్రశృంగారగాత్ర, శోకశాసనవేద్యభవరోగవైద్య, చిరపు
ణ్యకీర్తిదయాశ్రితజనకీర్తి - కరుణానివేశశ్రీఘటికాద్రివాస- యాదధరింపుము
పొందవాగ్రతనూజా- పవిరళమతితోడనాదమయంతి- పరిణయక్రమమెల్లభక్తి
శోభిల్లవరిమురవినిదిస్సుయానందుడగుచు రమునుమాకుశ్లెంచిఘనయోగిచంద్ర
మెరుగింపుమటుమీవృత్తాంతమెల్ల- ననవుడుబృహదశ్వుడారాజుచూచి-విను
మనివేడ్క వివరింపదొడగె - నంతటకొన్నాళ్ళకాదమయంతి - కాంతాలలా
మంబుగర్భంబుదాల్చ, పరిపూర్ణసోమునిబడలించుమోముదొరకొనివేగునిం
ద్రునిరీతినుండెననవిల్తుపూచెండ్లనందగుచనుల-మొనలనల్లనివర్ణములుగాను
పించె, మృదుబింబములనెన్నమెచ్చనిమోవి, కదనిమలినంబుగప్పినట్లుండె-బడ
లికమేనునబర్వెనందంద- నదుముగదంబామెజాభిగన్పడిరోమ- సవరణనల
భాసలపేరుబోలెనవిరళంబగుచునూరుగారుజూపట్టెకలికిచూలిపులచంద్రికల

టిర్వైనసఖగవలించుబాలలుగంధపాలికాయంగల- మలివేణిముఖచంద్రుడమృతం
పురసము, చిలుచందంబునచిట్టములెసగ, గగనభాగంబుయాకారమైయొప్పప
గిదికొడిగచూపట్టె నానాటబోలుపొందునవమాసములుపూర్ణమైన, నలరస
మస్తగ్రహంబులుచరుస-తప్పకతమతమతావులనుండనప్పుణ్యలగ్నంబునందున
య్యంతి, మరువిభుండైనకుమారునిగనియె- పురుహూతుసమునితత్పుత్రునిచూ
చి, గురుతరమతితోసకలగురుత్తైకి గురువువసిష్ఠునికోరిరప్పించి ధారుణీసురుల
బాంధవులనాగరుల- కూరిమినందరిగూడరప్పించి, యంతటగురుసాధుసనుమ
తంబునను-సంతోషచిత్తుడైజాతకర్మంబు-నతిరంగజేయించెనపుడు-పుత్రునకు
చెలువుమీరగనింద్రసేనాహ్వయంబు- నొనరంగబెట్టిపుత్త్రోత్సవంబెల్లనురక్తి
జేయించెనపుడుభూసురులకాదిభూదానకన్యాదానములను- గోదానములజే
సికుతుకంబెల్లర్పశక్తినవారికందరికభీష్టముల - మక్కువనొసగిఇమ్మహీనేలుచుం

==* శనైశ్చరుండునలునిబట్టలేకచింతరిచుట. *==

డెనదయల్లగగనుగొనియాకలిపురుషుడెదలోన చింతాపమేతుడైయప్పుడపు
యంతితోగూడధారుణీశ్వరుడు - కొమరునిబడసియీసంభ్రీనెల్లదేలుచున్నా
డునేనిటవచ్చియింతగాతమాయెనుఇంతఘనుడౌటనెరుగ-నారిగిననేనేలనిందువ
చ్చెదను-హరిహరబ్రహ్మాదులందులంతోటిబారిసామాయబడపైతుసరులునాకెం
తనేమిసేయుదునింకనేవిచారంబులొ- పరువల్లనుజెడ్డకొమటివలెనుతెమలకువె
నువెంటతిరుగబోయెదనువినజాతికిని స్వయంవరమన్నమాటవినిదానివరింతు
నేవేగననుచుపురుహూతుకడకేలపోయివచ్చితినిసురనాయకుడనున్నసుదతిసిగ్గో
రిపోతమినివేలపోయెదననుచునాతోడనతడేలనప్పుడుజెప్పె-కోపించియప్పుడా
సుధరారితోడనేపునశలపట్టియేగతినైనకలచిగారించెదగాకనేననుచు- పలుదె
రంగులనేలపందమాడితీనిపురుహూతుడప్పుడేపోవద్దటంచుసరసతపలుమారు
చాటించిచెప్పినీకతోనామాటవినకవచ్చితని - నాకేసుడేమనినవ్వుమనిమెరు
గ-నీకడునాచారమెన్నడుజేసు-నతివేగనేనెప్పుడంటబోయెదను- తనవల్లపాస
గనితప్పులుగలవె. యనియనితలబోసియంతలోరోసి- యింతగాలముగాచియు
కనేనుబోవ-పంతంబుగాదిదెపట్టునవైన-చేరియీప్రతినసెల్లింపకున్న. నార
యనన్నగాదంద్రుములోకముల- ననియిట్లుమదిలోననందందపలచు, చుసుగాచి
యుండెనశుద్ధిగోరుచును-నంతటకొన్నాళ్లకాదమయంతి- కాంతాలలామం
బుగర్భంబుదాల్చి-సొనబట్టివమరుశరమోయినంగ- మానుగానొకకుమారు
నిగనియె- ధరణీశుడప్పుడుతనతనూభవుకు- నరుదారజాతకర్మాదులనెల్ల- నే
త్రోత్సవంబుగానిఖిలంబుదీర్చి- పుత్రికోత్సవమిట్లుబుధులెన్నదటపి - చెన్నుమీర
గనింద్రసేనాహ్వయంబు - కన్యకుబెట్టెధరాకాంతుడెట్ల - నతడశ్వమేధా

దియజ్ఞముత్సేసికుటిలులనడచిసద్గుణులరక్షించి - యాచారవంతుడైయతిధర్మ
బుద్ధి - భూచక్రమెల్లనేర్పుననేలుచుండె - నావూటికి-నిట్లుండియుటునొకనా

=* శనైశ్చరుండునలునిబట్టుట, *=

డు-వేమారుదాశౌచవిధినల్పునపుడు - మడిమొనకింతుకమాత్రంబునీటదడియ
కపడియున్నధర్మేతరుండు- మదమునసిదిదెల్లముగనిరీక్షించి- యిదయుడైత
నకార్యమంతయాడేరె- ననిపొంగితనదుచేనంతయుదాచి-పనివడినూత్మరూ
పమ్ముధరించి-యొడలునుభారమైయుండకనెప్పు , డుడుగకినచ్చోటనూతగాని
లిచెనదిగానలేడవ్యోనవనీశ్వరుండు, విదితసత్కర్మముల్వేగదీర్చుచును - నిర్మ
లచిత్తుడైనెలతయుదాను, ధర్మంబుదప్పకధరనేలుచుండి? యొకనాడునలవిభు
డు తాహాయుగుచు?నకలంకరత్నసింహాసనసీమ , సిరుగడహితపురోహితమం
త్రివంశ-గురులుకొల్వగనిందుకొలువున్నవేళ , కలితనరూపంబుకరినరూపంబు

=* శనైశ్చరుండుమాయారూపియైనలుని వేటకుబోవ్రనట్లుజేయుట. *=

గలయొకబోయయైకనుపట్టైనపుడు , కురుచవెంట్రుకలపైపుల్గాయిబెట్టి, గు
డుతుగాజిగురుటాకులుగొన్నిబట్టి, సాగెకుముదురుమీసములనుల్చుచును , భో
రునబసుదెంచిభూనాధుకాంచి, చెలువందమింటికిచెవ్యొత్తిమొక్కి-పలకల
తనజాతిమాటలననియె -వినుసామినాచిన్నవిన్నపంబొకటి, ఘనమైనదేవర
ఘనమైనదోరవు? మేమున్నపురమునమృగములుపెక్కు- ,సామికైనగణింపశ
క్యంబుగాదు? మన్నుబోతులుమరిమదవుటేనుగులు?దున్నలుసింగముల్తోలగక
యుండుం లేడిపిల్లలుదుప్పలేసూరుకోట్లు, కూడిమిన్నులదాకుకుప్పించిదాటిపం
దులువడులవెంబడిద్రవ్వుచుండు, గుండేటిగుంపులుకుప్పించిచాటునెల్గులు-చిమల
నేగబిల్పుట్టముల-బిలములగుహలందుబెబ్బులిచిరుత , బులులుగోండ్రిలుదుం
డుభూరుహాగ్రములుచెలగువ్వలుగండభేరుండములునులావుకలిజులుకలలకుము
కలుజిల్గుపావురంబులుసాళువపుడేగగములు ఖోలుపొందుబహుమృగంబులుఖ
గంబులుస?గలవిట్లుమేమున్నకాంతారభూమి, నావింతలన్నినేమనివిన్నవింతు
భావించికన్నులపండువుగాగ, మేటిశ్వాటకమెకిరుమృగములతోడ-వేటలాడగ
మీరుచేంచేయవలయు,ననవుడుమోదించియాత్మనూహించి?యొనరంగవానికి
నుంగరలిచ్చి?యురంగుము రేపటికాలాగమేము,నరుదెంచెదము వేటలాడంగనవ
నిన,విని బోయవాడంత వేవేగగదలి!వనిపురివెడలి!ఇచ్చినదృశుడయ్యె! నునుజేం
ద్రుడంతటమంత్రినిజూచి- యనురక్తితో వేటలాడంగవలయు-మనముకే . టికిన
మ్మదము మైవాలె- ననిపల్కుచుండగానంతలోపలను-విభులతేజముమాసిపెం.కప్ప
మీరంచుపరభాగంబుననరుణుండుముగ్గుంక- జగతీశ్వరుడుకొల్వుచాల్చిలేచి నగ్ని
తోపలికేగెనయమారమునను-సలిలేగిపుంతలో వాలుదిక్కులలను? ...

టుల్బ్రర్వ్వినందందకలువలువికసించె-కమలముల్మొగ్గిచెతళతళవినువీథితారలుబో
డమెనంతటచంద్రోదయంబైననిద్ధాత్రి-నంతయువెన్నెలలెలగెనాపిదప- కమల
బాంధవుమనికర్ముగ-దీదిశకునమరంగనిదెవచ్చునని పలర్వచ్చ- వేగువాడును
బోలెవలివేగుచుకర్ణ- బాగుగాపూర్వదిగ్భాగంబునందు-చూపట్టెనంతలోచు
కర్లుమూసె- నేత్రమీరగపత్తులెలుగిచ్చగూనెతరిగెకేళిగుహాంతరదీపరుచులు
బోరిబోరికుక్కజంబులుకూయదొడగె- ముదమందితాపురల్లుఖములువిచ్చెపా
దలకకల్వగుంపులుచింతనొందె- బోరిపోరిపాములుపుట్టలజేర- తరుచైనభూ
తముల్తలచూపవెరచె- దనరిననయింద్రునందనవనంబునను-ఘనతబూనినకింశు
కంబోయనంగ- నరుణోదయంబయ్యెనంతలోపలను-ధరణీసురులచేతదాపూ
జగొనుచు- తపములుమెచ్చసయితంబులహెచ్చ- తపనుండుపూర్వభూధర
మెక్కెనంత- నలరాజుమేల్కనినగరువెల్వడిని- వెలయంగసంధ్యాదివిధులో
పుదీర్చి- కుంకుమపన్నీరుగూర్చినగంధ-పంకంబుతనమేనబాగుగానలది-నలుత్ర
గాకస్తూరినామంబుదీర్చి చెలుగుచువిరిసర్సల్చిగనిండదురిమిబిరుసువన్నెరుమా
లుపొందుగాజుట్టి-సరిలేనిరత్నభూషణములుబెట్టి-వరుసబంగరుఁబ్రాతఁబ్రాసి
జిలుగు- సరిగెదుప్పటిమొలసరుగునదాల్చి-పాటించికన్నులపండువుగాగవేట
శృంగారంబువెలయంగమించి యపరిమితోత్సాహుడగుచునలుండువిపినయా
త్రాభేరివేయించెనంత- నపుడుయీబ్రహ్మాండమదరినట్లయ్యె-భూతలమదరెన
భోవీథిబెదరె- భీతిల్లెగ్రహములుబెనదుభూతములు - జలధులుగలగెనక్షత్రము
ల్వ్రాలె- కులగిరుల్గదలెదిక్కర్లుచీలెనపుడు- శత్రురాజన్యులుసకలంబుడించి
మిత్రులడించినంమిన వారిడించివాయిములడించిభటావళిడించిరయమునవా
రణలధములడించి- కొందరుకొండలగురుతెరాటవుల-కొందరుబట్టిరిగుండెలు
జెదరి - చపలత్రపజలమూర్చలనొందిరంత నపరిమితోత్సాహులయివేటకాం
డ్రుంకురచమీసమ్ములుగుజ్జురూపములుబిరుసైనమేనులుపెద్దపిక్కలును-చిరత
వీనులువెర్రజిర్లకన్నులును-గురువిందపూసలకొమగొప్పవేళ్లు-నెరిమిందకలకం
చునీలిదట్టులున్కురుచకాసెలచెంగుకొనలబిగించి- పట్టుదుంగులుమీదప్రబల
దనర్ప-చుట్టుకాసులునిండసురియలుజెక్కి- పీడెముల్ మొలజెక్కిబిరుదుమాష్టి
లుబుడగొందువినులబిల్లిలుగట్టికడీదిమెకంబులుంగరువకయుండతడబడబాము
లుదరమకయుండ- పజనజనబదనీకల్యాకట్టువేళ్లు-తలముల్లతిరముగాదాల్చిమే
నులకు-తరుచుగామించుదంతపుబిల్లనమరు - చిరుతకాసెలువలచెంపలనమర-
పలలబండ్లనుపోగువారుమోకులును- సలువాడుమీరినపందిబల్లెములు- జిగురు
కోలలుమేటిచికర్ములురులు- తెగనలిమబ్బులత్రిప్పుడుత్రాళ్లు-పిగిలిచెండ్లమరి
నైపెద్దఈటెలును జిగివేండిరకట్లచేచెలగినింగుణంబులుమెలవుసింగంబులమీదనుగ

డిఱ్ఱ-గలిగిన వేటకుక్కలను బంగారు-గొలుసుల బట్టించి ఘోరాననముల-గలి
గిభయంకరాకారములను వెడలిరంతట నవ్వసుధాధీశుడధిక - సంతోషమానమ
తిస్వనందనందు తనయుండు మంత్రియు దనగూర్మిసతియు - తనుగొల్వగా బ్ర
మోదంబున నెక్కి- భేరి వేయించెను పృథివి గంపింప-నారకదొరలిరుపంకలగొ
లుక-జనవల్లభుడు వేటను దెంచెనప్పుడు - గొనకొని నల్లని కొండలోబచనగ-కెర
లుప్పన వ్యేటకాండ్రు వేవేగ -నరదంబు ముందర నందంద రాగ- బలుసింగములు
తమయునదారి జోనీక- తలమున గుండియ లవ్లగ గుంపుదమ్ములిసంయున విజొచ్చి
టొక్కలిన లెమ- యులమీద బడగుమ్మి యాడ్చి తెచ్చెదము-జదగజంబులనంయున హద
ములడించి-తడపడివిడువక పట్టి తెచ్చెదము - దొరనీమున్న వకారుదుష్టులనయి
న-బిరబిర ఖండించి జెరికి తెచ్చెదము - మారిష రానాంబుల నందందదరిమి-జిరజిర
ఖండల చెండి తెచ్చెదము - భల్లుల గానములబోనీక చేతి- బలిమిబల్లెంబుల పాలు
జేసెదము - ధరణీశ యనుచు దువంతముల్లాడుకొనుచు-నరుగుచో నెదుటనింపయి
మాతులుంగ ధల్లాతకీ పారిభద్రధూర్త - వల్లకీ కురువక సాలహింతాల - బదరి
తింత్రిణీ బిల్వ పాటలి క్రముక - కదళీ పటూశ్వత్థ ఖర్జూర లుంగ-పనస విప్ప లనింబబం
ధూక సరళ ఘనసార శాల సాకంకాదిదరులు - ఘనపదకంబు చుక్కల రారగ
దుండగొనకొని మిప్పిరిగొనుచు నేలాది - మల్లికాదిక లతల్మహీజకుంజముల -
వల్లిపర విరళ్ని బయిచరని యుత్రుల చూడని ప్రవేశించి మహారాజ విభుడు కడు వడి నే
ఘుమఘుమధ్వనించినట్లు- ముదముప్పతించె నిర్మోహయించె నపుడు- బెదరెన్నగా
వలిభీ పల్లికలిగి - పిలపిల చెవులెల్ల బిక్కరించుకొని సోలసినల్ది దుక్కలు బూచుచుపుం
డ-పిడుగులకంపెను బెడిదమై సట్టి. కడువాడి తూపులో కుక్కటనలుం జేయ- త
నువులవాటి ఎత్తరింపుదును-కొని ప్రాణములదన్నుకొని రొంటి మేనుగులు విలవి
లప్రాణముల్విడుచు సింగములు- బలునెత్తురు దొగిపడెడు బెబ్బులులు - వడి మెడ
లెగి నేలద్రాలు మెప్పులును- బడిబడి పోలేక బడు గండకములు- యురములు తెగినే
లనొరుగు దుప్పులును- శిరములు తెగిపడు సింగిలికములు -పలుమారుగూయుచు
పడెడు జింకలును- తెలియక రయమున రొల్లునక్కలును- యుపని మైబడి పొరలా
డు పందులును- తవిలిన పొదలలో దాగుకుందేళ్లు- లీరితిప్పగముల నేపడిగించి-
ధారుణీశ్వరుడంత నదయ దాల్చినిల్చి- వేట చాలించిన వేటకాండ్రడవి-దాటిం
చి కదప్పిదారి నిబట్టి- ఘనమృగంబుల మీదగడియు తుభ్రీతి - గొన నేత్రలను నుసిని
కొలికి బాణముల - పదములు ఖండించి పార్శ్వ ల్మరికి - రథములు గడవి కరంబు
లుద్రుంచి- నఖములు పనిమి కర్ణములు భేదించి- ముఖములు జెక్కకొమ్ములను
గ్గు జేసి। నడుములు నరికి చూర్ణంబు గావించి। తొడలు చెండాడి కుత్తుకలు త్తరించి
ముక్కలు చెక్కలు మూపుతలలు- పక్కలు బిక్కలు బబరులు నుదరులు - కద

పులుసురములుగాళ్లను వ్రేళ్లు - శిరములు పిరుదులు చెవులు ఫాలంబు - లిత్తరి
యుదియదని చెప్పరాక - కత్తులపచ్చడి గాగొసిరట్లు తుత్తుమురయి రూపుదో
పకకలసి - నెత్తురుమడుగుల నెరి జేలియాడ - వలలొడ్డి యురులొడ్డి నాగులు గట్టి
కలమపుచ్చును జల్లికనుమలు గట్టి - రాజాతిపత్తులు యేరితిబలుకు - నాజాడపె
లుకలనవ్వుడు పిల్చును - దిరుగుడుత్రాళ్లను జెరగొప్పగట్టి - యురులొడ్డి జిగురు
లను మరి గాలవలల - పాశజంబుల మేటి జక్కిలంబులను - రాలనన్నా దెపులా
వుకంబులను - కరముల జిలుకల గ్రొంచపత్తులను - భ్రమయించి పూరేండపా
వురంబులను - జెలుగుబ్బలను కోంగపిండులనిట్లు పులుగులనన్నిటి నిధోరనబట్టి - వే
టబాలించి యాపృథివీశుకడకు మేటి దంతంబులు మేటి జల్లులును - కరిశిరంబులలో
నిఘనమౌక్తికముల - వరుసతో పునుగుజవ్వాజికస్తూరి - కడు వేడ్కకొని తెచ్చి
కానుకలియ్య - తడయకనివి మెల్లదపుయంతికిచ్చి - పరగంగ వానికి బహుమానమి
చ్చి - మురువున దన మంత్రి మోము వీక్షించి - తలపుననివేటత మకంబుకతన - తలకొ
నిమన మెంతదవ్వు వచ్చితిమి - యనుచు నుదనపురి కేరుజెంచు నెడను - దనరినవన
దేవతల వేడ్కజూడు - బాగయిన నిరంతు స్ఫటికదర్పణము - లాగుననీలోత్పలం
బుల చేత - తరుచయిన కం[illegible] గొంగడంముల చేత - మెరుగు నీలపు గుద్దు[illegible]త్పనితీరు మె
రయించు మేటి తుంమెదగుంపు చేత - గరమొప్పమంచి చెంగల్వల చేత - వఠి
డి కెక్కి లేగల పత్తుల చేత - వాడిగోరుల గోరువంకల చేత - బలువుగానున్నట్టి బి
కముల చేత - నలలిత క్రౌంచసంగము చేత - క్రమొప్పచక్రవాకంబుల చేత - రవణి
యమైతదా రావనిరుద్ధ్రి - కలకలంబుర సంగతమైన యొకర్ - కొలను గనుగొని తమ
లయేశ్వరుడు - తరుణీమణుల దానన త్తరి తేరుడిగ్గి - కరతలంబున మంత్రికరము దా
కొనుచు - జలజాకముల జొచ్చి జలముల గ్రోలి - యాలరంగనచ్చొటనతి చిత్రముగను -
చెలువు మీరగ జగ జెంపుగా బ్రబలి - విలసిల్లు సహకార వృక్షంబు నీడ - నర
సిజపత్రములు జొరంగనరసి - యొరపుగా తలిరాకులో నరంగ జేర్చి - పరచిన
వ్వాదుబారు పానుపు మీద - ధరణీశుడతుల మోదంబుతో దుతను - తలుపునవదపు
యుంటిదనుయుంతితోడల - తలగడగా జేసి తగవిశ్రమించి - గురుతుగా మరువంపు
కొనలను వచ్చు - మరటి వట్రువ గాలి సుడియంగ ద్రిప్ప - నలత తోకను మోదప్పు
నంతలో పలను కలిగియొప్పని కలగన మేలు కాంచి - దిగ్గున లేచి నల్దిక్కులజూచి -
యుగ్గలంబుగభీతినందందవడక - నమ్మాన్యవాదీశు డప్పుడు చూచి - యింపూనినీమ
జేయుతిభక్తితోడ - నరుడైన కెందమ్మిలలరించు ముద్దు - కరముని చెలువందగా
నీవు చరచి - రమణీయమగు నవరత్న కంకణము - రమణునెక్కువ దురతుగా గట్టి - యి
ది ధ్యేయంబు మరచితియునకులాధీశ - మమదిలోననీవు సామాన్యువి కాలెను - వక్రంబునీ
భూమి వసింపజనిక - చక్రంబు పనిసేయ జగము నేలుదువు - ఘనుడవు సకలలక్షణ

గుణోన్నతుండును వసుమజయిశాసివర్క-వంశజుడ - వనితన్ను దెలిపినయాభృత్య
భోజి-గనుగొనినలమహీకాంతుడిట్లనియె - నెలనాగ ఏమని యెరుంగంగ రాదు
కలగకకొలగానికలగంటినిపుడు - తెలియజెప్పెద దాని తెరగెల్లవినవె యలివే
ణీయీ రాజ్యమంతయు మనము - విడిచి వేదనబొందివిపినంబులోన - నుదుగక
నిద్దర మొకచీరగట్టి- పరంపడి బాధలగొంత కాలంబు- మరిగిన పిదప శ్రీహరికటా
క్షమున- మనము రాజ్యను ప్రాప్తిమునగంటినిప్పు డనియిట్టు దుస్స్వప్న మధిపతి జె
ప్ప। వెంచి దావెరవనివిధమునబలికె । నరయంగదీనికి నడల నేమిటికి । నందులక
ంత్రి శ్రీహరియాజ్ఞ మీరి. పొందు నేదుఃఖంబు భూతలాధీశ। సత్యమే జయమనిసకే
లశాస్త్రములు। నిత్యంబుగా బలుక-నిఖిలంబులోననటు గాన సత్యంబునధిక ధర్మం
బు । పటుగతిభాగ్యసంపదగల్గె మనకు । ననియిట్లుబలుకంగ నడవివేకించి తన
బలమలమంతయు తద్దయుగొలువ । భేరీరవంబులు పెల్లుగా మ్రోయ ధా
రుణీనాధుండు తన పురికరిగి । వెలయుచు కలిమాయ వేరొక వేళ। తెలిసియు
దెలియని తెరవుననుండ। భీమునివరపుత్రి బిసరుహనేత్రి। భామాలలామ నిరర్ఘ
గుణోద్ధామ। పరమపతివ్రత బహుధర్మనిరత। వరరూపవిభవలావణ్యప్రహారి।
దమయంతిసత్యంబు వదలంగనీ. తనమరిన వేడ్కతో నప్పటప్పటికి ! తనప్రాణవి
భునకు ధర్మశాస్త్రములను రక్తిజెప్పగా నతడు సత్యమున చెలువంద రాజ్యంబు
చేయుచునుండె. కలిరాజుమరికొంత కాలంబు వెనుక-మనమున దలచియప్పుడనం
జనాయకుని ఘనముగా నేబన్ను కపటజూదమున - కలరాజ్యమెల్ల నొక్కటన
నోడించి తొలగిపోజేసెదతొల్లికానలకు - నలనాధు ధరణిధరారాతి తోడ-బ
లికెనపంతంబు బ్రబలజెల్లింతు- నని యొక్క చెనటి బ్రాహ్మణరూపు దాల్చి- తనం
జూచువారలందరు నవ్వుచుండ - కురుంచునల్లని మేను కఠినసర్వంబు - కురుం
చపాదంబుల క్రూరదంష్ట్రిలను -, విల్లువంకలకాళ్లు విరిసినబొమలు - పల్లమీ
సంబులొప్పని గుంటకన్నులు - నరసినగడ్డంబు నడ్డివాసికయు- బవుగాబ
ట్టినపట్టువర్ధనము - కడిదిబిచ్చబోష్టంబు కడుబొక్కనోరు- పడుపయిన మెడ
యునునికల్ రొమ్ముబలువుగా మాసిన పాతధోవతియు వెలయంగ చేనొక్క
వేణుదండంబు- వలనుగా జిగిమండి పైచుజందెంబు- కలిగి భయంకరాకారుండై
నలుని- దాయుప్పర్కరుండను ధారుణీనాధు-డా యెడ తజవారలందరుంగొలువ
బాలుపొందతనపురంబు నచిత్రవలర - గొలువున్న యుత్తరి గొబ్బున బోయి
భుజంగంబుకై యుపడిబోడ గాంచియుతని- విజయోస్తు యనుచు దీవించి యిట్లని యో-
నన్నెవ్వడో యని నరనాధబుద్ధి- నెన్నకు కలియని యెరుంగుము నన్ను-దురితకర్మ

=*శనైశ్చరుండు పుష్కరుని తో నలునియొద్దికేగి జూదంబాడుమనుట.*=

ములకు దొరనగు నాకు- సరియైనవాడు ముజ్జగముల లేదు హరిహరబ్రహ్మసద్రా

చులనయిన- తరలక పెక్కుబాధలబెట్టువాడమనుజేశనన్ను - సామాన్యుడనంచు
నానరమీపతిలోనఁదుంచకుమప్పుడు. విరసతనత డేమివెతబెట్టదలచి- యరుదెం
చెనోయనియడలకునీవు- వన్నుగానీకొక్కపనిచెప్పధలచి- క్రన్ననేనునీకడ
కువచ్చితిని- యరిమురివేవేగ గాపనిసేయు- మరినీవువినకున్ననాచిత్తమెడలు
నవనీశయాకార్యమంతయునిపుడు, వివరింబుగానీకువివరింతునింక - నలివేణి
దమయంతియనియెడుకాంత - కలదొక్కయువతిచక్కనిముద్దుగుమ్మ- నలినా
క్షిపుట్టిననాడనుండియును, యలరుచునేబెండ్లియాడెదననుచు - కాచుచుండగ
నన్నుకాదనిమిగుల- నాచంద్రముఖిబెండ్లియాడిమాణిక్య - ములవంటియిద్దరు
ముద్దుబిడ్డలను - యలరంగగాంచియీయవనిరాజ్యంబు - నేలుచున్నాడుమన
స్నంచకనలుడు- తాలిమిగొనదుచిత్తంబట్టిపనులు - సరిపోయియుండునేజగ
తినేరికిని- యరుదెంచినేపెండ్లియాడెదు దాని- నెలమిదానువరించనెంతటివా
డు- బలభేదికన్నదిక్పాలులకన్న - నరనాథధారుణినాథులకన్న-సరసతనాక
న్నచక్కనివాడొ- నలుడంచువానియానాతివరించె- నిలతలాధీశునికిదిసమ్మతం
బె. యొంతైననలుడునాయిష్టమారయక- నింతకార్యముచేసెనికచూడుమైన-
నేమాయవేవేగనిట్టిజూదంబు-నామహీశునితోడనాడుమునీవు- చెలువొందవా
నిపాచికెలలోనుండి, నిలిచియోడింతువేనఖిలరాజ్యంబునేకచక్రముగాగనీయి
లయెల్ల- చేకొనివేడ్కనీచేతనేలింతునన్నికార్యంబులకలరుచునేన - యున్నా
జనీకేలనుర్వీశభీతి - యనవుడుసంతోషమందుపుష్కరుడు - వినయంబుచేకలి
వేల్పునకనియె-పొసగంగయేనునిబుద్ధులుదాటి- వసుమతినేనెంతవాడనోదేవ-
యారూఢిజూదంబులాడెదననుచు - నారాజకడకునేనరిగితినేని - సరసత
నలుడనసముడనటంచు - నరిగినాతోపంతమిడిభ్రష్టునట్లు- లాడునేజూదం-బు
నతడువద్దనక - వేడుకతోడుతవినుమేనుజనిన , ననవుడునేవానియాత్మలో
నుండి - యసురక్తితోజూదమాడెదుబుద్ధి- బుట్టింతువేవేగబొంమీనీకేల- నిట్టి
విచారంబులేగతినయిన- వానితోసరిపోరివానిరాజ్యంబు - వూనినీకీయ్యకపోను
నియాన- చెలువందరాజ్యంబునేయుమటంచు-పలికియదృశ్యుడైపాపవల్లభుడు
జనియె నానలమహీశ్వరుడొక్కనాడు - మనమెలర్పగసభామంటపంబునకు-
జనుదెంచిసకలరాజన్యులుభటులు - ఘనమైనమంత్రిపుంగవులుబాంధవులు-
హితులుగాయక- పురోహితులు నాశ్రితులు - నతివేడ్కగొలువ సింహా
సనమందు - నమరంగగూచుండియతివేడ్కతోడ- రమణులువింజామరంబులు
వివవారకభటులుకేయివారమూల్సేయ , సారెకుసజ్జనుల్సన్నుతిసేయ - కవి
వందిమాగదుల్ గడగికీర్తింప , ప్రవిమలసకలసంపదలచేనిట్లు - దివిజులతో
నున్నదేవేంద్రుపగిది- కువలయేశుడునిండుకొలువున్నవేళ - జననాథుకడకు

పుష్కరభూవిభుండు, తనవారలెల్ల మోదంబునఁ గొలువ - చనుదెంచు యతని కీశ
దృక్త్రిమొక్కి వినుతులు సేయఁ బవ్విభుఁడు పుష్కరుని - యనుపమాగతి నొక్కయా
హాటాసనమున - నునిచి మోదించి యుచిత వాక్యముల - బరిణామ మేయని పా
ర్థివుఁ డుగ - హారికటాక్షంబున నందంద చూచు - ఘనతర సౌఖ్యంబు గల్గు నెల్ల
పుడు - మనుజాధినాయక మరి నీకు శుభమె - యనవుడు నీదయ వనితలేశ - య
నుపమసుఖము గాక సుఖంబు గలదె - యనవుడు నిషధభూమీశుఁ డిట్లనియె - నెన
యనా పుష్కరాధీశుని జూచి - ధరణీశ నీ వేమి తలపునఁ దలచి - కరము ప్పనేడు మా
కడకు వచ్చితివి - యెన్నఁడు రావు నీ వేతెంచుట రిది - క్రన్నన వచ్చిన కార్యంబు చె
ప్పు - నా నవ్వు పుష్కరుండ నీశు జూచి - గానగా సనిసు జూడ గోరి వచ్చితిని - యి
దియుంతె కాని యొండేమియు లేదు - ముదమంద మదిలోన ముచ్చట దీర - మనమిద్ద
రము గూడి మరి వేటకు జూద - మును క్రీడ రంగ నాడుదమనిన - ధరణీతలేశుండు
తలయూచి పలికె - ధరలోన మాంసు జూదంబాడఁ దగదు - ప్రవిమల సత్యసంపద
చాసిపోవు - నవివేకమొలయుదు రాగ్రహంబొదవు - నటుగాన జూదంబు నా
డంగదగదు - యటువంటి పని సేయ నహమేమునకు - ననిపలుకు చుండగా నప్పు
డు కలియు - మనమున ప్రేరేపణ దిజూద మాడ - కోరిక బొడమి యకుశలయా
ధిపుని - గారవించి నలుండు కడకనిట్లనియె - పగడసాలాడంగ బ్రమదంబు నొంది
జగతీశ యిచటికి చనుదెంచినప్పుడు - నినుచిన్నబుచ్చుట నీతిగాదింక. నమరక్తినా
కయాటయాడుదమనుచు - మేలిమి పైడి నిమిడించిన పగడ - సాల దెప్పించియు

==॥ పుష్కరుండు నలునితో జూదంబాడుట. ॥==

చ్చట చక్కపరచితిర మొప్పగా నాల్గుదిక్కులయందు - సరగున సారెలు చక్క
గా నిలిపి యొనరంగ పందెమేమనిన నలుండిట్లు - లనవిని పుష్కరుండని యెనవ్వుచు
ను - యినకులాధీశ్వర యే వోడితేని - పనిబూని యెన్నమి బంటన య్యెదను - నెరువు
న నెరుగక నీవోడితేని - నీ రాజ్యమంతయు నేఁ మి నాకొసగు - మనెనిట్టియొడ చా
టుకాత్మలో మెచ్చి - వెనుకోన్న చేష్టతో వెలయ పుష్కరుని - తోడరి జూదంబా
డదొడగి నలుండు - తడయక మేటి దంతపు పాచికెలను - యమరించి యొక బార
యను చదోలించి - సమయము గాదు గద చ్చి చౌవంచ పడగ, యిత్తిగయని వారలి
రువురు నాడ - నత్తరి పాచికలందుండి మరియు - కలినలధారుణీకాంతుని చేత -
బలుమారు పందెంబు పడకుండ జేయ, నలుఁడది చూచి వింత గ బాయటంచు
చలముకోపంబు రోషంబు నీ మూడు ; ముప్పిరిగొనగ నాముఱువున నాడ కి నప్పు
డు కలిమాయ యని గానలేక, సరిలేని మత్తగజంబుల నోడె, కరకరిగల తురంగం
బుల నోడె, తడబడక రథంబుల నోడెఁ కడగి నిండిన ధాన్యకణజంబులోడెఁ పస
సగల్గు బంగారు పల్లకీలోడె ; మసలక ఛత్ర చామరముల నోడె - రంగంబున దీ-

వ్యాంబరంబులనోడె - సంగీతములుబాడుసఖియలనోడె - కొమరారుముత్యా
లగొడుగులనోడె - రమణీయమగుధనరాసులనోడె - వారకభటజనవర్గంబు
నోడె - తేజులనోడె మేదినిసోమశరిని - సచివుండుమదిలోనసంతాపమంది
యుచితవాక్యంబులనుర్వీశుతోడ - ననియెనీధారుణి యెందునోదేవ - యనఘుల
కిట్టిదుర్వ్యసనంబుగలదె - యిదియేమిపనియనియిప్పుడుదోచె - మదిలోననిట్లా
డ పరచితెలితి - యీజూదమాడుటయేమిపౌరుషము - రాజేంద్రనగరికిరండుపో
వలయు - నదెనిన్నుజెలులురమ్మనిపిలిచెదరు - యిదివేళగాదనివింతటనిలుపు -
ధరణీశ యాకలిదప్పులుమరచి - తరలకయాడంగధర్మంబుగాదు - లేలెంము
మాటబాలింపుము వేసుక - నాలాగవేంచేసియాడెదుగాక - ననిపల్కి చెయిప
ట్టియావలికిబెనుగ - కనులనెఱ్ఱగజేసికరిగాంచిసింహ - మురకమాచినరీతినూరక
జూచి - పరువడిగర్జించిపలికెభూవిభుడు - నీకేలనిటువంటినీతులుచెప్పచేకొ
నియెవ్వరుచెప్పిరమ్మనిరి - విడువిడుమనిచెయ్యివిడిపించుకొనుచు - నుడుగకకని
మాయనాగియాడదొడగె - నప్పుడుచింతించియామంత్రివరుడు - తప్పకనలు
డుజూదంబాడుతెరగు - చేరివద్దనిబుద్ధిచెప్పినవిధము - ధారుణినొకటిదక్క
నంతయును - యీరువడితోడుతనోడితెరగు - గెరలియాతడుకోపగించినతెర
గు - దమయంతికప్పుడుతగచెప్పెననిచె - దమయంతియప్పుడుసంతాపంబునొంది
యిదియేమిపనివచ్చెనికనేమిసేతు - వదలకతనమంత్రివాక్యంబువినక - సదయు
డైయీరీతియాడినయిప్పుడె - యిదిదైవమాయ యెందేమికాగలదు - మది
లోననికననుమానంబువలన - దీదియాదిగానింక నెట్టిదుఃఖంబు - పొదనిదెంగతి
ముమ్ముపొందనున్నదియొ - యిదపడిదుస్స్వప్నఫలమెల్లనిప్పు - డదియేలపోనిచ్చు
ననుభవించకను - నుదుటనేమనిబ్రాసెనోమున్నుబ్రహ్మ - తనుజేయుప్రాగ్వాక్య
త్యంబులుదాట - వనజాసనాదిదేవతలకువశమె - యిటువంటిజూదంబులెవ
రయినమున్ను - తటుకుననాడిరేధరణిలోననుచు - నప్పుడువార్ష్ణేయుడనుసా
రథినితప్పకరప్పించితగనంతచెప్పి - కొడుకునుకూతునుకొనివేగనీవు - తడయ
కమాతల్లిదండ్రులవద్ద - విడిచియిక్కడనున్నవృత్తాంతమెల్ల - కడువేగనెరుగిం
చికదలిరమ్మనిన - నరుదైనయొకమేటియరదంబుమీద - నిరువురబిడ్డలనెలమినె
క్కించి - పరువునదోడ్కొనివార్ష్ణేయుడప్పుడు - పరగంగయావిదర్భపురం
బుజేరె - నప్పుడుపురమువారందరుగూడి - తప్పకతమలోన తామచింతించి -
తలపోయదొడగిరి ధారుణీశ్వరుడు - చెలువొందరాజ్యంబుచేయుచుండగను -
సకలజనావళిసంప్రీతిబొందె - నికనెట్లకోయిదియెరుగంగరాదు పోడిమిమానవ
యినపోయిజూదంబు - నాడంగవలదనియరసిచెప్పదము - వినవనెన్నమంత్రి
మాటలువినడని - మనుజనాథుడుఘనమాటలువినునె - పూర్ణశుభాశుభంబులు

రెండుతనవి- యవియని దెలియక నాడు దుర్వ్యాదు - జూదంబు నాడెను చోరపు
ష్కరుని- వాదించి పోదోలువారు లేరైగా - యలరి భూపతి జూద మాడంగ బోవ
వలదంచు పెద్దలెవ్వరు జెప్పరయిరో- యవనీశ యీ జూద మాడ రాదనుచు- నెవ
రైన భూజను లెరిగింపరయిరో - ఘనమైన కర్మముల్ గదిసిన వెనుక - వినవచ్చునే
యెవని విఘ్నంబైన- నయిన నుమన మప్పుడందర మేగి- మానుమీ జూదంబు మను జే
శ యనుచు- పలుదెరంగుల జేరి పలుకుద మొగిని- చెలరేగి మన మేమి సేయబోమె
దము-జూద మాడుట వసిష్టుడోంగియున్న- కాదని మాన్పడే కష్టజూదంబు- నికన
యినన స్మృతుని యిట కేగు గాంచి- యకలంక మతితోడ నా రాజు గాంచి యాడగూడ
దు జూద మాడకుమందు- నేడు జెప్పిన గాని నిలుపునే రాజు - మన మాట నిపుడు స
మ్మదమున వినునె- గాని పౌరజను లెల్ల నమానమున నను జనవనిపల రాజచంద్రు
ని గాంచి- మనుకోని భయమున మ్రొక్కి యిట్లనిరి- మానవాధీశ్వర మమ్ము గావ
లసి- మానుమీ జూదంబు మాదినంబు రాదు- కపటమై యున్నది గాన యీ జూదము
వుడు జాలింపు మాయందరి తోడు- పయివచ్చు పని సేయ పంతంబుగాదు - పంపు
రాని పని సేయపలయు నేరికిని- యవనీశ గెల్పు లేదవ్యోనింతైన - తవిలి మోటమి
మించెదగదింక విడువు- మనవుడు వారలనప్పుడాగ్రహించి- కనుగొని చెయ్యెత్తి
గర్జించిపలికె - జేరి నాకును బుద్ధి జెప్పమటన్న - వారెవ్వరనుచు దుర్వారోగ్రు
డగుచు- కలియుక్తుడగుచు నా కలిగొన్నయట్టి - పులిబోలి గర్జించిపోదోలె ప్ర
జల-నీరీతి బ్రజలంత రేగిన వెనుక ? నా రాజు మరి జూదమాడు దువరస - తనదయి
న రాజ్యమంతయు నొడ్డు బెట్టి- వెనుకొన్న కలిమాయ వెతచేతనోడె - చప్పన్న
దేశ రాజన్యులు మున్ను-కప్పంబు దెచ్చిన కానుకలోడె- నవఖండ భూమిమండల
ములనోడె- నవలక్ష పర్వతనందులనోడె- నలువొంద నోడెను నాల్గు దిక్కుల ను
ఇల యేడుదీవుల నెల్లను నోడె , కట్టు చీరెలనోడె కరమధిక నిలిచి - యెట్టిట్టు
దోలుగ కనన్నలుడున్న- నతనిగన్గొని పుష్కరాఖ్యుడానలుని - సతికి నవ్వాతిక ని
చ్చలు జెప్పినను ప- దమయంతియ్యవిని తనమనంబునను - క్రమము ప్పవింత తోక
డు వెరగంది- యంతఃపురంబున నప్పుడు వెడలి- కాంతలు పురజనుల్ గడు వెరగంది
చూచుచుండంగ నా సుందరి పథకు - రాచధర్మము మానిరయమున వచ్చి- యిది
యేమి భూనాథ యీ చోద్యమనిన - సదయుడై యేమనక తడూరకుండెనప్పుడు
పుష్కరుండది చూచి నలుని తప్పక నిప్పుడె తరుణితో గూడి- యీ రాజ్యమునను ఉం
డకే కాననయిన- జేర బొమ్మనిన యా క్షితిపతి జూచి- నలుడిట్టులని మొవోనర నా
థచంద్ర-సలలితంబుగనే మునని మొదమింక- కలి రాజు మన్నింత గాసి పెట్టగను
మెలమితోనడవికి నేము బోవెదము- నీవింక నిద్ధారుణిని యేలు మకట యీ విధి
జేసె నేమందింక ననుచు- ప్రవిమలంబుగ మంత్రిపాటించి తెలియ- వివరింపనే—

తెలివకపోయితివి - కర్మమేమిటనయిన గావిరటుగాని - కర్మము పేలిను కర్మ
మేకీడు - కర్మమే సుఖదుఃఖకారణంబగుచు- కష్టంబువచ్చినగయికొనకిప్పుడు
పోయిన్నపోవు గా పూర్వకృతంబు - తలచిచూలికినయినధరవరియిరికైన- హరి
కయినసతిమనోహరునకునయిన- సురులకయిననుమనుష్యులనంగనెంత-ననుభ
వించకతీరదది వొల్లనికర్మానిఇట్లుతలపోసియప్పుడాస్మపత్నిగనుగొనిపలికెనుక్ర

=* నలదమయంతులడవికేగుట. *=

మముతోడుతను-తనమ్మకాసలకుసమ్మతిపోవవలయు మనమునకిక చింతమాని
రమ్మనిన- వినియాసతితాణిచిభునివాక్యంబు-జవదాటకప్పుడేసమ్మతివేడలె - న
వనీశుండింతితోనడచికిజనుట- పురజనులాలించిపురపురబాకిరా-వెరదుచుతమత
మవీధులనిలిచి గుంపులుగూడుక గుజగుజరాజదంపతులనుజూచితహాతహాబ
ళిరా-దకరాటాయిట్టిమహాపుణ్యాతుల - కిట్టికష్టముబొందుటేటికిగలిగె- ని
టువంటియాపదలేటికివచ్చె- నెటువలెపోవునో యేమిసేయుదుము విరుపుణ్యా
త్ములువీరుసజ్జనులువీరికియాపదవిధుచునేర్దాన ననియిట్లుపురజనులలమటపడు
చు- తనజూడవారలతానుజూడప - తలవంచుకొనుచునుతగుసిగ్గుతోడ
కలివేధతగిలినకతముననిట్లు- పురవీధులప్పుడుపొందుగావెడలి- పురపురబో
రుచుపురినిగడచి- కరనుజింతింపుచుగాంతతోగూడ - దొరకొనిదైవం
బుమాఱుమజనియె- నకటాటపురజనులందరునప్పుడు- రకటాసిపురవరాజనివె
రచి- దమయంతితోనలధరణీశ్వరుండు- తముచూసినసుటకాత్మనేగుందిరంద-
రప్పుడునిషధేశుడాపురివెడలి - తప్పకదమయంతిగజూచిపలికె - నే
మిసేయుదుకార్యమికతప్పివచ్చె - కామినిమనమింకగానలయందు దయివతం
త్రమునని త్తరినుండవలసె- దైవంబుననవేలతమకర్మమిట్లు - బాధింపుచుండం
గపగబట్టినట్లు- వేధించిపుష్కరవిభుడుజూదంబు- నాడించిసంపదలన్నిటగొని
యెపోడిమిచెడియిట్లుపోగలంగవలసె-ధర్మమార్గమునందుదనరుటమనకు-
నిర్మలముగుబుద్ధినెక్కొనుచుండుననియిట్లుదమయంతినట్లూరడించి-వనివడిపుర
సమీపమ్మునదనరు-నొకపర్వతముగాంచియురువివేకమున- సకలంకచిత్తులయి
యప్పుడిద్దరును- యుపవాసమునసుండియుదయాస్తమంత- నపరిమితాయాసు
లయి క్రోవబట్టియావనభూమిలోనప్పుడిద్దరును పోవంగపోవంగపొదరిండ్లవ
డుమ- బ్రహ్మసమానుండుబ్రహ్మర్షివరుడు- బ్రహ్మలోకమునుండివచ్చినట్లుం
న్న- యావసిష్టునిగాంచియంతమోదమునసావధానముతోడ సారెకుమ్రొక్కి
నలరాజచంద్రుండునయమున్మీరంగ-గుణకాంతతోకూడగురుభక్తియుక్తి మొ
క్కగనుగొనిమునినాయకుండు - నకటాజంబుగచూచియప్పుడిట్లనియె నీవిపు
డుజననాథయిందువచ్చితివి - ముదితతోగూడ నీముదమెల్లద్రోలగి - యీ

విధిజను దేర నేమిటంగలిగె- ననిమునిపలుకంగనవనీవిభుండు- గడుగొని సంతో
షకలితుండై పలికె - వోవసిష్ఠమునీంద్రయోదయాసాంద్ర - నావిన్నపం బెల్లన
యముగా వినుము- గతజన్మకర్మసంస్కారఫలంబు- కతననీదురవస్థగలిగెనూ
కిప్పు - డెరిగి దూరింగియిట్లైలనన్నడుగ - నరుదంద నేల నేనయిన వింతతో
డరిపుష్కర రాజుతో జూదమాడి పుడమిని సంపత్తి బోకి బోరియాడి - మానినితో
డసమ్మదమున నీవ్రుడు- కాననభూమికీ గదలిపోయెదను - పరమయోగీంద్రనీ పాద
పద్మములు- కగ మొప్ప సేవింపగలిగె భాగ్యములు - యనవుడు హాయనియమ్ము
నీశ్వరుడు- తనమహోదృష్టిచేత ప్పకజూచి- ఔర కంగియమ్మహావిభునకిట్లని మొ-
ఛరణీశముస్సునీవమయింతి వెంట్లి - యాడితనీమదనదినైపమున్ని - పోడిమి చెడ
కలిపురుషుడిట్లేచి- మంచిదంము లితేమి మహీశ శోభిల్ల- మించిన పతీఠ- తీజాపైర
సైదవీవు- కష్టా వశంబునగలుగు బాధలకు భమశామువదలకుదలపకుమ్మిమము-
మదిలోన సత్యము మరువకుమెందు బొదవిసౌఖ్యంబు పొందెదవీవు - ఖగపతి
పయి నెక్కి శమలాతవిభుండు- జగ మెల్ల మూన్ని-బోవగ జూచునిన్ను- వెరవకుము
నిపలికి విభుని వీడ్కొలిపి- సరగున మునినిజాశ్రమమునకరిగె- నంతట జననాథు
డాసమీపమున-వంతలగుందుచు వాసరత్రయము- నుపవాసములనుండె నవిడ
యుతాను- జనులు పుష్కరభీతి జన రెవ్వరటకు - భూకాంతుడప్పుడాపాలతు
కచూచి- యాకటి కిల్లు వనందంద బలికె - నలినాక్షి పూర్వజన్మమున మనము-
తెలియక మరి మూడుదినముల నెవరి నుపవాసములగుంచ నుండజేసితమొ - చప
లాక్షి మనకు నీజన్మంబునందు మూడి మున్దర కాననుపవాసగతుల - నూరకయా
మునాళ్లుండగగలిగె - పెట్టినవారికి పెట్టు దైవంబు పెట్టనివారికి పెట్టడు సుమ్ము-
జలజాక్షి కలిమి యే చక్కదనంబు - కలిమి కలిగిన నాడు కలరు బంధువులు- కలిమి
యే సౌఖ్యంబు కలిమి యే సుఖము- కలిమి యే చుట్టాలు కలిమి యే సఖులు కలిమి
యె సతులిక కలిమి యే సుతులు- కలిమి యే సకలంబు కలిమి మాయె వలను - కలిమి
బోయిన వెనక కడగి దుఃఖంబు - తెలవాగ యొకడై ననిందురాలయిరి - పుడమిని
సౌఖ్యంబుపొందినవారు చెడిన యప్పుడు చెంత జేరంగనియ్య - రలరుచు పుష్క
రుడాడు జూదంబు - చెలియరో యదిచూడ చిత్రమయ్యెడిని - యిదిదయివమా
యయొ దేమియు లేదు - మదిలోన నొకచింత మదిబోలదింక - విపినభూములు
లోన విహరింపవలయు - నిపుడనీకొకబుద్ధి నెరిగింతు వినుము- శృంగారవనము
లో గ్రీడింపలేని - యంగనవని నెట్టులని చరించెదవు - మును సౌధసోపాన

=౦ నలదమయంతులడవిలోనడవలేక దుఃఖించుట.

ములనెక్కలేని- వనితయెట్లైనకా దువసుధాధరములు- స్ఫటికంపు మేలకట్లైనా
నెక్కలేని - కుటిలకుంతలి యెట్లు గుట్టలెక్కెదవో - యరుదైన రత్నగేహాళి

జాటలేని-గరితయేగతి దాటగలవు ఘట్టముల- నావెంటనదిగాక నడువంగలేవు-
నావిరిబిడ్డలవద్దికిబోయి - నీతల్లితండ్రులనిలయమందుండు - నాకనీవేడక కానన
భూముబేడ - నేతెరంగుననిర్వహింతువల్లట - నీమహాటవులను నేలవచ్చెదవు-
కోమలినాపలుగోరుదునిపుడు - గలుగకపుట్టింటికడకేగుమనిన - నెలుగెత్తి జె
ట్టుగానేడ్చెభూనాథ - యిటువంటిమాటలనిపుడాడదగునె- కటకటా నేనంత
తకడుపాపమతినే-యరిమురిసడవిమీరడలుచునుండ- నరనాథపురమునునాకుం-
డదగునే- కలగిమీరడవులకాయలునమల- దెలగి నెన్నంబుచెయిముట్టుదగునెం
పులా శాలలనీవుపవళించియున్న - స్వర్ణగేహంబులశయనింపదగునె - నగ
ములపైనీవు వలసివర్తింప - తగినమేడలనుండతగునయ్యా నాకు - మృగముల
లో నీవు మెరసివర్తింప- మగువలలో నాకుమరియుండదగునె - గిరిగృహంబుల
నీవుగ్రీడింపుచుండ- విరులపాన్పున నాకువిహరింపదగునె - నిను బాసినిమిషంబు
నిలువంగజాల- నను బాసిపోవుననాయమా నీకు-నెరిగి యెరిగినీవునిటుబలుక
దగునె-నరనాథనిన్నరణ్యంబునకనిచి - తగిలిబిడ్డలఁ జెంతగునయ్యా నాకు- జగదీ
శనీపరిచర్య జాలించి - భయదాటవులనిన్నుబాసినవెనుక - ప్రియముచెప్పనాకు
ను బిడ్డలేమిటికి- తరమిడిమాతల్లిదండ్రులేమిటికి - సురుచిరంబైనట్టిశుభములే
మిటికి- పరగంగతనువునప్రాణమేమిటికి- నరనాథయనుచుమానక నేడ్చుచుం
డెకన్నులనిండాగారెడునీరు - మున్నదుడిచియామహీపతితనదు - కన్ను
లగడుబాష్పకణములుదొరుగ- నన్నీలవేణితోనప్పుడిట్లనియె - నేనాత్మనిన్ను
నేనెడబాసినపుడె- ప్రాణముల్ మేనిలోపలనుండగలవె - యెడమినియడవిలో
యిటుమేలనీవు - పడజాలవనియిట్లుపలికితిగాని - యేలనాగ యిపుడు నీవేల
యేడ్చెదవు- కలగకనినుబాయగలనటే నేను - యనియూరడించితొయ్యలిదో
డుకొనుచు - చనుచున్నయంతలో-లిసాధింపదలచి - యెక్కుడుకలివారలరిగాడు
త్రోవ-దప్పించిఘనపర్వతంబులశిలల - గట్టులగుట్టలఘనమైనపొదల - ఘట్టంబు
లనుమహాకంటకచయము- నంతంతగల్పించియత్యుగ్రమగుచు- సంతాపమొ
నరింపచాలినయెండ - నంతటగల్పించియలసటగొలిపి - యంతకంతకునీడల
గుపడనీక- మడుగులనున్ననిర్మలసలిలంబు - లెడపకనన్నియునింటకిపోజేసియా
కటపెల్లుననలసియేమైన - చేకొనితిననదిచేదుగావించి - తెరవులదప్పించి తె
లివిదూలించి - పరువులనలయించిభయముపుట్టించి - నడుపులపొలయించి
నయముదూలించి- తెడబాటుదప్పించిదప్పిపుట్టించి- యీరీతిగావింపననికులా
ధిపుడు- ఘోరవనవిదాటిపోవనవ్యాడను- మగువకొంముడిత్రోవమలయుకం
పలను- తగిలియుతనచేతదప్పించికొనుచు - మురువుదూలినవాడై ముండ్లచేది
య్యా: వెరచిమెల్లనదీసివెళ్ళవెల్లబారి-పరతెంచికంపలబయ్యాదకొంగు - నరి

మురిదగిలినసదిదియ్యలేక- తనువాడిగలరాళ్లు దాకి పాదముల- కనుపల నెత్తురు
గారనందఁద , గన్నులనుజ్వాలకయివడిసీరు- చన్నుఁగట్టులమీదజలజలరాల-
జారినవెంట్రుకల్సరిపడ కేల- సారెకుసారెకుచక్కఁజేయుచును, కదలిపోవుచు
వస్త్రైగట్టినతనదు , పెదవుల్దడవుచు బెగడుచునవని- నడుగిడలేకపోయనుచు
శోకింప ॥ పుడమిరేడాత్మలోబురపురబొక్కి- పరిపూర్ణకళసోముబడలించు
మోము ; చరణముల్ధూళిధూసరములయియున్న,నీపాతకంబున నేమిసేయు
దును- పాపవుదయిననీగతిని గానించె- కటకటా నేపాపకర్మజాతలనుడ-నటు
గాననీదుఃఖమందునీయింతి- మటుమాయకలిబట్టి కుగువసనన్ను- పటుగతినీరీ
తిబాధింపుచున్న , దనితలపోయుచునాయింతగదిసి, యోనునయింపుచుతనహ
స్తంబు చేతః లమిమెయినూతగానిచ్చి దోట్టొఁనుచు-లలనయుదానుమెల్లనే
కొంతదూర-మరుగుచున్నవిహంగముల్ రెండు, మరువగూడనికలిమాయచే
నెలమి- నవరత్నఖచితమానవ్యాపత్తములు- పవడంపుచాయచే బరగునాసిక
యు, పసిమిమించులబోలిప్రబలుచూపులును; యసమానరుచిదేటనలరురూప
ములు, గలిగిముద్దులుమాటగట్టినయట్లు, కలిమాయచేనొప్పిగగనమందుండి,
కపటంపుపక్షులుకవకవనుచు, విపులేశుముందర వేరవకవ్రాలె? వ్రాలినగ

=== * నలరాజుపైపుట్టంబుపక్షులెత్తికొనిపోవుట. * ===

ఘగొనివసుమతినాథు- డాలోలనేత్రితోనని వెనుసిల్లనుచు-నలివేణిమనకిప్పడాక
లిచేత- బలహీనమగునవరపేశ్వరుండు, మనమీదదయగల్గి మరిపీరిబనిచె, పని
బూనియీ రెండుపక్షులబట్టి, యసుర క్షిబక్షింతమతివయుద్ధగమా, యసీపల్కఁ
పక్షులపుడుబోనీ? ? కదియబోయి జాలికకపటంపుపక్షులదరినగతివేగనవ్వ
లికెగయు, మెల్లిసేచనిచని మేదినీనాథు, డల్లనల్లనయప్పుడటుపొంచిపొంచి-పట్టి
చేతులురెంట పోరకాడుటయు? నస్త్రైబిఖ్యానలేచియావలబవ? మరిమరివా
టవెంబడిచరిమీ ; తరిమిదగ్గిరబోయిదకింనట్లుండి? యవ్వలికరిగిననారాజ
విభుడు, కొర్వ్వడంచెద గాకగొబ్బునవీని; నేనేర్పునైననిటువెంటబగిలి, పో
సిపట్టెగపొడవిడొనిప్ప, డనియిట్లు మదినిశ్చయించబూనరించి- నలిబోవినందుం
చి నలపభూవిభుడు - పట్టబోయినమిట్టిపడి వెనక్కనిలుచి, బట్టయుండిననేలపా
తరలాడు, తగిలినగతినుండుతగలకపోవు, దిగుల్పొందినట్లుండు-దిక్కులజూ
చు , వేసారిమరన-వెసవాడ్దవ్రాలు ; గాసిల్లిపట్టకగ్గరినను తొలగు ; దవ్వు
కేజునుదగ్గరవచ్చు - నివ్విధంబానపక్షులెంతయునలుని- నలయించియలయించి
యధికదూరమున - చలములగ్గొని పోవజనలోకనాథ - దలసిచింతించియునట
పోకనిలిచె- వలనొప్పవులుగులువచ్చిభూవిభుని- దగ్గరవ్రాలి తపములవత్తె-
దిగ్గనపైబడదిగిచివైచినను - పంచదామెతుకపక్షులిదివికి- నంచలంబెగనేం

యందుండి పలికె - ధరనీవు వాఁడు జూదంబాడు వేళ - గరిమఁ బుష్కరుఁడు పాచికల
లోననుండి - నీ రాజ్యమంతయు నెరిఁ బాచుకున్న - వారము మే ముగువ్వలము గా
మయ్యె - యో మహీరాజేంద్ర మే మెవర మోయనుచు - తలఁచకు మదిలోనఁ దరమిడి
మమ్ము - పంచగయికొని వేగ పారిరమ్మనుచు - బంచి పకలి మాట పాటించి యిటకు
పరువున నరుదెంచి పరికించి నిన్ను - నిరువుర మిట్టట్టు నెరిగి దూలించి - నిలుచుచున
మ్మించి నీ మొలనున్న - వలువ గయికొంటి మిభళి భళి నిన్ను - మెచ్చవచ్చును మేము
మెల్ల నేపోయి వచ్చెద మికనంచు బలికి మాయాత్మ - నెనసి యుండిన కోపమింత
టుబోదు - పన వినిని కపడు పాటులు జూడు - మని యుగ్గడింపుచు నాకలిదూఁత - లను
రక్తితో మాయమైపోయె నంత - నా పక్షులరిగిన నాశ్చర్యమంది - భూపాలతిల
కుండు భీగిలి చిత్తమున - ఘనమైన శోక సాగరమున నుండి - తన దేవిగని సిగ్గు తడ
బడ బలికె పక్షులు పలికిన పలుకులు వింటె - సాక్షిగా తామర సాక్షి నీవిపుడు - కల్ల
జూదంబా యెకటకటా నేటి - కెల్లడ నింతైన నెఱుఁగలేనైతి - నింతట బోవ దే వె
లవాగమునకు - నెంతే సేయుదు ముల కెరవు గాగలమొ - కటకటా నీమీద కరుణయుం
లేక - నిటు చేయఁ గాకలి కేమి చేసితిమొ - తొలఁగు నే నేఁగన్న దుస్స్వప్నఫలము - ప
లుమరు ననుభవింపక గాని విడదు - కట్టడి దైవంబు కలరాజ్యమెల్ల - నష్టంబయి తొని
యరణ్యమునందు ద్రోచె - తుదను గట్టిన బట్ట దోచుకపోయె ? నిది యేమి మాయ
యో యెరుఁగంగరాదు - యేమి సేయుదు నింక నేమందు విధినియీ మహాటవిలో
ననిద్దర మింక ; నలివేణి యేదుఃఖమనుభవించెదమొ, తెలియంగ జాలమే తెరగింక
మనవు ననియని పలుమారు నడలుచు బలుక, తన ప్రాణవిభునితో దమయంతి బలికె
వీలయీ తలపోతయిన కులాధీశ - పోలించి చూడుము బుద్ధి కార్యంబు - కాలక
ర్మంబులు గడపిన చోట, ఫాలలోచనుడైన బాపు కోగలడె , జలధి మేరకు మీరిచ
ను దెంచె నే నికల దెయ్యబాయంబు కట్టించి నిలువ - వసుధయీ తెకు మించివచ్చు
నేలోతు, విసమెక్కు నే తలవెంట్రుకల్ గడచి, మిన్నువేగ మె వచ్చి మీద వ్రాలినను
మన్నన చెయ్యానిమరి నిల్పతగునె - యెంతేసి కార్యంబు లేగుదెంచినను , వంత
నొందు మధృతి వదలంగదగదు ; తటుకున దయివంబు దయ లేక, మనల నిట్లు జేసి తే
నింక నేమన వచ్చు - ఇంతకు మిక్కిలి యేమి వచ్చినను , యింతయు దుస్స్వప్నని
యాత్మనెఱుగు, తలచకు రాజ్యంబు తలచకు సుఖము , తలచకు బిడ్డల తలచకపుర
ము, వదలకు ధైర్యంబు వదలకు బుద్ధి, వదలకు హరిచింత వదలకు నీతి , పుట్టుంభోగ
ములన్నిపోయిన వెనుక - బట్టకు వెరతు రేభానుకులేశ - యనుచు నూరార్చి నెయ్యాతి
బున నతఁడు - తనకొంగు సగము నాతని మీదగప్పి - నడుంగగ మిద్దర మొక చీర కట్టి
యడలుచు నడవిలో నధికమారంబు - నడిచి పోవగ చూచి నగివారు మరియు - నడల
కకలిగ రావరరూపు జాలి - కడ పేడగా సచట మార్గంబు నాల్గు - కడ [illegible]

న్చి తానొకర్తె క్రోడ- తెరవరి విధమున ద్రిమ్మరుచుండె· ధరణితలేశుండు దమయం తియటకు-చనుదెంక కపటవేషధరుఁడు కలికె. వానరంగ జద్దరువొక చీరగట్టి-ఎం దు బోనెంచరుమీరి కానలలోన- నెందుండి వచ్చితి నిట్టిదుఃఖంబు, లెందుకు వచ్చెమీ వృత్తాంత మెల్లకొందలమందక గుసుకకనిచ్చి, యెరుగంగ చెప్పుమీ రెవ్వరటన్న ధరణీశుడప్పుడా తనికిట్టులనియె, వినుము విప్రవరేణ్య విశ్వంబులోన, గానియా డదగుభానుకులజుడా పేర? నేననుతుండ నిషిధతలేశ్వరుడ మానిత సకలసామ్రా జ్యసంపదల, గపటజూదమున పుష్కరుననువాడి, విపినంబులో పలవిహరింపు చుండి, చపలాక్షితో గూడ సరసత రాగ! కపటమార్గంబున ఖగములు రెండువచ్చి పట్టుట కేను వైచిన వల్లె, విచ్చ గామింటికి నెత్తుకపోవ. పాలితిగట్టిన యట్టి పుట్టంబు కొంగు· ఎలమి పైగట్టుక నిటువచ్చి వాడ। నన గాత్మపీనలుండును పేరువాడ। ననవు డుకపటబ్రాహ్మణునిట్టులనియె।నింతిని నీ వెంటనిడికొని నీవు । వంతగుందుచు ఘో రవనములో పలనం। ఈరీతి తిరుగగా నిదికార్య మగునే। ఈభామ నీ వెంటనిడుముల బొంద। బాలదుమాకి పిసంతాపమయ్యె।నీలోలలోచననిక జూచె నేని। ఘోరమృ గంబులు గూల్చి భక్షించు। వో రాజ యడవికి నొకడవే రాకలవే నా నిచ్చట కేల తెచ్చి తివి।వలవదు తాపంబు వచ్చు భూపాధ పదపడికలి రాజు బన్నినమాయ ఇదిమాకు చూడగ నింతటదొలగ। దెంతేసి కష్టంబులింక రాగలవో । ఇంతిని నిక పుట్టినింటికి ననుపు· ఇట కేల తెచ్చితి విదిబుద్ధియగునె। కటకటా ఇకనయిన కాంతనంపుము। ఇ నకులంబున జనియించిన నృపులు। ఘనులందు రిపుడు నీఘ మొందువో యె। నొక బుద్ధి జెప్పెద నుర్వీతలేశ, ఇకనయిన వినుము నీ వింధుండగూడ। దిదుగో నాలుగు క్రోశవ లే క్కడియున్న। వదివిదర్భపురికి నరుగుమీనుండు। నదియయోధ్యాపురికరుగుచునుం డు। నదియునూవాహునిపురికరుగుచునుండు। నిడిబుంతు పర్ణపురాధన్న గాన। నింమా ర్గములను మీయిద్దరి మతికి। ఘమ్మతంబగు క్రోశజనుడు వేవేగ। భూపయా నాలుగు పురములలోన । దావునుదర్భాగ్యదనరిననగర। మనిచెప్ప ప్యడైపోయె నతడు । మనుజేసడంత టమిగుల వీక్షించి। తారయ్యాలి మానాల్గుతోవలలోన। చ య్యాన నేతో వచనం బెంత మనీన। కరిచృక వ్యాఘ్ర సూకర సింహ సర్ప। శరభాది బహుసత్వసంచారవనుల। దిరుగంగ నేటికి దేవు డేమనకు। తేరవు విదర్భకు తెలి యంగ జెప్పె । మనుజేశ యాటకేగిన వారియొద్ద। ననుపమగతి నుండ మనిభక్తి మొక్కి-। రత్నాసి విలిచిన వరమణిలలామ। కమ్మాన వేశ్వరుడళియెం క్రమ్మర నువనజా క్షి మును నిన్ను వరియించు వాడు। ఘనులగు మంత్రాంగకర్తలు దొరలు కరులు తేరు లుతురంగంబులు భటులు బిరుదువాద్యంబులు భేరులు వన్న। పల్లకీలవింతను వాసి నీవిప్రఘల్ల వాధరులు పార్శ్వములనెదుట। నే తేరమీ చంద్రిపలు విదర్భకే తెంచి నాడటరి ర్పు లెచ్చ। చపలాక్షి కలిననవ్వు చల్లమున బట్టి । కపటజూదమున పుష్కరు-

రునకునన్ను-యోడించిఇద్దరికొకచీర జేసి- నేమలజ్జవోరంగి నేసివిధమున- భామ
నీతో విదర్భకు నెట్లువత్తు-మామనేగతి కాంతుమదినిగ్గులేక - భూమీశుసభలోన
బుధులెల్లపనగ- నేమనినాభంగమెరిగింతునచట- చెడిచుట్టములచెంత జేరనేజా
ల కడపటనతిహీనుగా జూతురబల-నీవచటికిబొమ్మునీబిడ్డలచట - నేవీథినున్నా
రో మొరుగంగజాల- నావెంటవదిగాకనడువంగలేవు, బోవిదర్భకటన్నబాలతి
ఇట్లనిరో-భూమీశనినుబాసిపోపోమ్మటంచు-వేమరుపలుకుటవిహీతమానికుజల
ములలోనున్నజలచరజంతు- నిలమీదద్రోచిన నెబ్బంగి బ్రతుకు-నరుదారతరువు
తోనల్లినతీగె- దరువుబాసిననదితా నిల్వగలదె- నినుబాసిపోజాలనీపాదమాన-
నినుబాసిపోవుటచ్యాయమా-నీకు- ననేడునాతోడబలుకకీమాట- ననినకామిని
జూచియావనీశుడనిరో- వలివేణి యనమిప్పుడఖిలదీనతను- యిలుకుచునిద్దరమొక
చీరగట్టి-పోడిమినీరీతిపోతంగనగును- నేను రాజ్యము బోవునిర్నిమిత్తమున-నై
చీరయునుబోయె పత్నుల చేత-నీచీరకొంగునుఏగట్టినాడ- నావిదభాగ్యపురికట
నీవు నేను-పోవంగనప్పుడు అరజనుల్చూచి- ఇలవీడుదీవుల నేలెడువాని- వేలువల్ల
వదలి పైచీరయుపోయె- సురలనునొల్లకసాక్షి- ఈరాజువరియించినఫలంబువనిత
కుకల్గె-ననిమూలలాడెదరదిగానయోటకు- చనను నేనిపైనజనుమున్న బెదరిచెదరిన
మనమున చెలియయిట్లనియె-హృదయేశనన్నునీవిట్లాడదగునె- యడవులలోనీవు
నడలుచునుండ- కడువడిమావారికడకెట్లుబోదునినుబాసి ప్రాణంబునిముషమా
త్రంబు-తనువుననిల్వగదగునే ప్రాణేశ- తొల్లిజేసినయట్టిదుష్కృతఫలము- నెన్న
బొందకనదిఏలపోనిచ్చు-హరునకుమొదలుగా మాత్మసిద్ధించి- హరియంత వానికి
నడలంగవలసెదినకరచంద్రులుదిరుగుగంగవలసెనొనరనొక్కడచు కాలూనం
గలేక- నాయువువిద్యలునఖిలసంపదలుబ్రాయబుట్టినవాడువనజజుండుడత-ను
దుట వ్రాసినవ్రాతనుళిమి చే చెడునె - మదిలోననివింకమరుగంగనేల - ననిప
లికె-నిద్దరునప్పుడుసమ్మతిని- చనుచున్నముందరనసహకారసాలమాలూరకరకని
మాలబుభూక- తాలఖర్జూరహింతాళపనస- నరళకింశుకలుంగజంబూప
టాది-తరులమధ్యంబునతగునొక్కకోలను- గనుగొనినసోపానగతిడిగ్గినీరుద- ని
యంగ ద్రావిగతశ్రమములగుచు కోలను వెల్వడకెక్కలుచూచివిజనసిలయమొక్క
టిగాన్చినెరిదానిడాయ-నరిగికూర్చుండిరియటకలిమాయ- నెవయుంగనొకమా
యనిద్దురగప్ప-వరవునవాడినవల్లిచందమున-పరుసనీతిన్నెపైబడినిద్రబోయె- త
నకునిద్దురరాకదరిదాపులేక-వనితయుదానొక్కవస్త్రంబుగట్టు-కతమునకెడ
బాయగాగూడకవుడు- మతిగణించుచుకలిమాయచేతనకు- గలరాజ్యమెల్లపు
ష్కరరాజుకోడి-కలుగుదుశపథంబుగడువంగలేక- తనదేవియునుదావితనవు
రివెడలి- చను వెంబడిమ్మాడువాసరముల్పోట- నాకడవలసిపోరాటవులంజు

పైకొక్క పటంబు పత్తులకిచ్చి- తగిలియనేక బాధలకుం దిక్కుండి- వగచుచు నటి
కివచ్చి చేరుటయు- నలుమట దుఃఖంబులన్నియు దలచి- చటులమద్యాహ్న భాస్క
రకిరణముల- స్ఫుటమరికందిన పూదీగ బోలె- నడవులద్రిమ్మరియాకటసొలసి-మ
తిరాక్షి తన దేవి మహిమీద బండి-దిదుర బోవ తజూచి నృపకుంజరుండు-సన్నుతస
కలరాజన్యకామినులు-కన్నుసంజ్ఞలనూడిగంబులు సేయ హంసతూలిక శయ్యల
ను నిద్రబోవు-హంసయానకు పాపమయ్యెబో నేల- నను గూడి వచ్చి కానల బొంది
నట్టి-తనదుఃఖమంతయు తగ జెప్పుకోనదు- దీని ఘోరము చూడ తీరదు నాకు-పూ
నియచ్చటడించిపోయెదనింత వనిత నకాగానక వనవాసముడిగి - తనపుట్టినింటికి
తగబోయి జేరునిటు వలదీని కేవంత జెప్పినను - దీటకూరికలిగి వాదించునోననుచు

==*నలుడు దమయంతిని నడవిలో విడిచిపోవుట-*==

వని పలికి-కలి దైవమవుడు ప్రేరేప- తన ప్రాణనాయకి తగగట్టినట్టి- చీరసగంబు
గాచేతులబట్టి మరి మేలొకనకుండ నడమికి నలుడు - తునిమించి మనమున దుఃఖం
బు జెందివినకుండ మెల్లనే విలపించి తొలగిపోయెదనని లేచిపోయి రాజేంద్రు- డా
మెడ మరి నాలుగడుగులు పోయి-పోలేక మదిలోన పెగలి మూర్ఛిల్లి-యా లేమ దగ్గర
నరుదెంచి మగుడ-తన వపు పాదంబులు తప్పక జూచి - తనలోన నిట్లని తలచి శోకించె
కటకటా నే పాపకర్ముండననుచు నెటు నెరుంగకన యో ఈ తరలాక్షి- కోరి వచ్చిన
దేవకులజుల నెల్ల-వారించి నన్నెలవరియించె నొకట-పడతి- నోచిన నోము ధలమి
ట్టులుండె-నిడుములు బొందెడి నీయరణ్యమున- కట్టడి విధియాజ్ఞ గడవంగవశమె-
ఇట్టి కారడవిలో మొలవాగనిన్ను- నొంటిగా విడిచి నేనొగిబోవ జాల- వెంటదో
డొకన చును విహరింపలేను-కామినినికు నాకతమున జేసి యీ మహాటడవిలోనని
ట్లుండగలిగె-వనయుంగని భాగ్యరిట్లుండెననుచు , తనమదినొక్కింత ధైర్యంబు
దెచ్చి వనిత పవ్వోదకొంగు వలనొప్పగప్పి - యను మాన మేటికి నరిగెదననుచు-న
డలుచు మరినాలుగడుగులు బోయి తడపడి పోలేక ధరణిపై వ్రాలి దిగ్గన లేచి యా
దేవినిజూచి-దగ్గరకేతెంచి తనలోన తాను-బెగ్గలంబందుచు భీతినిట్లని యె-పడతిని
నడవులబడజాలననుచు- తడయక నీ తల్లి తండ్రులకడకు పొమ్మని జెప్పిన బోజాలవె
ట్లు- నన్నునా వెంట నేనవయుంగ వత్తు-నటువంటి దానినీనకట-టా నేడు - నిటువం
టి యడవిలో నెటుడించి బోదు- ననియమ్మహీపతి హాయని వగచి-తన మదినిట్లు త
రిక్షించె నేను-బోయిన వెనుకనీ పూబోణి లెచి పాయక నెబ్బంగి పలవించు లొకొక-
పలవించి యడవిలో పలనన్ను వెదకి- బలువైన మృగముల పాల్బడు నొక్కొ- పతి చే
తనొల్లనిపడతి నేననుచు- మతి దప్పి ప్రాణముల్మరి విడు నొకొ- యని యనిపలు
మారు నందంధ దలచి-తను చాయ జాలని తలపు వర్గించి-మానినీ గుణములు మాను
నా బాగడి - మానినీమణి మోము పరిమురి జూచు చనుగర్జించు నన్నఁ ఫృపడుము

వినుతించి కన్నులవెడలుపెంచు తేనియరుచులవొందినపలుకు లెంచు-తాళిమ్మ
చనువులదప్పకెంచు- మును పటిరతిసుఖంబులదలంచుచును- తనలోన దాను సం
తాపంబునొందు- మరియును తెలువతో మానినిడించి పరగున జనుచేశ పతిమీద
మోహమును తీగె కాళ్లుకున నప్పుడు దుట్టి- పేనుగొన బోలేక పృథివి పైప్రాలి- పుడమి
రేడటు మూర్ఛబోయి యొకింత- తడవుల దెలిసియా తరలాక్షి చూచి తిరిగి యచ్చ
టికినే తెంచి దుఃఖమున-వరుణకాంతుల జేప్రరగులోచనముల జలముల దొరుగ
నా జననాథుడని యెం నెలవాగ నిను బాసి నే నెట్లు బోదు వనజాక్షి నిను గూడి వర్తిం
చు ఘోర- వనములు శృంగారవనము లై యుండు- నో లేమ నీవున్న నాగి పూరిశ
య్యా లలితో హంసతూలిక పానుపయ్యె నో రామ నీవున్నను రుదుర్గములును మీ
రిన బంగారు మేడ లై యుండు - బాలిక నినుకూడి వశియించు పర్ణ - శాలలు మరిచి
త్రశాలలయ్యెండె- మెలత నీసన్నిధి మృగగర్జనములు-వలనొప్ప సంగీతవాద్యమ్మై
యుండె-మదిరాక్షి నీవు సమ్మతిని ద్పుఫలము- మదికి దివ్యాన్న సంమదము ఘటించు-
నీయట్టికులసతి నీయట్టి సాధ్వి - నీయట్టి ప్రియురాలు నీయట్టి ముగ్ధ నీయట్టి కులశీల నీ
యట్టి యబల - నీయట్టి లావణ్యనిధి ఎందు గలదు-తలచగా దైవంబు దయ ఇంత లేక
ఎలనాగ నేనింక నేమి సేయుదును యనియని విలపించి యా మహీశ్వరుడు తన మది
నొకింత ధైర్యంబు దెచ్చి- ఇంత గా చింతింప నేటికి ననుచు, కాంతార భూముల
కలిగిన యట్టి- కరి సింహ సార్దూల గండభేరుండ-శరభ పన్నగ శశ చమరీలులా యు-
కాకాది పక్షిమృగంబుల చేత- నేకీడు బొందగ నీ యుండు చిపదన- తమతల్లి తండ్రు
లదగ్గర జేరు- నమరంగహరికృపనను చుదీవించి- పోయెద నని లేచి పోలేక మగడి-
పోయి మిక్కిలి వగబొంది మూర్ఛిల్లు - పాయనిరెయెలుగెత్తి వందందయేడ్చు- పో
యెదనని బోయి పోకుండ దిరిగి- నయ్యానదమయంతి సరసకు జేరి. యయ్యోడ నలు
డు నలుడు మహాలిక నిట్లని యెం- నిటు డించి బోయిన నీయింతి వదన-యటు నిటు బడి
పోయి యమ్మయెట్లో- యడవిలో సూన్యగృహంబున దన్ను- విడిచి పోయెను గూ
రుడు వేళ నిజేసి డని తెల్పుత నవారల దివిన నన్ను- మన మొన నెటువంటి మాట- డు
దుర్రోయది గాక పురజనులందరు నన్ను - పగపడిన బుద్ధిట్టి పాతకంబునకు - నడల
కనొడికట్టైన నుచుదిట్టు దురో- పడతియట్టి డుముల పాలయ్యెనచూడ జాలక విడిచె
దనసత్యమీ మాట-పాలించి వినవమ్మ భూదేవి నీవు -. నా కాశవాణి నివర యజ్ఞవిధ
ము - యేకతంబున మీరలిద్దరు సాక్షి - మెలత కేగతి నైన మీర లేరడ- తలిదండ్రి
దగ్గర తగ జేర్పవలయునని యొప్పగించి చయ్యన బోదునను చుఁ నిచని మరిపోవజా
లక తిరిగి-వచ్చి యాదమయంతి వదనంబు చూచి - యుచ్చైస్వరముల గెత్తి హా యని
యేడ్చి- పోలేక పోలేక పోగలు మనుండ- నాలోన కలి దేవుడతివ పైగలుగు- మో
హాపాశంబుల మొదలంట బట్టి-సాహసంబున త్రుంపచయ్యన నలుడు. మనమున

నిది మేదినీమిమ్మతలటంచు- జనినిశ్చయించి యిచ్చటనిల్వలేక- నదులుశైలంబులు నగరముల్గడచి- పొదలుచు వేవేగబోయెభూవిభుడుపోవంగ తనబుద్ధిలోదలచింతిల్చి - వావిర్లినీలావణ్యంబు జెరుతునని యగ్నిదేవునినర్చించిపిలిచి - కనిమూరు రూపుని గా జేయుమితనినవలునీకు సహాయంబుగాగ - పనువుదుడనుమన్నపనిబూని పేచి- యురువడినిసరుమహోగ్రవాయువుల- తరుశాఖలన్నియుతరుచుగానార సె. నాకాకచేనిప్పులందందబొడము- యేకమైయాకానసేర్చుచువచ్చి తగిలిపెన్మంటధగధగనుండ - భుగభుగపొగలుగుంపులుమింటికెగయ - తరుచుగామండుచుతరువులకెగసి - జగిలొనిపొదరిండ్లుదళముగామండ- ఫెళ ఫెళలు ఫెళఫెళమహీరుహద్రాల వీకమ్మగండ్లవెలవెలబారి| ఖగములులెక్కలు గాలిన కమలి- యెగసిపోవగలేకనిబ్రాలిపోరల - నక్కడక్కడదాగినట్టిసర్పములు, యొక్కజంబుగనన్నియొడలుచువడియు, ఘనమైనసప్తసాగరములింకించి, కనలుచుసకలలోకములుదహింప, వచ్చిపడబాగ్నిదవుపునబడ్చు చిచ్చుగనుంగొని క్షితితలేశ్వరుడు, ఘోరునదిదాటిపోయెదనసుద్దీనుదైరాగనాదికుక్కన నొక్క, బొదరిల్లుతగిలియద్భుతముగాసుండ; కరోక్కటిపుండునుఘనపన్నగంబు కక్కసపడుచుఘనవహ్నిపడుచు? వేణుశాఖాగ్రంబు వేవేగబ్రాక్రాణభీతినిమహీపతికిట్టులనియె, నోరాజదేవేంద్ర యోతయాసాంద్ర, యోరాజతాకారయోదీనరత, యీవహ్నివెడలింపునీవుడుప్రాణముల, నీవహ్నిలోపలసిటుజిక్కివాడ, కావవే రాజేంద్రకరుణతోనన్ను, యనిదీనతనిబల్కనవ్వడాహాము, గనుంగొనినలమహీకాంతుడునవ్వి, ధరణిపాములనమ్మదగదండురుర్వి వెరతునిన్నంటగానిధరయనిన, భూవరుచూచియాభుజగవిట్లనియె, దావాగ్నిమీప్రుసతాటించిసీవు, నాకుపకారంబునయముగాచేయు నీకుప్రత్యుపకృతినేడొనరింతు, ననవుడువేవేగనగ్నిలోజొచ్చి; జననాయకుడుకృపాసాగరుండగుచు, నాపాముగొనివచ్చియావలివిడువ, భూపతిగనుంగొనిభుజగవిట్లనియె మనుజేశయిటువంటిమంటలోజొచ్చి, ననునీవురక్షించినావునీమేలు, మరువనే నీకొక్కమాటజెప్పెదను, సరణిముందరనొక్కసరసతాసార, మున్నదియట నన్నునొనగొంటబోయి, మన్నించివిడువుముమరినీకునొక్క, మేలుచేసెదనన్న మేదినీనాథు, డాలించియాపామునత్తడుగొంటబోయి; సరగుననపుడుకాసారంబులోన|కరుణతోవిడిచెనాఘనపన్నగంబువిడిచినయప్పుడువివరముప్పంగ కడుబడిపలగాజుతొల్లిసుగరచె- కరచివతరుదుపంక్లలుబారెమేను- కురువచేతులువారిగుజ్జుపాదములు- బిరుసువెంట్రుకలునుబేడిగడ్డంబు- నరయంగుకంబు నంటుచెక్కిళ్లు- వరుసగమీసంబుప్రతిగుంటకన్నులు- కురుపునల్లనిమేనుఘనమైన కడుపు-గలిగినజూచిభూకాంతుడునవ్వి-కలుకగుచుబలికెనక్కలిమాయయొదలచి

యెప్పుడేయిట్టికార్యము సేతువనుచు- జెప్పితి నాలాగ చేసితివహహా- కత్తిచేన
రికినగాయంబుమీద- తత్తరపడ దెబ్బదగిలినరీతి - నైనదియత్ని నేనమనుచు ధైర్య
మున- ధ్యానించునలునితో నాసర్పమనియె - జననాధనీకింత సంతాపమేలకనల
కనినుమున్నాగరచినవిధము- మనుకొనితొలిజన్మమున బ్రహ్మఋషికి- ఘనమైన
దోషంబుగావించి వాడానామౌనిగోపించి యడవిలోనిట్లు పాముగానుండుము
మహాత్మయనుచు- బలువయిన ఘోరశాపంబిచ్చె నాకు-నలయుచు నేనవుడాత్మ
జింతించి- మునినాధ యీశాపమోక్షంబు నాకు - ఘనతతో నెప్పుడుగలుగునట
న్న - కలిరాజుమాయచేగల రాజ్యమెల్ల - నలరాజు పుష్కరనరనాధునకోడి-
పైనున్నవస్త్రంబువత్సులకిచ్చి- కానలలోతనకాంతనువిడిచి- నీవున్నయెడకు
నాన్నపుడేగుదెంచ- భావించియగ్నిలోబడకుండనిన్ను- గాచిరక్షించినఘనుని
పాదంబు- చూచిముట్టున పాదుశుభమూర్తివగుదు-వని చెప్పియతడేగెనంతట
నుండి- యినకులాధీశ నేనిచ్చటనుండి- గొనకొనినీరాకగోరుచుండుదును- వన
మునకాలాహివలెవచ్చినిన్ను- గరచితినని యాత్మగలగకునరుల- తెరగెల్లజెప్ప
ద్ద దెలియంగవినుము- కాంతికోర్వగలేరుఖలుధీరభూమి - కాంతులునీచసంగ
తికోర్వగలరు - యిటుగాననిఘోరమైనరూపమున- పటుగతివివరింపపాటిధ
రిత్రి- విప్రులేశనీవింక విపినభూములను- విపరీతబుద్ధినివిహరింపగూడదరయుచు
నీవయోధ్యాపురికేగి- యరునారరుతుపర్ణుడనలరాజుచెంత - జేరిసారధ్యంబు
జేయుచుపాకమూరాఢిజేయుచునతనిమెప్పించి - బాహుకుండను పేరుబడసి
యత్యంతసాహసంబులరనచ్చటనుండుమంత - కొంతకాలమ్మునకుకోమలిగల
సి- సంతోషమతినిరాజ్యముచేయగలవు - నిషధేశవినుమింకశరీరమున - విష
మెంతగాలంబువెసనుండునప్పు- దురగరాక్షసపిశాచోరభూతములు- దురితం
బులేమియుదొరయవునిన్ను- యనికటాటములోనసమరినయొకటి- కనకవస్త్ర
ముధరాకాంతునకిచ్చి- కరముధీరనీరూపుగావలెననుచు- ధరణీశననునీవుడలచి
యీకోక - ధరియించినప్పుడందముమీరనీకు - వరుసనీరూపులావణ్యములెల్ల-
నేపారనెనింకనేగెదవనుచు- నాపాము మాయమైనరిగెనంతటను- జననాధుడ
త్యంతసంతోషమడర - ఘనతరవేదుడైకదలియయోధ్య - కరిగియారుతుపర్ణు
నందందగాంచి - కరములుముకుళించిఘనభక్తిబలికె- నవనీశవాహుకుడనుపే
రువాడ-తపలిసారధ్యంబుతగసేయనేర్తు- విశ్వంబులోపలవెలుగొందియున్నది
యశ్వలక్షణములనమరంగనేర్తు - పాకకరుచులుగావండనేర్తు - నీరీతివిద్యల
నెరుగంగనేర్తు - వలనొప్పమిమ్ముగొల్వవచ్చితినన్న - తలచినీబంటుగాతగనే
లుమనిన-రుతుపర్ణుడాతనిరూపంబుజూచి - ప్రతిగానమీరూపుభావంబులకును
యిట్టివాడొకడున్ననెప్పుడువినను - పుట్టుముచ్చటలనుప్రొద్దుబోవ్యేడినిపో

యనిపలికి-పలికి-నలునినత్యాదరంబునను - మనుజేశుడవుడు సమ్మతిగొల్వనిత్వ

నలచరిత్రము - ద్విపదకావ్యము - చతుర్థభాగము.

===(*)===

నటమున్న నలరాజు ననుగుబిడ్డలను - తటుకున దమయంతి తలిదండ్రులింట విడిచి వార్ష్ణేయుండు విపినభూములకు - వెడల నలక్షితివిభుడింతగూడి - యను మాటవిని మున్నె యారుతుపర్ణు - నొనరంగ మరిగొల్చియుండె నానలుడు - య రసి వార్ష్ణేయుని యందు దండ జూచి - సరసత తనరథసారథి గాగ - నెరిగియాతని తోడ నేమాట దెలుప - కెరుగనిగతినుండె నేమియుననక - నక్కడ దమయంతి యు చిరి మేలాకించి - సొక్కుచు తనపతి పాడగానకులికి - నలుదిక్కులను జూచి నలి నాక్షి గుంది - చలియించి చించిన చీరయు గాంచి - దిగ్గున లేచి పుడమిపై వడిని యు గ్గలంబుగ మూర్ఛనవని పై వ్రాలి - మానిని యామూర్ఛ నొక్కింత దెలిసి - మే నెల్లను లియించి మెల్లనే లేచి - నేలల వ్రాలుచు నిగుడిన వగల - వాలుగన్నులనీ రు వరదలై పార - పలుతెరంగుల తన ప్రాణేశు దలచి - వెలవెల పాటున విలపిం పదొణగె - హా రాజదేవేంద్ర హాదయాసాంద్ర, హా రాజమందార హా దయాకా రక్షశ్రీకరఘనమూర్తీ, నారిపుసమవర్తీ; కేశనను పకీర్తీ నలచక్రవర్తీ? యక్క టా యిట్టి ఘోరాటవిలోన, తక్కకనను డించి తలగిపోదగునె, నను బాసి బోనని నాతోడ జెప్పి, వెనున్నద్రబోయిన ప్రియునన్నుడించి, కటకటా నామీద కరుణ జా లించి యిటుడించి పోవ నీకేమి జేసితిని; నిను బాయగా లేను నిమిషమాత్రంబు, న ను బాసిపొపుట న్యాయమా నీకు, యొక్కటే ప్రాణంబులా నరిద్దరికి? మక్కువ లొక్కటేరనకున్నిద్దరికి నొడమమనుచునన్నూరడబలికి? పాడి యేయడవిలో ప లుడించి పోవ, నిట్టి కారడవిలో నటననుడించి, యెట్టులు బోవ కాళ్ళెట్లాడెనీకు; గయికొన కెడబాయగా నెట్లు డయిన, నీకు నే జేసిన నేరంబు లేమి? కట్టడి దైవమీ కానలో నన్ను, ఇటులొంటిగా నుండవల జేసెనో కో, ఎన్నడు రాదు గాని టువం టి నిదుర, నిన్నును నను బాప నేడు వచ్చినది, తనువు ప్రాణముల్లలచుకన్నంత; నిను బాసి యోతుణ, నేనిమిషార్థమైన నిట్టు కారడవి న్నొక తడంచి, యెట్టు బో తె దని యెంచితి మది నిను బాయవచ్చునే నా ప్రాణవిభుడవని నిన్ను నమ్మితి ననినశ చంద్రుయిచ్చటననుడించి యేలపోయితివి , చచ్చిన నొకచోట చావ మే మవకు కల పాట నొకభంగి కాలంబు నడపి - మెలగ మేయడవుల మేదినీనాథ - గ్రహవేథ లవి యెట్టిగతుల వచ్చినను - గృహిణి విడుటని కుకృత్యమే నాథ । నరికిన త్రొక్కిననన లియ గొట్టినను? చెరుకు తియ్యన గాని చేదౌనె నాథ? కరులు నునిదు వాక్యములవీను క్షాలిను। వెరవక నెన్నడు నిందునో నాథ కామించి కన్నులకరు వెల్లదీర, నిమూతి నెన్ను

డు నేఁజూతు నాథ; యే తెరవునఁ బోతి నేను వచ్చెదను. నాతోడ జెప్పవే నాప్రాణ
నాథ- యీ విధి మనల నేడిద్దరి బాప- దైవంబు నాల్గుపద్దతులు గల్పించె, ప్రాణేశ
కానలోపల నిన్ను బాసి ప్రాణంబు లెబ్బంగి పట్టుదు నింక-, భూమీశ నను బాసి పో
యెడు వేళ- నేమని నిలపించి తేమంటి నిన్ను; ఏ దేశమునకు బోయితివో. - ఎచ్చో
ట నే దుఃఖమందితో యేమి సేయుదును- జగతీశ నే పాపజాతిని గాన, నిగుడి యీ
యాపదనిను బొందనయ్యో- నే సర్వలక్షణాన్వితనాదు నేని - వాసవసుతయింత
వచ్చునే నికు-నరలోక నాయక నను చెట్టబట్టి - పరగ రాజ్యము బాసి భటులను బా
సి- హయరథావళి బాసి యఖిలంబు బాసి- - భయద కాంతారంబు పాలయితివ
కట- నిద్రింప కాతిఁ జేనీవు గూర్చున్న - నిద్రబోవుట నాకు నీతి యే తలప - నేర
ము నామీద నీజము గాగలుగ - నోరువకేటు బోతివుర్వీశ తిలక - పతితల పేరు
గని పడతి యేలనుచు - నతివేగమునడించి యరిగితివే మెం - పున్నమ చంద్రుని
బోలు నీ మోము- నెన్నడు గందునో యినకులాధీశ-. యిక్కడ నను డించి యెచటికి
నీవు - యొక్కడికేగితివిటు చెప్పవయ్యా - యిది నాకు నొంటిగా నిప్పుడు దోచె,
యిది నాకు నడవిగా నిప్పుడు దోచె- యేమి సేయుదు నింక నేమందు విధిని - నీకు పాట
టడవిలోన నెబ్బంగి గాంతు-నరనాథ యిటవచ్చినను గావకున్న- పరగనా ప్రాణ
ముల్బట్ట గజాల- మరుగున నేటికి మరిడాగియుండ- పరువున వచ్చినా ప్రాణము
ల్ గావు - కవడాసి పోయి భూకాంత నీ విభుడు - భువి నెన్ని బాధల బొందుచు
న్నావో-కలనయిన నీమాట కాదనజాల . నలరాజచంద్ర కానల నేల డించి - నె
వరికి తొల్లి నే నేమి జెసితినో - భువి నిట్టి పాటెల్ల బొందితి నడవి - నెక్కడికేగు
దు నేమి సేయుదును దిక్కెవ్వరిట మీద తెరగేది నాకు - నీదుఃఖ బాధిఁ నే నేరితిగ
డతు- నే జేస వెదుకుదు నీకానలలోన- వెదకుదు కలియిట్లు వేధింపు చుండ వ్యాధ యే
శ నీవిపుడేమి గావించి- వలసితి పీయగణ్యముల లోనున్న - బలుమృగంబుల కగప
డదు గాకనుడు- నలినాక్షి తన ప్రాణనాథు వెదలచి - పలు దెరంగుల నిట్లు పలవిం
పుచుండ - మలమల మాడె కోమలలతాతరులు - శిలలెల్ల గరగ రాజీవాక్షి యడర
రె- గాలి వీవక మానె కన్నుల నీరు- రాల నేడ్చుచునున్న రమణిని జూచి- మృగము
లు నిలుచుండె మేతలు మరచి- ఖగములా ధ్వనికి కలగుచునుండె- నప్పుడు దమయం
తి యచ్చోటు బాసి - ముప్పిరి శోకమున ప్రాణవిభుని - నడవిలోపల బాలహరి
యుబోలె - వెడవెడ నందంద వెదకంగ దొడగె - తరులార నా సహోదరులార
మీరు. ధరణీశ్వరుని జాడ తగ జూపరయ్య- సురులార మీరయిన సురరాజవిభుడు-
తరలిపోయిన జాడ తెగ జెప్పరయ్యా- భూదేవి నీవయిన భూలోకనాథు - డేదెస
బోయెనో యెరిగింపవమ్మ నను గావరయ్య కిన్నరులార పుణ్య - ధనులార ఘనులా
ర తాపసులార- కరులార హరులార గవయంబులార . శరభసాళ్వములార స

పదంబులార - మను జేసు దరిగిన మాగణంబులార - నెనసిన కరుణతో నెరిగింపరే
య్యా-యని యనియను గుచునటునటుపోయి - ఘనమైన పొదలెల్లకదలించి చూచి
ఏమవారనక నవ్విధమున దిరుగ - ఘోరంబు దివ్వశిదూలెవో స్వైరబ్రాణములు - ముడివి
డిక్రొమ్మ్నడి మోము పైజార - నదుగులుద్రొక్రిలనందందబడలి - పగడంత్రువాతె
ర పదునింకేవాడ - జిగిదక్కి పాపటచి కాకుపడగ - కన్నులజలజల గారెడునీరు
చన్నుమిట్టలకీదజలజలతొరుగ - నన్ను నెన్నడుమసియాడివడంక - తన్నుదూరు
చును గద్గదకంఠయై మగుడ - హాయని వెలుగొత్తి యరచి హా నాథ - మాయజూదం
బింకమటుకు దెచ్చి - మాయత్రోవలబాసె మాయరే నాథ - పోయితే మెచటికి
బోయితే - యనుచు - నెడపక నిబ్బంగి నేదుచ్చు చువిధుని - విడువక వెదకుచువిపినం
బులోన - కుందుచు దమయంతి కొంతదూరంబు - నందుగొందులజాడ దనుచున్న

—॥ దమయంతిని సర్పంబుమ్రింగుట. ॥—

నప్పుడు - పదపడి యాగసము పరిబునతోకల్ - పొదరింటిలోనున్న పుట్టలో నుండి
వనతల దొత్తియా తన్నవీక్షించి - మేనుతానుకెలగుచుబిరబిరవచ్చి - రోజు
చుకన్నుటరోపహాగ్నులదర - రాజిల్లువిషములు రాజిమిందుచును - కలి దేవు
పనుపున గాబోలు నాయబల నాబలప్రాణముల్వేడిచి విసధంగి - హా నాథ యనిమూర్ఛ
నవనిపై వాలెనె - బూనియప్పుడు పాముభామినీదేవి - పదములు బట్టి తప్పక
మ్రింగుచుండె - సుదతి రాష్ట్ర యప్పు డామూర్ఛదెలిసి - తనుమ్రింగు నాఘోర
దందశూకంబు గనుగొని శోకాగ్నిగ్రాగుచుబలికె - నకటా యీ ఫణి కాహార
మైతి - నిక్క జంబిక నెవ్వరు దిక్కు - పాము నీవిడిపించు బలవంతులెవరు - నా
పేను మింగుచున్న దియుండె కంతి - కలరాజ్యమెల్లను పరులకర్పించి - కలిరాజు
మాయచేకానలజొచ్చి - యిడుములబడి జీవితేశుని బాసి - కడపట వచ్చి యీ కా
లాహి చేత - పడుచుటకు నాప్రాణ ఫలమిట్టులుండె - నదిరంగ నిప్పుడు నా యాపదమా
న్ప - వడి సిటు కెవ్వరు వత్తురో యిక - ప్రజమికె టెటకిబో యెవరో మెరుగ - యీ
వేళ నీమున్న సిష్టాము చేత - బానిన్పు నాపీని సాధించు గాక - దయావహా యిట్టి
బాధలకు లోజేయుట వేసినెనేనేమి జేసితిని - యని యేడ్చు చుండంగ నా యాలతా
రవము - వినికలి నాయచేవవేగవాకల్ - బోయవాడరుదెంచి ఘోరుననప్పుడు
పాయక తన చేత పట్టిన పెద్దకత్తి చేనాపాము కంఠంబు ద్రుంచి - మొత్తియావల
వేసి మెలనాగజాతి పెరవకు లేలేమ్ము పిపినంబులోన - తిరుగాడ నేలని తెరగున
నింతి - యెవ్వరివనితవో యొంటుండివచ్చి, తెవ్వని వెదకెదో యీపాముచేత
నేగతి జిక్కితివిఃయొల్లి నాకు - వేగంబె తెలుపుమనీవెంచె పిల్లమాన్పు - దనవృదు
తేచి యయ్యాలినీలవేణి - తనవృత్తాంతమంతయు జేప్పుదొడగె - శోయన్న
వినరయాయరిగురించి యున్న - పాదుకచక్రంబు మహలానవరింగ - నేలినవలుద

కుసిల్లాలఘరణి- పాలించు భీమభూపతిపుత్రి జాను - దమయంతియనఁ బేరఁదనరి
న దానరమణతో నిషధాపురంబున నుండు - నరిముఱిపగదాయు దయయునప్రవర-
రుడు- ధరపై మల్లకపటజూదంబున గోల్పోయి - నదియటాది గాగ మహారణ్యమునకు
చెదరుచు రాగ నాప్రియుని చేలంబు- కపటంబు పక్షులుగ యుఁకోని చనిరి, నప్పుడు
శోకంబున నడలుచు నే మా - డొనరంగ నిద్దర నొక చీర గట్టి- చని దేరె నొక శూ
న్యసదనంబు గాంచి- యచట కూడుకొంటిమి యత్తలో నేను మరచి - నిద్దుర బోవ
మదిలోన నలికి- నాపతి భూపతి నా పాటు జూచ - నోపక నా చీర సగము జిం
చి- యెందిగట్టి నను విడచి పోయినను- గుములుచు నే మేలుకొని తెలచి విభుని - గానక
నేడ్చుచు కడు ఘోరమైన- కానలలో వెదకి ఎక్కడ గానలేక- నికరాడి కరుగ రనీ పా
మనన్నా- తకరకఁ క్రమ్మంగిని తిరిగి నీవు వచ్చి - యీ పాము జంపిన న్నెలమి బ్రోచితి
వి యాపార్థివేంద్రు డెందరి గెనో యెరుగ - నని వృత్తము విని మనంబున దుఃఖించెన్

౼౼ దమయంతి శాపంబుచే బోయవాడు చచ్చుట. ౼౼

వనజాక్షి కాబోయవాడిట్లులనియె, నీరజాననా నీవు నిదుర బోజూచి - కోరి నీ కట్టి
నక్కోక చించుకొని- యడలంగ నిట్లు షవా బాటడవిలోను- విడిచిపోయిన వాడు విభుడ
తేనీకు, పడతి నీ కానల పాలుగా జేసి - ఎడపక పోవువాడె, దయగలడె
మగువ నిన్ను విడిచి యరిపోవువాడు - వగవాడు గాక నీ పాలిటి మగడె, యీ
డవిలో నీరీతిన లజడి పడుచు, విడువక నీ వేల వెదకెదు వాని, నలివేణి యీ పాము క
న్నుమంచి, బలుదయ నఘోర సర్పంబును గలవు- యడవిలో పలవించి నరుగ
నేలక్షనిడు మురిబడుచు వివెంటి వరాక్షి- వలవదు నా వెంటవలనొప్పరమ్మ - నలు
నికన్నను మంచి నాథుండ నేను, నీ కేల చింతింపనీకో రెర్ర లెల్ల- చేకొని కోనసాగ
సేయుదునన్నా- నమ్మి నా యింటికి నలినాక్షి రమ్మ- సంపద నా యింత సకలసం
పదలు- గలవన్నిటికిని ప్రకటనై యుందు, పలు తెరంగుల నన్ను బంటుగా నేలు-
కొని యుండు నీకేమి కొదువలు లేవు- యొనరంగ నా వెంట యూరకే రమ్మ - పట్టు
బంబును బాలు పరగ నా పల్లె - నెట్టన గను గొని నీవె మెచ్చెదవు - మానినీ నేను సా
మాన్యుండగాను- లేని యుల్లాడియుంగ వెర వాట్లు కొట్ట - కడగి కన్నము బెట్టి గడి
యలుదియ్య- ప్రజమిన్నదనక్కము లెత్తి మూలలడాగ చె- ముదుత్రులక త్తిరించ మొ
గిసాకుర జల్ల- నడుము దాచక పోయియావలనడువ - వలలొడ్డను రులొడ్డనా
గులుగట్టి- త్రులుగుల వాకట్టి భోరున దొట్టి - గురు మృగంబులతో డగూడంగ బారి
శరముల బడ నేయ నరినడుగ త- నాయంత పోలవరి నలినాయతాక్షి, బోయ
రాజులలోన బొడగాన మెందు- నే వేళ జూచిన నెట్టి మాంసంబు - గావలెనన్నను
కలదు లేదనక- కావున నా వెంట కదలి రమ్మనిన త విని చాల కోపించి వెలవెలబారి
తనకోపమంతయు మనలోన నడచి - యా పాపకర్ముని నందందజూచి - యా

పుణ్యసాధ్వి నెయ్యముమీరబలికె, నోయన్న యిదినీకనుచితంబుగాదు - పా
యక వినరానిపలుకు పలికెదవు-ధరణీశుసతియనుతనదుతల్లియును- సరియం
బ్రసిద్ధలుజగతిలోనేల-ననుమాటవినవు గాయన్ననీకిదియు - వినుపింతునిజశు
ద్ధివేలయంగవినుము, దనరినయేగురుతల్లులలోన- తనగురుసతియొకర్తె తల్లిమై
యుండు,తనరాజుసతియొకర్తెతల్లిగానుండు,తనయన్నసతియొకర్తెతల్లిగానుం
డు-తనసతితల్లియేతల్లిగానుండు-తనుగనిచన్నిచ్చుతల్లియుగాక, తనతల్లిసము
లయినతల్లులువీరు-యిలలోనవీరియెందెవ్వరినయిన,నోలవకకామించిచూచిన
న్నటనె- యాయువుచెడిపోవునపకీర్తి జెందు- మాయును ముఖలక్ష్మిమానంబు
దూలు- పాపంబువర్ధిల్లుఫలమెల్లనడగు - రూపంబుచెడిపోవురోగంబువచ్చు-
నెవుడురాదన్నదునెడయపుణ్యంబు, తాపంబుబొడమునంతాపంబువచ్చునా
పదలరుదెందునపజయంబొదవు,చూపులుపోలియునుసుఖమెల్లదొలగు - తేకు
వదప్పునుదీనతవచ్చు, దాకొనుధైర్యంబుతలగుచుమరియు - నంతటబోవకయ
మకింకరాళి - కుంతముద్గరశూలక్షురగదాది , సాధనంబులమరిశస్త్రాస్త్ర
ములను-బాధింతురిదిగాకబహుపురీషాదీ - పూతిగంధంబునబొరలింతురుగ్ర-
వైతరణీనదివడినెట్టిస్రోతు-రుడుగకపెక్కుదులుంతురుమరియు , బడిబడినర
కకూపములపాతకుల- నని వేదశాస్త్రంబులనిశ-బుదెలుపు - మనమునకిట్టిదు
ర్మదములవిడువు-మాటుగాననీతల్లినగుదునీచ్చటికి - పటుగతివచ్చియీపాముచు
జంపి- నన్నురక్షించితివాతండ్రివైతి ? నన్ననీవిటువంటియల్పకార్యంబు- సమ్మ
బలుకంతగదన్ననాతిమాటలను, వినివాడికూడులువీనులలోనగ్రుచ్చినగతివొచ్చి
కోపించి బోయయచ్చపలాక్షితోనప్పుడిట్లనియె తరళాక్షియిటువంటిధర్మశా
స్త్రములు, చారవువీనులకునీసుద్దులువిడువు , మునునీవుయములోకమునబాధ
లెల్ల,ననుభవించినయట్లనరసిచెప్పెదవు, పాపపుణ్యంబులుపరికింపమెప్పు, వే
పారశాస్త్రంబులెరుగముమరియు, కలకంఠియముడుమాకడకురావెరచు- గి
రిగింతలనుబెట్టకెరలునేశిలలు ; మాకుపాపములేదుమదిరాక్షినిన్ను; గయికొ
నిపొందంగగానినేపోవ, ననవినియపుడురౌద్రాకారయగుచు, తనలోనగుందు
చుతరలాక్షివెలయు,నాదువృత్తంబులువిడెడిమారుగు-కలుషాత్మునిదానికసు
గొనీపలికె, వోరిపాపాత్మయీయురగంబుజంపి , కారుణ్యమునన్నుగాచితి
గానరయుమునినుజంపరాదనియున్న - భయమింతలేకదుర్భాషలాడెదవు
నీవెడనేనేడనీమాటలేడ- నీవిందునుండకనిపుడుపొమ్మనిన- నప్పుడువాడురౌద్రా
కారియగుచు- నీష్పులుకన్నులనిండారదొరుగ -నప్పద్మలోచనవల్లనజూచి-కక్షి
నకామాన్ధకారంబుచేత-తనమేనుతెలియకదగ్గరరాగ వెనుకకుపోయియావెల
దియిట్లనివాం-నిందెందుకన్పదవికజూడరోరి- పొందనసీగర్వమునడంతు నన,నన,

బలవంతమున నన్నుఁ బట్టి పైఁబడిన - జాలి యేమి చేసెదో చెప్పుమా యిప్పు డనిపట్టఁగ
ప్రకించునంతలోపలనె - యొనరంగ నికనూరకుండ రాదనుచు - తనలోనఁ దలఁచి
యాత్మామరసాక్షి - మనమున వాక్కున నహరి సేతలందు - వరునిఁ గోరిచ్చిన పతివ్రత
నాడు నేని - నరలోకవిభుఁడైన నాకూర్మివిభుఁడు - వరుస సత్యంబుఁ దప్పక యున్న
నేని - హరికృప నొందిన యంగన నేని - బోయవాఁ డిప్పు డేప్రాలసి దుగఁగాలిని - ప్రాయక
బడునని పడతి శపించె - నడలని యా ఘోరశాపాగ్ని దగిలి - యుడుగక నా బోయ
యుబ్బెల్లఁ బొలసి - పిడుగులు వడి కొండ పృథివి పైఁగూలు - వడువున దెప్పున వసు
ధపైఁగూలి - కలగుచు పలుమారు గాళ్లుఁ జేతులును - విలవిలఁ దన్నుక విడిచె ప్రాణ
ములు - నంతలో దమయంతి యచ్చోటు బాసి - వంతగుందుచు శోకవార్ధిలో నీదుచు
ను - భూపాలుఁ డిటు బాసి పోవుట జేసి - యీపాతకుఁడు నన్ను నిట్లాడఁగాక - నా
విభుఁ డుండిన నన్ను బాధింప - భావించునే యిడుములు గాకి గాన - మగఁడి కడ లేక
న్న మగువ ప్రాణంబు - తెగదు బెట్టుక యుండ - ధారుణిమీఁద - ఇట్టి పాతకు లెంద
రిచ్చోట తెరువు - గట్టుక నన్నెంత గాసి బెట్టుదురో - పడితించి పోయిన పడఁతి బు
ద్ధి - మతులు సందేహించు మాటలు నిజము - మాటికి మగవాఁడు మహిమీఁద నరుగ
నాఁడది వంటిగా నరుగంగ పోల - దాఁడు పుట్టుక పుట్టునట్టి దోషంబు - వాఁడి విభుఁ డే
పగవారికి వలనదకట - యాబలనీ యడవిలోపలను దిక్కు - మాలినదాట్లు తిరుగఁ
గవలసె - కొండల నడవుల గ్రుమ్మరజాల - నొండేల నిక ప్రాణము నుంప గడగా
పెనిమిటికి కెక్కఁగ కినియు నెడబాసి - జనుమని యవ్వరు శపియించిరో కాక - యా
నీతిగ నెలుగున నాకోమలాంగి - తననాథు భేదించి తానేడ్చుకొనుచు - నరుదా
ర నెదురుగా నసలుండు ప్రబల్లి - పరువడి పొద లెల్ల భస్మీకరింప - తరలాక్షి చని వే
టకాడు దావాగ్ని నడుమ - నరుదారఁ జొచ్చి వనదిచల్లన య్యే కరితొండములు తను
రపులు బట్టి కరికరి పెనగిన కరులూరకుండె - నెలుగుపిల్లల బట్టి యుట్టిట్టు సేయు -
పలగొని పెములుగుల వ్యాళములు గూలంగ - పులులున్న కడకు గొబ్బున బోయి కదిసి - ప్రా
లిచుట కెదరకన భోరిగా నెరచె - కంఠీరవంబులకదిసి యాకంబు - కంటిజరినసావి
కదియ కపోవపో - నడవి పందుల జేరి నందంద రాళ్ల - నడలుచు రుప్పన నవిపారిపో
వు - పాముపుట్టల లోన దాహంబు పుట్టుచి - ప్రామిదికరువకఫణులు దోలంగ - తో
నికెడకొలకుల దుమికిన జలము - ఫణివేణి కూరులబంటి రాయుండె - నవిజా ధి
పాయనియుంచండ యేడ్చి - యిపియేమి పూవారియో యెరుఁగంగరాదు పరువడి నే
మహా పాపిని గాన - సరగున నెపుడేల బాపుసిద్ధించు ననియనివగచుచు నాదమయం
తి - జని చని పలియును చరించలదుమికె - సిరితి ప్రాణంబు లేమిటబోక - నారామ
యడవిలోనలసుటబటుచు - జన లేనిఁతిం సురో బాపునకనుచు - ముని కొనివిష త
పస్విముల గోసి తనిప - నావిప పత్రంబు లాకలి దీర్చు - చావు రాదని మేడ్కి చనుదుకే

కైదుట- ఘనసవిప్పలినింబ పాటలవకుళ- ఘనసార సౌగంధిక ఖర్జూరవకులంబును
పొన్నలుపొగడలశోకభూజములును - గన్నేరునుమల్లికలుమాతవరులు - కదళి
కుందకదంబకాంచనకుటజ - బదరీతింత్రిణీబిల్వపారిభద్రములు - తెలియంగక
మ్రపూదికెలు-ప్రబలిబలువయినచలువచప్పరములనలరుచల్లనినీడలజాతివయిర
మ్ము - తెల్లనువిడిచిప్రియానంబోదలి- సింగంబుకోదములుచేరిధేనుగులు- చెం
గలింపుచుముద్దుసేయుచునుండు- నెనబాడదప్పినపెయ్యలవెదకి - కొనిపోయి
మొదవులగూర్చెడిపులులు- లేడిపిల్లలనుపాలింపుచుగూడి- యాడుచునుండి పెం
పలరురేచులును - సరసంబుగామ్రుంగిసలిలమిడనెకిరి- వరుసతోగ్రాకటివరప
న్నగములు - ముంగిసపిల్లలనెలమితోగూడి- కులుకుచుమన్నాడుకోనెడుపిల్లు
లును - పలుచనినీళ్ళలోబడియున్నమీను - కలుకుచుదాటితోగూర్చుకొక్కెర
లు- కోకిలార్భకులనుగూడియుండంగ- చేకొనిమేతభక్షించుకాకులును- పొలు
పొందనవ్విధంబునవినోదంబు - గలిగియుండినయొక్కఘనతపోవనము - దమ
యంతిగనుగొనితనలోనమెచ్చి - యామారినయిట్టిపుణ్యాశ్రమభూమి - నేమౌని
యుండునోయిదిచూతమనుచు- నామానిసిమణినటకేతెంచి- పురుషప్రమా
ణంబుభూమిపైనెగసి- పరమాత్మునాత్మలోభావించువారి- నాకర్ణపాదాంగు
ష్ఠమూర్ధ్నిపైనిలిపినిలిచి- భానునిజూచి- చాకిటనవారి- తరుశాఖలందు పాదములు
తగిల్చి- కరమధోముఖులై క్రిందుగావ్రేలువారి - పద్మాసనంబునపరగగూర్చుండిప
ద్మాక్షుఁగొలుతురు దప్పక సేయువారి ? హోమమంత్రంబులు నుచ్చరింపుచును
హోమంబులకొనంగిలోగిచేల్చువారి - కరములుముకుళించికన్నులుమూసి- చి
రభక్తిజపములజేసెడివారి - కనుగొనిమదిలోనకడుసంతసిల్లి చనిచనిమౌండర
సన్మునిశ్వరులు-కొందరుముందరగూర్చుండియుచట - బొందుగావేదార్థములవే
డుకలర- నొకరికొకరునొగిజెప్పుచుండ- నత్తరిమనిమణియమ్మహాత్ములకు
తప్పకసాష్టాంగదండంబుబెట్టి - యెప్పుడుదమయంతిహాయనియెడ్వ- కనుగొని
బాలసౌభాగ్యవతీభవ- మనమునవదికలిబోయగానెరిగి - యెందారుల్వం
దడినోనగజారించి - నిండినకృపతోడనెలతకిట్లనిరి - పొలనాగనీవిడేలమేద్వె
దవువలపడుకమకొంబువచ్చినవేళ- మాడుకన్నులుగలమూర్తికిగానయిన- వాడి
వింతప్పింపవశముగాదిలను- మదిరాత్రిచూచితేమాయోగదృష్టి- నదినీపుచెప్పె
దము- తరుయువినుము- కలిరాజుపన్నినకపటజూదమున, కలరినీవిభుడురాజ్యంబె
ల్లనోడి, కలకంఠినిగూడికానకువచ్చి , పులుగులచేచేలమునుగోలుపోయి-
చెచ్చెరనీపయిటచెరగుగట్టుకొని- వచ్చికొలంకునవడినీరుద్రావి, యత్తిరవిజన
గేహముప్రవేశించి, నెత్తినేలపవ్రాల్చినీవందునిదుర, బోవుచునుండంగపురపుర
జాకిట , భావించిచినినుజూచి పాసిపోలేక; శోకించిశోకించియుఁదరిసిదు. కొం

కొంగొత్తయింతగాబ్బునజెంచిక యుదీగత్తుకొనినిన్నునిచ్చుటుడిచి, పదకడిపా
వభూపతివాకట-హా మా, గరళిరసాతనికాంతియుబాసి, పరువడివికృతరూప
మునన యోధ్యకరిగియారుతుపర్ణునందందగాంచి; గురుశరభక్తితోఁ గొల్చివసిం
చెనలివేడసీవప్పడానిద్ర దెలిసీ, వెలవెలపోటునవిభుకానలేక; విపినంబులోపల
విహరించుచుండ; నపుడొకపాముదయ్యనినన్ను బ్రింగ, నొకబోయయూఖుజు
డాయురగంబుజంపి; తుకవాణినిబట్టజూచినసిపు; కోపించియాపాతకునికం
తలోన; శాపంబువోసగియాజమునిబ్రోరికనిపి, పతిలేనికతనయాపాపాత్ము
డకట, మతిదప్పియటువంటిమాటాడెననుచు, జావదలంచియచ్చటిప్పాగా
వళిని, వేవేగకదిసినవెరచెన్నియును; కొలనాగవీవంతనిటువచ్చితివి, కట్టి
రాజామిముబట్టికలిగియారీతి, వెరపించుచున్నాడు వెరవకుమింక, తరుణినీవిభు
డుమోదముననున్నాడు; లోలాక్షియారేడులోకంబులందు। ఈలీలనైనీకె
వ్వరుసముల; సరసపతివ్రతతాజసులువీక్షింపనరుదార సౌఖ్యంబులనుభవించె
దవు; మరువకునీకొకమాటచెప్పెదము। యెయ్యడతెరాటవిలోననుండకుమింక
పుడమిసుబాహునిపురమునకరిగి; తడయకనారాజుతరుణిదగ్గరను। సైరంధ్రివ
ఇకొల్చినరసతనుండుము। వారలకిక మూడువత్సరంబులకు, నీనాథుడును నీవు నెమ్మ
దిగూడి। మానితసకలసామ్రాజ్యసౌభాగ్య। మనుభవించెదవు నీవడలకుమమ్మ
నెనుపొందమేము సెప్పినమాటవినుము। నీవువచ్చినదాకనిలచితిమిచట। సావ
ధానతనము స్తమునీవెరిసె। తరలాయతాక్షిమాతెసమలీడేరె। పరువడినిక
మేముబ్రహ్మలోకమున, కరిగెదమిత్రుడన్నా మాటలెల్ల। వెరవొప్పవినిచాలవి
స్మయంబంది। కలగినచిత్తమొకటిగాగజెర్చి। యలసీలవేణితిట్లనివిన్నవించె
పరమపావనులార ప్రణుతాత్ములార। నరలోకనుతులార నాతంత్రులార ఘనమ
గుమీపాదకమలంబులేను। కనుగొనిసేవింపగలిగెనాభాగ్య। వశమున నెవ్వ్యాన
తం నైతి। విశదంబుగానేనువిపినంబులోన। నడిలినవిధ మెల్లనాకుచెప్పితిరి। కడు
వేడ్క బుట్టెనాకలుషంబులడగె వేడుక మూడేండ్ల వెనుకనా విభునికూడియున్న
దనంచుకోరి చెప్పితిరి। ఇదినమ్మజాలనాకేనిజంబనుచు। సదమలతనాశరస్థలి
ఖంటుడనిన। వెలనాగఇక మూడేండ్లకు వెనుక। బలవంతుడైననీపతినాయ
తుని; గలసినెమ్మదినిసౌఖ్యమునొందగలవు। గలలితంబుగనిది సత్యమటంచు, కర
ములుజాచికులాయుతాక్షి। శిరముమీదికిమునసింహులు పిదప। నొనరంగ
నాసుబాహునిపట్టణమున। కనుపనుగట మార్గముప్పుడు జూపి! కడువేగ బ్రహ్మ
లోకమునకుజనిరి - తడయకదమయంతితనచింతకొంత ! మదిలోననడచియా
మార్గము నంటు। జెవరకటనుచున్నసెరికెలవారు। దమయంతిచందమంతయు
జూచి ఇగచి। క్రమమైనయూపురోత్తజాభిదాల। నడుగనివగపుననొంటిగానీవు

నిజ రెదెచ్చటికి తన్నగ జెప్పరమ్మ! నాతిని పేరేమి నాథుడెవ్వాడు । మాతోట జె
ప్పవే మాతల్లి నీవు। వనజాక్షి యానవని వారలజూచి । తనదుర్వృత్తాంతమంతయు
జెప్పదొడగె । వినరయ్య జెప్పెద విశ్వంబులోన। వినుతి కెక్కిన నలోర్వీపతిసతిని।
ధరణిలో నా పేరు దమయంతి యండ్రు। నరలోకనుతుడైన నా ప్రాణనాథు । డె
నగ్గ జూదంబు నెలచితో వాడి। వసుమతి రాజ్యాదివారల గోడి । యొడవులజరి
యింతమని వచ్చి మేము। బడరాని యిడుములబడి యొకచోట । నిలిచి యొకరాత్రి
నేను నిదురబోవంగ । కలిమాయచే నన్ను గానలో డించి। భూనాథుడెక్కడబో
యెనో యెరుగ। కానలనలసి హీనాంగనై మీర । యిలనేడు దీవులనేలెడివాని। న
శ్రీకృష్ణక్షితి శైత్ర బ్రాహ్మణులకు । భయభక్తి మీరంగ బహుళసంపదల । ప్రియము మె
ప్పగా సమర్పించినవాని । నిత్యసత్కీర్తులు నెగడెడివాని। నత్యంతహరిభక్తి నమ
రినవాని । జగతి నిక్ష్వాకులవంశజాలకందరికి । పొగడొందు కీర్తుల బుట్టించువాని
నొంతెంద్రులార మీరుర్వి నెంచైన। భీతిజూడగ నాపృథివీతలేశు। నవపుడు విని
వారలాత్మలో వగచి । పనివడి మాతగా భావించుకొనుచు। తోయజహితదీప్తి
ధారనియట్టి! యీ యరణ్యంబుల నేల పేగింప । పురములలో గాని భూలోకనా
థు । దురుతరాటవిలోన నుండంగబోడు। నతినీవు మావెంట జనుదెంము భూమి
పతియాను బాహు నిపట్టణంబునకు। బోవుచు వ్వార మోపూరబోడి యనుచు వా।
విరిదోట్లా నిపడిపడి వరుగ। చెవరకి తాను జేసిన పుణ్యమహిమ। నెదుట నొకక
తటాకము పొప్పియున్న। నదికని జనులవారందరు రాకొలను। గదసి గోనెలనొక
కడబసదోచి। దనర నెద్దులసీరు డాసించి కరియు। తనివినిం పార నందరు నీరు
త్రావి । వేడుక వాచెంత వ్రాసిన ద్రమాకు । నీడల నందరు నిలచి గూర్చుండి । తమ
తమ బడలిక ల్దామె జెప్పుచును । దమయంతి జూచి యో తల్లి నీవిపుడు! కొదుగకను
దకంబు గ్రోలుమటన్న! నదిరాత్రి పోయి యీ మంచి జలంబులో కొన్నిటిని గ్రో
లియొగి మార్చబోక । వికలత్వమున లేచి విభుని దలంచి। యొటుపోయితివి నాథ
యిడుములపొంద। నిటునను డించిని వెండున్నవాడ। వనుచు హా యని శోకమొందు
చునుండె। జనపవారప్పుడా జలజాయతాక్షి। శోకంబు మాన్పనచ్చో నొకరాచ
ల్లి । మ్రాకు వీడను జేరి మగువ గూర్చుండె । ననవంశభవుడు భూనాథుడైన నలుని
వనితకష్టము చూడనశము గాకన । గిరిజేరనన్న భంగిని వొప్పుగగన । సరణి
నీపశ్చిమాచలమునకరిగె । తడబడమింట సంధ్యారాగమొప్పె । కడువడిచు
క్కలు గనుపట్టెమింట। నదినభంబి విభామి యుని యొస్సెతుండ। గదియనంతంత
చీకటి నిండబర్వె। ..ంచు గాఘమూకము త్సంగంగ జొచ్చె। దండి భూతంబులుద్దండ
తదిరిగె । భేతాళ భూమి గంపింప గా గొలిచి । భూతంబు లరిదండపాడ చూ
పదొడగె। సరగున నప్పుడా జనుపవారెల్ల! మరచి నిద్దురబోవ మత్తసామజము।

లరుదెంచి మొద్దులనటుకొన్ని జంపి - పెరికెలవారల పీచమడంచి - కొందరువం
చింపగాలేకుండ తేచి కొం.దరు సందులుగొందులఁ జొచ్చి - తమతమ ప్రాణము
లప్పించుకొనిరి - యుపురంగమరికొందఱటుపోవలేక - చరణంబు [illegible] డీలన
లేకనచట - కరుల చేపడసి రాకల్లోలమై పరవళ్లి కిగ్గున తేచి - గాజె [illegible] - నివ
శమైయిని నేమివిధమొకో యనుచు - కరులగన్గొని చాపుగలిగెనట చు - దరిగొ
బోయిననవి తగిలినమరలి - వసుధపై చచ్చిన వారలజూచి విసుపక నేఁ డప్పుడు
లదియిట్లని నెమో - నకట యింతపాపమంత యీనాకు - కకటాసంబున జాడగలి
గెనెదోవ. శారిని గాననీకమంబుమీకు - చేరె కానికనేమి - నేయుదునకట - నే
నుమీ వెంబడి నేరివచ్చు కతన - నేనుగుల్వచ్చి యిమ్మిటజంపిపోయె - నా కేల సిద్ధించు
నలినిట్టి బాపు - నెకొనిఇక నేమి నేయుమన్నది యొకలి రాజు చేసెడిక [illegible] టవతాన
ముంయులరంగ జెలియరాని యేద్చుచుండె - బావకదప్పి వజనువారస్థ్విడా - వె
లదిదుఃఖసంతయుఁ జాన్చి - నీ వేమి నేతునిరజవదన - యా విధమట్లుండెనదెం
గ నేల - మన్నని నుజూచి చిన్న కొందరిని - మన్నించి పోయెవాని దవాసుజమ్మ
అనిపలుకుచుండగా నంతలో ఛాను - దమర క్షిప్రా గ్యాప్తికరు దెంచెనంత - ని మ
త్రైజ యానవచ్చె నిచాని , యా దూగ జనునపోవ నటకొంత దూర - మ
చగనుపించెగో పురకాంగుణములు - ఘనమైన కోడలుకనకసౌధ్యాలు - కోట

=॥ దమయంతి సైరంధ్రీవేషంబు పూనుట. ॥=

బ్రప్పకి గెలాకోమలపాచి - పాటించి సైరంధ్రీ బావా వేషమున - బుగ మెలఁగో
చ్చి యప్పడు నేను కుంచి , పెరవొప్ప రాజవీధిని నేరిత - కువలయమెన్వగు బాసి
గుంగు చుచచ్చు - కువలయాక్షి నిగు ప్రగాఢి చూడుచు - కువల యావరి బ
కోమలాననలు - నవిలియిట్లని రెంతక నములో నా తామను - చూడరో యీ మ్మా తనుగతి
రూపంబు - వేడుక లూనుమ సు [illegible] - యా కని ఆవటి నెవ్వరో కాని
భావింపవతికి నప్సని యారుందనిమొ - యానిశంబుగోని యూడననుచంద్రవాని యొ
మనసిజాతుని వధూమణి యొకో హిరమొ - యాను రేంద్రమణి యొప్పు నసవ
గుకోప్పు - కమలారిబింబంబు కుగాదు చెప్పుగారు - ; నరవిందపత్రము లట్లనే
త్రములు - మెరుగుటద్దము గో మునించు చెక్కిళ్లు - కంతు శంఖంబు పొంకంబు
కంఠంబు విలోకిత ఘ్నల చెండ్లు వెలిపొలిండ్లు - చిగురుటాకులబాగు చేతుల గా
గు బికియు సన్మాద్యంబు వెడమధ్యంబు - స్ఫుటమైకవనిభంబు శ్రోణిఫలంబు ప
టుతర కదళి కా ప్రభలొప్పు తొడలు - తవిరుల చొప్పు పాదంబులయొప్పు కలకసప్ప
[illegible] పదంబు [illegible] - బంగారు బొమ్మ
[illegible] - [illegible] యి
[illegible] , [illegible] దమయంతి - [illegible]

జగ్గరిమరి మరియుచూచుచుండంగ నాసుందరియప్పుడు - పైదనిచేత రాజసదని
పోవంగ - నల్లనప్పుర నాథుడైనసుబాహు , తల్లిశిరోగృహస్థలినుండిచూచి-
తనచెంతనుండినతరుణిట్లనియె - వనజాక్షిజూచితెవచ్చెడుదాని - నలినారిబో
లు నాననకాంతమించి-వలనొప్పశ్రీలక్ష్మివపువున నున్న- దీయింతి యెవ్వరో యె
రుగంగ రాదు - పోయినీవిచటికిపిలువకదోడు- కొనిరమ్మటన్న నాకోమలి పో
యి - మనుజేశుసతిజూచి మాయమ్మ నిన్ను - యతివేగదోడి వేతెమ్మని ననుబంచె
సతివనా వెంటరమ్మని దోడుకొనుచు - చను దేరనమ్మహీశ్వరు నేవిచూచి - మన
మారసా రాజమాతయిట్లనియె - నిందీవరాక్షి నీవిటువంటివగల - నెందు బో
ల్చెదవపుని వెట్టిదాన - యిలలోననీరుపు చేశుడెవ్వాడు- కలకంఠినీ మేనగల
లక్షణమ్ములెన్నిజూచిన చోద్యమగుచున్నదిప్పు - డెరిగింపునీవిధం బెల్ల నాకనిన
జలజాక్షి సైరంధ్రి జూచి కోమలిని- నలుడనిపేరి గంధర్వుడు విభుడు - నభమున చ
రియించుచున్నానే పురమున- ప్రభురానియపుడు పోరంబరగితిధాత్రి - కలిగిన సైరంధ్రి
కాంతలబోన - కలశంబుగదు తెస్స గా గూర్పగలను కోకలు గట్టను కుంకుమ బెట్ట
కోకలు వనిజాంబకు నవ్వులుగట్టు- కాటుక బెట్టను గంధంబులియ్య- పాటించిపూట
గా పాటదియ్య - కురులెల్లనవరించి కొప్పుగిలించ- తెరగొప్పకస్తూరితిలకంబు
దీర్ప- నవరత్నములు బెట్టినవ్వసూత్రములు- దవిలించిగళమున దగిలింప నేతుం-
పంబులానిట్టువంటిపనులొనరింప - వనగానా చేతనౌను కాదనక - మరుపకి
సేవాకమాటబెప్పెదను - పోరిగిల్లపనులకు బోవనెన్నడును- చెలరేగి పరగవా
రి చెంతకుబోవ - పలువిచ్చివగనాపబలుమాటలాడకోరత నేగట్టినకోకయే గా
న- మరి యేమి వల్లసమ్మత ముగైవార- కలుగునననున్న నీదాసిగా నేలి- నిలుపుముని
లిచెదనీవద్దననిన- నా రాజమాతయామాటనీయుసతిని- కారుణ్యరసమొలకగా జూ
చి మెచ్చి- యాదిలక్ష్మి చేనిరించుపురిచంగట్లు , పోరిగా మాకెల్లబుద్ధిచెప్పుచును-
పౌనరంగనావద్దనుండవేయమ్మ- యానురక్తిని కీర్తమైనచందమున- ననుచుగూడ
సుగంధయను కన్యవిలిచి - యాసకలంబు సతిప్రోపుమని యొప్పగించె దమయంతియ
చ్చోట తానేర్పు గనులకలము ప్పకేయుచు కలగుచున్నదె॥

నలచరిత్రము - ద్విపదకావ్యము - పంచమభాగము.

== శ్రీ అయోధ్యాప్రదేశంబున నలుడు చరించుట. శ్రీ ==

అక్కడ హంసనుడి రయోధ్యాపురంబున - మక్కువమీరసమ్మానజేసగొప్ప
పలికిన ప్పుడ స్తంభనమౌలిచేయుదుమన్న- వెలగుచుచాలిన మేదినీనాథు - డొకనాడు
నెమ్మనంబున గాయముమంచి నకలంకమతితో దనుపవ్వళించి - తన ప్రాణనాథు
డిదలిపిచి తనమున - తనలోన తానిట్లు తలపోయచొడగ - నకటా నాకిట్టి ఘ-

రాటవిడించి - పోకుఁడువచ్చియీపురి జేరినాఁడ - ననునీవు వెదకి కానలలోనఁ ది
రిగి - కనలేక నెట్టి దుఃఖము బొందినావో - గిరిగృహంబులనన్ను గెరలుచు వెదకి-
గురుమృగంబులచేతఁ గూలితివేమొ - పన్నగాపొదలలోపలనన్ను వెదకి - పన్న
గంబులకగపడితివియేమొ - యీజాడనను గానక డలంచుచునుండ - బోమెల
మాయలబోయితో భామ - వెలవెలఁబాటున వదకుచునన్ను - పలుమారునీ వెంత
బడలితో చెలియ - విడువక ననునీవు వెనుకంగ వచ్చి యిడుములఁ బడుచు నెట్లేగితో
తరుణి- కలనయిననుబాయఁ గాఁజాలననుచు - పలికి యిపు డెట్లు బాసితో లలనని
దురమేలొకొనినన్ను నెమ్మితో గాన - కదదియొంటిగ మూర్ఛవోంచితో తరుణి-
ఏ దేశముల కేగి తెందున్నదాన - లీదెస పాడిల్లనిద్దరిక నుఁడు- తినుగొల్చి రాజుల
తానుసేవింప - పనిచిన తన వ్రాతఫలము నెన్నుచును- తనలోన నీరీతి తలపోయు
చుండ- విని రుతుపర్ణుండు విస్మయంబంది- యిది యేమి బాహుక యెన్నుదు నీవు- మ
ది రామిక లదని మదిలోనఁ దలపవిప్పుడు దలఁచి - నీవేల శోకించెదవిప్పుడాయింతి నిన
డవిలోడించి- వచ్చె నీవెంత లావణ్యంబుగలదో- యచ్చపలాక్షి నీకైనను మరియు
నెట్టిరూపముగల యింతియో దాని- నెట్టన నడవిలో విడిచి రావగునె - కంతుఁడు
నీకుఁ దక దిసెగా బోలు - నింతినిఁ దలఁచి నీవిట్లు వెచ్చుచున్నని నిన్ను దలఁచి పుష్పాస్త్రి
నిబాధ- మదిలోన నేమనిమరుగుచున్నదియొ - హరిహరబ్రహ్మాదులంతటివారు
పరునికి వెరచి భామలసురంబునను - శిరమున వాకుఁన జేర్చుకున్నారు - సర
సతనీయింతి చకకఁ నిబారు- పుక్కిటనిల్లాలి బూసంగలేక - నొక్కఁడనిస్సాండఁ జను
చిత మేయనిన- విని వేల వెలబారి వగచినలుండు - జలనాథ నాకేల సతిసన్ను బా
చి కోయక సతులుగోరుతురె నాపొందు ఋతుపర్ణుడెట్టను నాగడకేలవచ్చు - నా
వగ జూచిననగుదురు జనులు - భూవర నేఁ బ్రొద్దుబుచ్చెటికొరకు, సోలవక నొక
రాజులుసుద్దులు మదిని - తలపింపనుడివితి తప్పిది నాకునను గేలిసేయకు నరనాథ
యనిన - తనలోననవ్వుచు భరణీడురుఁగ - వచ్చిన బాహుగా - జనలోకనాథుఁ-
డ వ్వేట వాత్మలోనడలుచునుండె - నక్కఁడనంతభీమావనాధు - డెక్కఁడబో
యిరో యింతియునబిడు - పోకుఁడునే దేశమున నున్నవారొ- యక్కటా యా
నియాత్మనందందబాగిలి - తనమంత్రివరులఁ బాంధవుల - భూసురులయును మతి
వసుదేవుఁడను పురోహితుని పిలుపించి యుతనికిప్రియము సంధిల్లఁ బలికె హేమప
టాంబిబహుమానమిచ్చి- యనఘాత్మ నాగూతురల్లుడే దెశమునను న్నవారకో
భూదేవనీవు - వేవేగ జనివారి విధమెల్ల దెలిసి- రావలెనని తన్నుప్రార్థించు కత
న-పనిబూని యప్పుడాబ్రాహ్మణోత్తముఁడు - తనవారితో గూడ తడయక సరిగ
గౌళ దేశంబు బంగాళ దేశంబు మాళవ దేశంబు మత్స్య దేశంబు - సౌరా[illegible]
గ నైషధ [illegible] రాష్ట్ర - [illegible] - దే[illegible]

ప్రమ్మరికాశి - కాంచిప్రయాగాదిఘనపట్టణముల- పుణ్యక్షేత్రంబులపుణ్యనట్ట
ముల- పుణ్యతీర్థంబులపుణ్యభూములను - క్రమముప్ప వెదకి యెకడగానలే
క - తమలోన నాముసన్నాహంబునొంది - యరుచడినాసుబాహుని పట్టణమున
నరయుదమని యప్పుడాపురిజేరి - యరయుచునుండి యటకొన్నినాళ్ళసురభ
త్రిపానుబాహుండొక్కనాడు - దానముల్సేయంగదలచి సర్వజాలభూవాధగ
నుగొనిపోవంగజూచి , వసుదేవముఖ్యులు వారితోగూడ పోసగదానము బట్ట
బోవుచందనమునజని రాజనిలయంబు చయ్యనజొచ్చి ; యొనరనింతలచూచు
చుండగానచట - నైరయచికోకదపిన సైరవణతోడ పరకించినడిచిడిపదముల
తోడ,నుడుగక వెడలుసిట్టూర్పులతోడ , గుడుగ్రుకుకున గ్రమ్ముగుకీళ్ళతోడ
జన్నెజారినయట్టిపా తెరతోడ , చెన్నుదొలంగిడస్సిమోముతోడ , అలదప్పి
మొలకుచాలసిచింతోడ , గులుకుచునొకచోటనుండగాజూచి యుతనీశుపతిన్నైం
నయాదమయంతి ; యవునకో కాదో యనిసంశయమున , వసుదేవడప్పుడావనిత
దగ్గరకి వెసచేర రాజూచి వెలవెలబోయి ; తనతండ్రిసన్నిధిదగువిప్రుడనుచు
తనలోన దెలిసియుత్తరిమూడ వెరచి , మొనసినవగలతో నిలచూచుచుండ , గను
గొనిదమయంతిగామనంబునను , దలచియావిప్రుంచుతరలాక్షిగనిసికలగిసన్ని
ళ్ళలోకములివబోలి , జలధరంబులలోనశశిరేఖబోలి ; మలినాంబరములోనమ
ణియనుబోలి , చనినధూమావృతజ్వాలికబోలి , యోచంద్రవదనయుండువ్వా
వెనిపు , రాచపుట్టుకపుట్టి రాయిడిబడి ఖేదమయ్యెంతివినుమునీవుపొందుబోము

==దమయంతితనతండ్రిపురంబు జేరుట.==

మముబన్పిమీతండ్రి మహిమొల్ల వెదుక , ననుపుబెత్తెలుగొత్తి యాదమయంతి
తనమొగంబునచింతగచేర్చియేడ్వ - వినికలంగియుండ వేవేగగదలి , దననిద్గర
కేగిచయ్యనబలికె , మానప్రభురాణిసుమునుకోకానితెలియ . దెసలేనిదీనతనె
చ్చుచునున్న, దొకభూసురునిచూచియుడుగకననిన , నకలంకగతితోడనారా
జమాత - గ్రక్కునవచ్చియాకాన్తాలలామ,నక్కున జేర్చియారార్చివాత్రుచ్చి
యచ్చటనున్నబ్రాహ్మణువిలోకించి యిచ్చపలాక్షియుల్లెల్లశోకింప , నిటునుబ
న్నివారలెవ్వరమిప్పు , తటుకునని ప్పుడంతయు జెప్పుమనని విని వసుదేవుడా
వెలదివీక్షించి- మానమునవలదియామాగుపకట్లనియె- వినుముపిదర్భభూపతిపుత్రి
హితుడ- ననుర క్తివసుదేవుడనుపేరువాడ- నీరజవదనయా నృపశేఖరునకు -
భాగ్యపుత్రమక్కువదమయంతి - యనుపేరుగలిగినయలినీలవేణి - కనకశో
భనగాత్రకంజాతనేత్రి- నలునిపట్టపు రాణిసయుకీరవాణి- పిలసితకల్యాణివిమ
లాబ్జపాణి- పూర్వకర్మమహత్త్వవశమున రేంద్రునకు- సర్వమహీరాజ్యసంపద
లు- జూదంబులోనోడిసొసతిలోనలుడు - మాదంబునపుణ్యమ్ములకానకరిగె.

ననువార్తవిని మమ్మా పరసి రమ్మనుచు- నని చెప్పి సుదుదేవుఁ డందంద వెదకి - యిం
చ్చటగానగనేమిచింతించి-యిచ్చటగనుగొంటిమిదమయంతి-నని చెప్పవిని వారి
నర్గించి కరుణ-గనుగొని దమయంతి కౌఁగిట జేర్చి - యీరాజు బాలయిట్లని యడ్వ
దొడఁగె. ధారుణీశ్వరు బాసి తల్లడింపుచును - పడతి నీవెట్టి బాధలఁ బొందితమ్మ -
పుడమి రేఁడ కేఁడ బోయినాఁడమ్మ- యెలనాగ యొంటిగా నెట్లువచ్చితివి - ఇల
యేడుదీవుల నేలు భూపతికి- తరుణి వయిటువంటి తగని వేషంబు- ధరియింపవ
లసెనా తల్లి రోసీకు - నవనిలో పాపాత్మురాలను గాన - కవ బాసినట్టి దుఃఖము
జూడవలసె- నా తల్లి నాయమ్మ నా ముద్దుచిలుక- యీ తెఱంగెల్ల నాకెఱుఁగింపక
మ్మ- దేల దాచితివిన న్నారుంగ దేట ల్లిపోలింప నీవు నా పుత్రివి నీవు- నీదు తల్లియు నే
నొక్క తల్లి బిడ్డలము- తల్లి నీకెవిన తల్లి నీనుమ్మా- చెప్ప వేయిటకు వచ్చిన తెరంగని
నె- యప్పుడు దమయంతి యత్తకిట్లనియె - ధర యెల్ల నోడి నాథుఁడును నేను -
యురుతరాటవులకు నొగి పోవుచుండ- పడతి కట్టు వస్త్రంబు పక్షులు లేతెంచి యతి
వేగ గయికొని యరిగె నంతటను - నా కొక కోఁక భూనాథుఁడు గట్టి శోకంబు
తో నొక్క శూన్య గేహంబు - జేరి తమిట నిద్ర జెందిన నన్ను - తేరి పార గాంచి
ధృతి దిగనాడి- నా పతి భూపతి నా పాదు జూడ- నోపక నా చీర నొక కొంత చించి
తా నది గట్టుక తలగిన లేచి- నా నాథు నేచట గానక నరణ్యములఁ- పడరాని బాధల
బడి సిగ్గుకొంత- విడువక సైరంధ్రి వేషంబు దాల్చి - సీతోడ జెప్పక నీ గొల్చియుం
డి- భూతలాధిపు డెందు బోయెనో యెరుగ- కన ఖాంగి యమ్మిట్లు కలియుచ దొడ
గెన నవుడు వగచి యున్న కొఁటూయువరు- బొందని బాధల బొంద తేయనుచు నుం
డయానకు వేగ మణిభూషణములు - కనక వస్త్రములో సంగదలంచి నీడు- వెని
మిటి నేనింక వెదకబంచెదను - చేకొని యిప్పుడి చీర ధరింపు - శోకంబు జాలదన్న
సుందరి జూచి- చిరునవ్వు నవ్వి యాచిగురాకుఁ బోడి - యరువారతన శోకమడతి
ఇట్లనియె-నా సరివారిలోన గుబాటుగాగ- నీ సొమ్ము ధరియింప నెట్లొప్పు దాన-
పతి నరణ్యంబున బాసి యేతెంచి - యాతి వేడుక సౌఖ్యంబుల నొందెదనటంచు - నవని
జజనావళి నన్నాడుకొనరె- యివి యేల నా జీవితేశుఁడు లేని- వెఱుక సౌఖ్యము లే
ల వేడుక లేల - యినవంశతిలకుండు హృదయేశ్వరుండు - నా పాలి దైవంబు నా
ప్రాణపదము - నా పెంపు నా సొంపు నా పట్టుకొంము- నా మేను చెలికాఁడు నా
నోము ఫలము- నా మెచ్చు నల రాజు నన్నేలు రాజు- నను గూడి యుండు డెందు నాటికి
సౌఖ్య- మనుభవించెద గాక నమ్మా నేఁ డేల - ననవుండు దమయంతి కిట్లూరడించి తి
న యున కెఱుఁగించి తద్దయుభక్తి- వసు దేవ ముఖ్యులవరు సబూజించి- పసదలబం
గారు పల్లకి నుంచి- తామర సాక్షి నిత గు వారి గూర్చి- భీము పురికి నంపిన బోయి దే
వి - నలినాక్షి యప్పుడా నగరిలో పలను - కలవరింపుచు వేగ పల్లకీ దిగ్గి- జనకుండ్రి

ఫలములతప్పక వ్రాలి - ఘనమైనశోకాగ్నిగాగుచునుండ - గల్గివేగమెవచ్చితే
నయతోవగవు - వెల్లువమునిగియావెలదియిట్లనియె పట్టభద్రుని చెట్టబట్టియోరీ
తికట్టుబట్టయులేక కలగితేతల్లి- నీతోటివారెల్ల నెంచుచుబ్రతుక- నాతినీకిటుబ్రా
సెతాపద్మభవుడు - యొద్దబిడ్డలులేకనుండెడినీకు- తద్దయుకష్టంబు దారొదవన
జేసె-తల్లినేనటువంటి- తగనివేషంబులెల్లధరించినీవెట్లోర్చితమ్మా- సరసిజానన
భద్రసౌధములడించి - యురుశైలములనెట్టులుంటివోయమ్మ- చపలాక్షిపాదసం
చారంబువిడిచి-విపినభూములనెట్లువిహరించితమ్మ- నెలతనీబంగారునిలయము
ల్విడిచి- ఇలపర్ణశాలలనెట్లుంటివమ్మ- చెలియనిత్యమువైభవయ్యాలుడించి? శి
లలపైనెట్లుపవళించితివమ్మ - నలినాక్షినీప్రాణనాథునిబాసియెయనాథయుడవు
లనెట్లుంటివమ్మ - మిగులనీకైనమగువలడించి - మృగసంఘములనెట్లుమెల
గితివమ్మ- నీరూపునిచూపునీసొంపుపెంపు- నీరాజ్యవిభవంబునేడెందుబోయె-
నెలతనీబిడ్డలనిద్దరజూచి - విలపించుచుండునోవెలదియేవేళ - నలమహీ
శుడుతననగరంబుబాసి - పొలతితోగాననభూమికిపోయె - ననువార్తచెలి
నీమీయయ్యయింతింత- యనరానిఘోరశోకాబ్ధిలోమునిగి- యున్నాడుకొలువు
నకొకనాడరుగ - డన్నముదినడుమంచముదాదలచి - తనలోనతానుసంతా
పంబునొందు - ననియేడ్చిబిడ్డలనప్పుడుప్పించి -తనయాకొప్పించినదమయంతిద
నులు - పొనుపొందజేసియుబిడ్డలమీదగరిగెలలోపాలకయివడిగురిసె - ధరణి
శుసతియంతతనలోనెతాను - తనబిడ్డలనుజూచితనయున్నజూచి- పెనుకొన్న
వగలతోవిలపింపదొడగె - భూకాంతుడప్పుడుపుత్రుండుదాను- శోకంబువా
రించిసుతనాదరించి - వీలవిడ్పైదపమయినకులాధిపుని- ఏలీలనయిననుయిట
కురప్పింతు- ననిపుత్రివృత్తాంతమంతయునడిగి- వినియిట్టివగలచేవేగితేతల్లి-
యనిబాలవిలపించియారాజమాత- పనిచినపల్లకిభటులునుమగుడ-ననిచియావ
నుదేవునర్చించిమ్రొక్కి - కనకవస్త్రములిచ్చికడుభక్తిబలికె- ధరణీసురేంద్ర
మీదయచేతపుత్రి- నరయంగగంటిమివనిలోనింక - నలుడెందునిలిచియున్నా

==శ్రీదమయంతినలునియొద్దికివిప్రులంబంపుట. శ్రీ==

డోకొళాని- తెలియరాదింకనేతెరగుననైన- గొనకొనివేగకితోడోటనిరంప
టంచు- ననవినిదమయంతియాతనికిట్లనియె- ధరణీసురాయయోధ్యాపట్టణము
న - నరయంగఋతుపర్ణుడనురాజుచెంత; నావిభుండాతడానువున్నాడామహా
త్మ్ము. భావించిగుర్తింపవశముగాదెవరికందుకునొకయుపాయముదెలుపుదా
నకపొందుగామీరలాపురమునకరిగి, యాఋతుపర్ణునియాస్థానమునకు, చేరి
యిట్లనిమీరుచెప్పుడానలుడు- సత్యవ్రతుండుభూచక్రేశ్వరుండు, నత్యంతధా
మికుడైనభూవిభుడు; నిర్జ్జాదానవినోదికనిభిగాధవేసె? యాత్మ్యోక్తయుండుడ

యాంపరమూఁతిజ? యట్టిమహాపతివ్రతయొంటిఁడడవిలోతరుణి? కట్టినవస్త్రంబుకడువే
గణించి, కొనినిద్రఁబోవఁగా ఘోరదుర్గమముల | బసిచిపోఁదగునె యీ యువిదన
టంచు, పలుకఁబోవు మాటకుఁ బ్రతిమాటమీఁద, పలికిననాతనిభావంబుఁజూచి, దనుదె
న్నుడేనొకరీతిఁ జందంబుమీఱు, వెనుకజెప్పెదఁగాక వేంచేయుఁడనుచు, పలికిననప్పు
డాబ్రాహ్మణుండాత్మ, దలచినగతి నయోధ్యాపురికరిగి, సద్గుణఋతుప

=శ్రీ వసుదేవుండను విప్రుండయోధ్యకరుగుట. శ్రీ=

ర్ణుసభఁగాంచియొకరీతిఁ - తెరగునవాసుదేవుడిట్లనియె, క్షితినాథనలరాజుచే
సినజేత, వితతంబుగానాప్ఫువిభవంబుజేత, తనమేను తెలియకదాయతోజూ
ది? మసురక్తితోనాడియున్నియునోడి? యడవికిదనియటునొకచోట, పడతి
నిద్రింపంగనైనున్నకోక, సగముచించుకొనియెచ్చటికేగినాడొ, పగవాని
గతినెడబాయరాదనక, ఘోరకాననములోనకులకాంతవిడిచి? పారిపోవ్యాదే
టిపౌరుషంబిలను, తరలాక్షితనకేమితగాప్పవించె, సురదుర్గభూములను
నిలచిపోవుటకు, నలుడిట్టిపాపంబునకుబూనుననుచుతోలుతనెరింగినతొయ్యాలి
నియ్యా? దలచునేమాభీమధరణీశ్వరుండు; వలనొప్పతనవంటివాడీవిధంబు, జే
సిననికనేమిసేయంగవచ్చు, వాసనాదులనెల్లవలదంచుతన్ను; కోరిపెండ్లాడిన
కువలయగంధి!నీరీతిసేయంగనిదికార్యమగునె, విడిచిపోదలచినవెలదిదోడ్కొ
నుచు! తడయకనాలేమతల్లియిుత్సేచ్చి, పోవలెగాకనీపాలిఁగావించిపోవచ్చునే
యల్పబుద్ధిచింతించి! సెనిమిటిచనిజంచు ప్రియురాలితప్పు, లనపరాధిని
పీడనగునెరాసుతను, దైవయత్నంబుదమయంతిదేవి! వావిరితమతల్లివా
రియిుత్సేరె - వేలదినియడవిలోవిడిచితివనుచు! తలచకనున్నాడుతపసిచంద
మున, కటకటామదిరాయిగాజేసికొనుచు, నెటనున్నవాడొకోయెరుగంగనే
ర్చ, మవనిలోగలిగినయట్టిదేశంబు, లవలీలగాగమేరసివచ్చితిమి, ఖలుడయి
నకామినికానలోవిడిచి, తలగునేకూర్కినతరుణినిబాసి, తెలియకనున్నాడ
ధీరత్వమునను, నేమలనాగదినయొకరీతి నేందుగాదన్న, తలచివశీకాంపుదుతల
చుచున్నదియు. తలిదండ్రులాయింతితాపంబుజూచి! ఘోరదుఃఖంబునగుంద
చున్నారు, కారుణ్యజలనిధిగాంభీర్యకలితు? దేరితినునాడోయట్టియాపదల
భోరునవెచ్చోటబొందుచున్నాడొ! యనియాసతమలోననడలుచునుండ! వినిర
మపటిజాండమువీక్షించిషలిశె! దారుణిసురులారతడయకనిట్లు! దూరంగతగడ
విదోషమువానలుడు! క్షితిలోనతానుజెసినపాతకంబు! వెతలబెట్టకపోద
విస్తృతనయిన! నూరకమీరేలనూరూరుదిరిగి! యారీతివెదుకంగనేలమీకనుచు
కరమొప్పనలునిభాగ్యంబునజేసి! తరలాక్షితమతల్లితండ్రులజేరె! నదయొకతి
ఱేవాలుగాతసికేమి! వినుమనేనొండెనవిహరించిపోటుకు! జనుదెంచుగ

కినచే నగదము నైన । తనువు మీరని యూపందనంత చేయును । వినిబాహుకుడు నవ్వి విప్రులకని యె। పనివడి తనకింత పనిలేనియట్లు । తను మోవనియ్యక తానో కటమాట। నను గని బుద్ధితో నప్పుడిట్లనియె। నలుని గుణంబులు నలినాయతాక్షి। తెలిసియు తెలియని తెరగున నిట్లు। జననాథచంద్రుల సభలకు మీరు। పనిచి దూరించెను పాటియే తనకు। పతివల్ల నేరమి ప్రాప్తించియున్న। సతి తనయాత్మలో సైరించె నేని। ఇహపరసౌఖ్యంబులింతికి గలుగు! మహిమీద నని మహామౌనీంద్రులెల్ల । నిట్టి ధర్మము డించి ఇంతి యాత్మేశు । రట్టు సేయింతురా రాజుల యొద్ద। నని యిట్లు ఇట్లు మాటలాడిన వానికను గొని నవ్వు ముకడు వేగవ రలి । రమణ విద

===* విప్రులు మగిలి విదర్భాపురంబునకే తెంచుట.*===

ర్భాపురంబున కరిగి। దమయంతిగను గొని తగనిట్టులనిరి। వినవమ్మ ధరనెల్ల వెదకుచు మరలి। చనుదెంచి బుంతుపర్ణుని సభ గాంచి నృపుడు। దొరసిననీ వాధుని దూరనచ్చటను । కరహస్తనల్లనిరూపు హీనమైన వాడు కడు భయంకరమైన కన్నుల వాడు, తడయక గొప్ప దంతంబుల వాడు। సరసత ముసురు మీసంబుల వాడు। చిరుత వ్రేళ్ల జేతిలువైనవాడు। వెసుద యూశిరమున వెలుగొందువాడు। బడలు చు చెత్తని పలుకుల వాడు। ఆ సుబ్బాచి యూ హూన వేశ్వరుని। క్రమమెఱుంగక ధరాకాంతుల సభల। సిరిణి దూరంగని దియుక్తమా గునే। యారాజనదన ఘోరాటవిలోన । నడలు మండగ నాతడిచూడ లేక । విడిచి పోయిన మీదు చెత్రిసే మాను రే। పతివల్ల నేరమి ప్రాప్తించిన్ పుడు। సతి తనయాత్మలో సైరించె నేని। ఇహపర సౌఖ్యంబులింతికి గలుగు। మహిమీద నని మహామౌనీంద్రులెల్ల। నిట్టి ధర్మము డించి ఇంతి యాత్మేశు। రట్టు సేయింతు రే రాజుల యొద్ద। సని పలికి వారి మాటాడక నుండె। వినిన చ్చి ముని యెవ్విధ మొకో యని। నతడె నలోర్వీశుడని ఇంతి నెంచిగి । హితబుద్ధి తన తండ్రి కిట్లని పలికె । నతడే ప్రాణేశుడందు కెంతైన।

=*దమయంతి తండ్రితో తనకు రెండవ స్వయంవరమని నలునికి జెప్పు మనుట.*=

మదిలోన రాకనుమానంబు లేదు । రమణతో నాతని రప్పించ నొకట । క్రమము నోయంగించెద గెలిసేయ కడిరిరసరూపంబున విభుడిందు రాడు। సరసత నలుని ధూర్జటకాంతయును । నారసి మొక్కగ డగానకాత్మ బసీ వృప । వగుసరె. దవస్వ యంవరమనీవు - ధారుణిలోన యోధ్యాపురీశునకు - సారథిగా జెప్పుమని తోగూడ। చను దెంచు నాథుడే చందమునను యిన-నవ్వుడు యి? కార్యము వుని నొచ్చి, వరుసతో తన చంద్రవరులకు జెప్పి - యరుదుగా వారల యనుపతి బడసి. సుదేవు రప్పించి కడు ధీరుడని యె। విను పరమోత్సవం చేసి మీరు । సత్వరంగుల గాంచి పలికించి చూచి । నలవి హీనా బునిన యమ్ముగా వెదుక। బుత్తెంచి విమొకట డపోడగాన లేక। తత్తను రూపయ నవమయంతి కీర్తి । వరుస రె డవ

స్వయంవరమనిభీమ। నరపతిచాటించి వాడలఁజెప్పి। చనుదెంచుకదలుడీ క్షణమున
ననిన-విని బ్రాహ్మణోత్తముఁడు వేగఁబోయి - వరగంగ నా ఋతుపర్ణునిఁగాంచి
సరగ నిట్లనియె రాజగతీశ వినుము। నలమహీశ్వరుని నానా దేశములను - తెలి

=* దమయంతి రెండవ స్వయంవరము. *=

యంగ వెదకియు కానఁగానలేక - గురువులు మా మునిగార్లు నందనకు వరుస రెండ
వ స్వయంవరము గావించె - భూమీశ మా భీమ భూపాలకుండు - ధీమంతులగు
సర్వదేశాధిపతుల - సారది [illegible] ధరాసురులను బంపె - [illegible]
బు మీకెఱుగింప- వచ్చితి మీ స్వయంవరమునకిప్పు - డచ్చుగా వేంచేయుడని చెప్పి
వారు - తరలి వేవేగ విదర్భాపురంబు - వర తెంచిరంత నా బ్రాహ్మణు మాట వి
ని వేగ ఋతుపర్ణ విభుఁడు బాహుకుని - గని శ్రీఘ్రగతిని యా కార్యమంతయును-
తెలియంగఁ బలికె వెంటనె తెరఁగొప్పనిదియు - తెలియంగఁ బలు [illegible]
చిర దంబున క్షమించి యశ్వరత్నముల - తెరఁగొప్ప సవరించి [illegible]
వరగ బాహుకుఁ డశ్వశాలకుఁ జని రిగి - నరితేని మేటి యశ్వంబుల [illegible] - [illegible]
ప్రాప్తిం [illegible] - [illegible] - నీ [illegible]
మి [illegible] యూపు మున్నశ్వ [illegible] - [illegible]
[illegible] - [illegible] - నల [illegible]
నర [illegible] - కలవి తేఁకొన్ని కారులుబలికి- [illegible]
గ [illegible] ని- [illegible] - [illegible] - తో
[illegible] దమయంతికిప్పుడు- [illegible] స్వయంవరము గావించె
[illegible] - [illegible] - [illegible]
మున [illegible] - [illegible] - [illegible]

[illegible]

[illegible] నలమహారాజు [illegible]

[illegible] వెదకకన్నీరు- [illegible] - [illegible]
ననలమహీశ్వరున - కర్కోటకాహి [illegible] - [illegible]
దు - కేమి సేయఁగవచ్చు నెవ్వరికయిన- [illegible] - నత
నినంమినవారికి కర్కోటకుండిట్టి - తలపోంచగ [illegible] - విను
ము [illegible] - [illegible] - [illegible]
పులెల్ల సేవింపఁదవరు- [illegible] - [illegible]
కాలమున - సతని బిడ్డలను భీమావనీశ్వరుని-కడ [illegible] - కడు
దుఃఖపడుచునికరిఁ [illegible] - [illegible]
నికలిమి [illegible] - [illegible]

సినఁట్టుడూ రాచిన - యనిల వేగముఁ గల్గినట్టి గుఱ్ఱములఁ గొనివచ్చి యా దివ్యకోటి
తేజంబు గలయరదంబులఁ గట్టి - పొలుపు మీరిన పెక్కుములు సవరించి
సకలాయుధంబుల సరసన నిల్పి - యకలంక మహిమ నిల్గాయుత్త పరచి ధరణీ
శునకు చెల్వ శద్దము నిచ్చి - యరుదెంచి యప్పుడా యరదంబుఁ జూచి - చతురం
గబలముల సంఖ్యాముఖ్యముగా లున - నని వేడ్క రథమెక్కి యా బాహుకుండు - నర

== బాహుకుండు రథంబునకు బహుగు గుఱ్ఱంబులం గట్టి తోలుట. ==

దంబు నడపింప సాగుచునుండు మా - నందమొక్కాంతయు నటపోక నిలిచె - నది చూ
చి బాహుకుని సదలించి నృపం - డిది యేమి బాహుక యీ యశ్వోద్ధయము - మ
దం గ నెరుగు మని చెప్పు మిట్టి - బడుగు గుఱ్ఱాల నీ పఱార చికట్టితివి - నడుమ నే
శత యోజనంబుల - దేశము డంబు భీముని పురికి పురంబునకు - ననవు డు భూనా
థ యాశ్వరత్నంబు - పవిజ వేగంబున నరిగెడు చూడు - మినుడ స్త్రశిఖరి నేగకము
న్నె మనము విదర్భ కుమరి పోతము సుడూ - తరిమి నా రథము ఘోటిల మెల్ల నడక -
నంగ ఘోరాటవి నధిక దూరంబు - నీ భంగి నా రథంబే గడి చోట నా భూమి పా

== ఋతుపర్ణుని యుత్తరీయంబు నేలఁ బడుట. ==

లకు డాత్మోత్తరీయంబు - మిలమిలబడుట యు సల్లనేగ భుడు - నిలుపు బాహుక తే
రు సిమిష మాత్రంబు - సజని పైడియు తరీయము జారిపడి యెం - తివిరి నీవగి యొత్తి తె
చ్చియిచ్చుం మనిన - నవ్వి బాహుకుడు భూనాధుని జూచి - యొవ్వధీ చేల మెన్నెత్తి
నస్తు - సరుపవేగమున నొక యోజన దూర - మరిగె నీ యుత్తరీయముచికుఁ బెట్టి
లసి పంటఁ జను రథమనిల వేగమున - తను దానె మెచ్చుచు తరము చునుండె - నరసి
భూపతి దాని నాశ్చర్యమొచ్చి - యరిదబాహుక యిడియను చుసిట్లనియె - విశ్వం
బులో పల వెలుగొందునట్టి - అశ్వలక్షణములకధిపతి నీవు - నిక్కంబు నా మాట
నీవంటి వాని - నెక్కడ కనివిని యెరుగ మెన్నడును - కరమధి తో తురగంబుల ర
థము - నెరిగి యీ మహుకంబు నెరుగలేనైతి - వరుసైన నాకు నీ యశ్వలక్షణము - నే
రుగింపు నీకొక యెరుగింతు చూడు - మల్లకేముందర నతిరమ్యమైన - పల్లవంబుల
చేత ప్రబలిన యొకట - తాడిమానున్నది దానిలో రెండు - కూడి యున్న వి పెద్ద
కొంమలందొకట - కొంమ నసూ కేసి కొమ్మలు గలవు. కొంమ కొంమకు పువ్వు
గుత్తులు రెండు వెలుగుచున్నవి దాని వెళ్ళయుచునూరు. లలరుచున్నవి దానియము
లపత్రములు వెళవు గలవైగ వెలుగుచున్నవియు పలములు కొంమకు పది వేలుగలు
గు - నదీ జూచినమ్ము నేనవనీరుహములు - ల్పాదయం బెరుంగుదు నీవిద్య నీకు - వినుపిం
తు నాకు నీవిద్యయొసంగు - మనవుండు వెరగంది యా బాహుకుండు - నరదంబుడి
గ్గి చయ్యన తాడిమ్రాకు నరయంగ నలవిభుండు చటికి జనియెం - దన యరథంబు బుం
తుపర్ణుక డటపోలుకొనుచు నరుగుచునుండె నలావనీనాధు, డా తాటి చెంతకు

నతివేగమరిగి- భూతలాధీశుడప్పుడు చెప్పినట్టు, లుండఁగనంతయునానరంగ
జూచినిండువేడుకలతోడనిలుచున్నంతధరణీతలేశునిఁ బలఁబాడుఁ బాము-గరచి
నవిషమెల్లఁగలయంగబర్వ - కడగియాతంతకుకమలింపనలుని ; యొడలులోప
లనుండనోరువలేక , బొబ్బలుబొబ్బలునరక్తమునుగ్రక్కుకొనుచు , నలరాజు

—॥ నలరాజునకుశనైశ్చరుండు ప్రత్యక్షంబగుట. ॥—

ముందరనయమునగానిలిచి ,కరములుముకుళించికనియిట్లులనియె, నగనాథచం
ద్రయోనలభూనరేంద్ర, యెఱుఁగవునన్నుగాదని దమయంతివలనొప్పవరియిం
పవచ్చినాఁడనచు , నెరుగకనినుబట్టియుంతగాలంబు, కరికరిజేసితిగర్వంబు
తోడ,నీసత్యసంపదనెంమితో నాడు-నాసపురిదప్పదేవతాళించిచెప్పె , నవనిత
లేశనేననియమువినక-కుపలయాత్రీనినిచ్ఛఘోరాటవులకు, నొడబాసిచారరా
నినుదుఃఖులజేసి,కదువిష్పశానిత్రికరుణింపనన్ను, దయజెపతిబ్ర తాధమునిమిం
తైతి, నెరుగకమిముబట్టి యింతజేసితిని,ధరణీశలేశయీతప్పులుమఱచి, కరుణం
పవేనన్నుకృపాలా పతులజ, సరసనీనీసత్యసంపదకిప్పుడు! వేచినిన్నుభయంబు
వేడుచున్నాఁడ! నలనీవుబుంతుపుణ్యసరనాథుఁడెంత ? కలగుచుగాలంబుగడుపు
చునుండే, తెరిగియాఁదమయంతియాప్రవచ్చుటకు, వరుసరెండోస్వయంవరమ
నితెలపి,నరియుఁ బతిప్పనుచునీయాశ్వరోనిడకు, మదిరాక్షిరైకొనిమహితసంప
దలువరుసతోవరుసతోనెప్పటివలెవచ్చు, నిన్నుగరచినపామునేనైకొన్నకోక
ధరియించినప్పుడేతనరునిరూపువరమిత్తు;వనుగుణమునసుగ్రీవయునినకిప్పుడదిందేడ
ప్పుమనువిసాగిగ్రమొక్కికవుభక్తిమీరనాకలికిట్లులనియె కలి సేవసతతలోకముల
నీవంటిబలవంతమయినదయివములేదుతెలియ,నదిగానలోకత్రయమునమాస్తే
రు,వినీతంబుగావించివిఖ్యాతిమించి,చిరకీర్తినొందంగజేసిశరణ్య , కరుణతోని
యుపకారంబునకును,గడిగియే ప్రత్యుపకారంబుజేతు ? తడయకనిదియేనుతల

—॥ నలునికిశనైశ్చరుండు వరంబిచ్చుట. ॥—

పులోపల ? పురుషకదలకుసంమదమునవాకట ? వదలుమ్మాయిదేనీకువరుసజె
ప్పెదను, వినుడిధారుణినలోక్యవిభుండనుచు ? ననుదలంచినయట్టివారులజేరకు
మి, సరసతమెప్రదుసాచరితమెవ్వారు-వరుసజెప్పుదురట్టివారిజేరకుమి, పర
భక్తిసేవినువారిజేరకుమి? పరమాస్థగ్రాసినజేరకుమి , మసలకెప్పుడుతాడి
మానునవీవు, వసియింపుచుండుమీవరముదకగను , వరుసతోనింకొకరవ
రమొల్లనిప్పుడు, కరుణాత్మనీపాదకమలంబులా , యనవుడుభూనాథయాలా
గెసేతు- నన్నిత్రాడిగ్రమానునవాకలినిలిచె - మనుజేశయాగ్రాంధిప్రమానునినెప్పు
డొనరంగనాకలియుండుటజేసి, ధరణీసురుల్ కాచితాలగిపోవుదురు - నరనా
థునేయానలునిమేనెల-చుళకనెయుండుటకుచొద్యంబునొందె! కలికిక్రమెుక్కి-

యనుజ్ఞ గైకొని మరలి, యా ఋతుపర్ణుని యరదంబు నెక్కి - యారసి వచ్చిన
యా తాడి(శ్రమను। చందంబు జెప్పి యా జననాథు చేత - నందందతెరు హృదయం
బు నెరింగి - యరుదార తన యశ్వహృదయంబు నతని - కెరిగించి యరదమాయ

== * నలుఁడు వీదర్భపురంబు జేరుట. * ==

తము గానడిపి, పరువడి బావిదర్భపురంబు చేరంత - కరుగంగ నంత వారధధ్వనిని
దమయంతి వినుచు మోదంబున జెంది- క్రమమున నవ హేమ ఖచితమైనట్టి- ఘనమై
న సౌధంబు గ్రక్కున నెక్కి- యనుపమగతి వచ్చు నరదంబు జూచి - యిట్టి వేగంబు
నయి తేరు నడప, గట్టిగా నలమహీకాంతుడు గాక . నితరుల చేత గానేర్పులే
ను మ- మతిలోన దలచి ప్రేమంబు లమునుప్పు- మునులానతిచ్చిన యూడు వత్సరము।
అను పమగతి నేటికి విస్రాంగాణాను యెయ్య। ననితం(డికడకు శయ్యాననేగు బెంచి। పని
బూని యా ఋతుపర్ణుని తేరు గడప గా మాతుడై గావ్వ వేగముల । కడిగని యి
ల్లుడ వచ్చుచున్నాడు. ఘోరన వెదురు గా బోయిని విపుడు। వారక దోడ్కొని వ
చ్చి వారలకు! విడిదిబాల్ల మటన్న విని భీమనృపతి । తడయక నప్పుడమాత్య గణం
బుతోడ। నెదురేగి వారల నేలమి దోడ్కొనుచు । విదితమై యొప్పిన విడిది నిబాల్ల
టయు- ఋతుపర్ణు డప్పు డారూఢ మోదమున వితత సంపద నొప్పు విడిదిని డిగి
యె। భీముడంతట వచ్చి ప్రియమున నూజాస్మా। కా మాట తెరుగింప నతి వి మోదించి। త

== * దమయంతి నలుని నెఱుఁగుటకు తన చెలికత్తెలఁ బంపుట. * ==

న చెలికత్తెల తప్పక చూచి। చని మీరు ఋతుపర్ణు సారథి గాంచి। నలినాక్షులా
రసా... గడవడం - నలుఁడు దుర్వేషంబున మమము గా చాల్చి- చను డెం చెని
డశ నెప్పటనున్న వాడగో। పనిబూని యతని తప్పక మీరు వెదకి । కనిమాటలాడి
వేగ మెరంగపట్టుమ బనిచిన జలజాక్షులా ఋతుపర్ణు। విడిదికిని చని యా వైశరూ
పధరుని। పొడగాన లేక నప్పు డె యింటి వారి। గనుగొని యా ధరాకాంతుని యర
ద। మనురక్తి నడిపెడు తనరూపంబు । చూడవచ్చి గ యా శాల జెబ్బోటు।
వేదుకనున్నాడ విను పింపు జనిన । వాడ జెవంటు ఋపండు చున్నాడు। చూడ

=(*) దమయంతి చెలికత్తెలు నలునితో సంభాషించుట. (*)=

పొందని నయాసుఖ టఁబలు పోయి । వెడగు పవరు గాంచి వికవికనవ్వి । తడయక
వారలా తసకిటులనిరి- యీ యెడ కేతెంచి యొప్పి వత్సరము . లాగెు నీ నామ మే
మందురు మున్ను- నలుడప్పు గా వెయినా నరనాను నొద్ద-నలమహీనాథుడున్నాడం
చు జెప్ప- వినిభీమ భూపాలవి నుచు పుత్రికకు - నెను పొందరెంజక పెండ్లిగా వింటిను
- ననుచు సూతికనయోధ్యాపురీశునకు విసుపించె నలమహీవిభుడు వచ్చుటకు
- నింతియె కాని యే నృపునకునైన - నింతయు విను చంప డీస్వయంవరము-
నిట్టి వేషము దాల్చి యీ రాజవాళి - నెట్టన గొలువ గ నీకేలనయ్యా- యిటువం

టెరూపునీకేలాగుగలిగె- తటుకుననిట్లు దమయంతివేగ - తోడుకరమ్మం
దోడ్తెంచెమమ్మ- వేడుకనిప్పుడు వెంచేయరయ్య-విపినంబులోఁ గ్రవిడిచినమొ
దలు-విప్రులదుఃఖంబున పే చుచున్నదియు-చెలువెల్లదక్కి-నీశిశువులిద్దరును-కలఁగు
చున్నారుశోకంబుననిపుడు - దమయంతిపదఘోరతాపమంతయును - క్రమ
ముతో జెప్పెదకరుణతో వినుము- కుడువకకట్టక ఘోరదుఃఖములబడుచునే వెళసి
పాదపద్మముల- తలపుదుదనలోనతల్లడింపుచును- యొలమిని రాకకునెదురుచూ
చుచును- నున్నదిమీభామయొకర్త- నాకైన-సన్నంబురుచిమీద నారగింపందుకో
లుపునసుండకగుందుచున్నాడు- తలపులలో నలనీపుదమయంతినింతి-దలచి కోబిడ్డ
లదలచకనిట్టి- బలువైనవిరసరూపమునను న్నావు-రయమునమదినీవు రాంజూ
సికొని - దయలేకనిట్లుండదగునయ్యనీకు - పదతికిరెండవపరిణయంబనుచున
జరభీముడుచెప్పెననితలంచకుమి- నీవురావలెనంచునెలమినిరాజా- యావిక్రి జె
ప్పించెనింతియగాని- కుత తేశనీమీదకోపంబుకాదు- హితవాందమూవెంటనిపు
డురంమనిన - వనిధరాకాంతుండు వెలదులనపుడు- గనినవ్వితెలియనిగతినిట్లు
బలికెపోపొందువారియేటిబుద్ధులమీకు - ప్రాపించెనను భూమిభృన్మవాంబినా
రో-నలుడునలుంరిదనినయముగానన్ను- పలికెదరిట్టిరూపంబుననలుడు- యేమం
డునేమిట్లాడరాచితంబుగాదు - బాందింకనింద్యుండబోలదుమీకు - నలుడేడ
నేనేడనాతినన్నేల- పిలువనంపెనునాదుపేరుబాహుకుడు- వాయెత్త చెంతు
జేవంటలవాడ- వైయుండుచునుస్వర్ణపు గుడుమీరు- నలుడు లేడంచుమిన్న నిభా
ష్పదొరలు- నెలమినో పిలిపించెనిక నేటినలుడు- వానిదలంపగావలదింక నిపుడు-
నానజికన దేలనగరికివచ్చు- విపినంబులోపలవిడిచిననిభుని- నిపుడేలదలచుమీ
యిందీవరాక్షి - యారాజవర్తనంబెల్లమీయింతి- యారసిరమ్మన్న నటబోక
మీరువలనొప్పనిటు కేళివచ్చితిరిపుడు - బలవంతుడగురుతుపర్ణవరించి - సంతో
షమునను పొందనగంధి - దెంతయుమదిసుఖించును గాక - నీరీతి నగడునే
యించంగదగు నిరయో రాజముఖ రారయయారకనేని - బలికీటనీతప్పుపట్టకుడింక-
నలుడునే గానిమీనాతిదగ్గరికి- నరుగుడుమీరన్న సతివకిట్లనిరి- మరుగుగానిటు
వంటిమాటలుపలుక- తలపరాయిటువంటితప్పులుమరుపు-సౌలవకబిడ్డలమా
డంగవలదెనలుడగానంభుభానకమీరలిట్లు - బలుకంగదగునయ్య పార్థివనా
థ- బుంఋపర్ణుకడనూరురూపంబులోడ- నతిపడక సారథివైనీవుకొల్వ- యమ
న్నాటలుబదునుచేయుసిదపోమునుమి- పన్నగామున్న నేర్పడజెప్పిరంచు- తో
[illegible] - చనమ్యానమీరలిచ్చటికివచ్చుటకు - దమయంతి
వలదన్నమానదివినక- ప్రముదితమతిని నెవమ్మగల్పించి- యారుతుపర్ణునిచెట్టు
కరప్పించె - ధారుణీశ్వరనీకుతప్పదిఖ్యానదియు - నిరవాందదమయంతికిప్పుడె

యంబునీవు? కౌరిగియునిటువంటి మొండమాటలాడ- జలదంబుచెప్పియవ్వనిత
లందరును - కలకంఠిదమయంతికడకేగుదెంచి- యతడుసెప్పినయట్టియాచరద
మెల్ల- నతివేడుకతో జెప్పనాదమయంతి- యతడెవలుండనియాశ్చర్యలోనెరిగి-మ
తిలోననంతోషమగ్నమైమెప్పు- డతివలజూచిమీరచ్చటకేగి , యతడువండి
నయట్టియన్నంబుకూర- లాకయింతగైకొనియువ్వారండు- అకలంకమతితో
డనని చెప్పిపంప, వారలుచనుదెంచివంటలవాని, బోరనజూచిగొప్పపుణ్యాత్మ
ఇప్పుడు- వారకమరినీవువండినయట్టి- గూరకూడొకయింతగొనిరమ్మటంచు-ద
మయంతిమమ్ముబంచెదయసేయుమింత - విమలాత్మనీమకిచేసారగూడ, దడ

== నలుడు తానువంటకంబొసర్చినపదార్థంబులదమయంతియుద్దేశించిపుట. ==

రంగనలుడుతాదన్నునుసిన్నా ; విడువమీవేళనేవెరపునసైన, గట్టిగానిసుపట్టికడ
గిటూయింటి- కిట్టిగొంపోదమీరికల్లగాదు- వడసలీగతిసన్నెబగ్గరటం
చు-బ్రదమిటాయికచిత్తమునసుంచవలదు- వరగనీప్పుసమాకుతావుగాన-సర
సమాడితిమిమచ్చటదీరననుడు- చిరువవ్వునవ్వుచుచ్చికమైడిగిన్న- పరమాన్న
మిడిమంచిపసగలకూర - ప్పెట్టివారలనెల్లబెదరించిశీఘ్రము, నెట్టనజకుదెంచిన
రజానవలు- వరమాన్నశాకములభ్యయిదికొనంగనిరుపురబిడ్డలకింతయొసంగి
పొరిపొరితానంతభుజించిమెచ్చి- తోయజాలకొకయింతనగబెంచిపెట్టి, పర
గనిగతిరుచిపాకంబసేయ - తరుణులకైవసతరముగాదిట్లు- లెక్కడనెర్చె
వోయిటువంటివంట- అక్కజంబుగవండెవనీతతేసు-దక్కటాతులసేయగం
గవాకలిక- తక్కకమేబేమితప్పజేసితిమొ యిపవిక్రయింప లపభృదమవిక్రించి
పెనుపొందనికమీరుబిడ్డలనటని - కడకుదోషుకసొంపు గకుర్వనినసడతులా
సతితెనూభవనువనూజా- నిరుపురనాతనిసోడము గొంపోవ- వరుసవడిబిడ్డలభా
వించిమూచి- జనన్ధుడాశ్చలోభాలచింతించి- యానయాంగబిడ్డలనెత్తిలాలిం

== నలుడు తనబిడ్డల ముద్దులాడుట ==

చి? మకుకనగడియించియాదలల్నిమిరి- చెక్కిలినొక్కిముచ్చికముద్దుబెట్టి-తొ
డలపైనిడుకొనిదుఃఖించుచుండ- పడతులిట్లనిరి- యోపాచకవరిక- యేమిటికే
డ్చెదవింతలోనీవు- వేమారునలమహీవిభుడునుసేను - గావంచుబిడ్డలగనుగొని
యిప్పుడాగరింబునచెత్తిదందమదిని - శోకింపుచువచ్చినమాఖిసమ,
ప్రాకటంబుగమిమ్ము! ప్రార్థించితెలియు - నడిగినవలుడపేపనిచెప్పరాదె? తెడ
యకయింతలోబాణిచేసినన్నా , నలుడనియెంచెడు మనరవాథచంద్ర, బలునైన
రిసరూపముదాల్చియుంటి , తనవృడువారితోనాడిట్లనియెం వనజాక్షులార
యొప్పడుపువరాడ, మేపాందననిర్ధరబిడ్డబుగంటకొని యిటువచ్చితూ
డు...స్సరిము- లంపి...బిడ్డ...చి, పోయిదచ్చనసన్నిధికరాడవిప్ప

దెవయనీబిడ్డలసిద్దర దెలియ, గనుగొన్న యంత దుఃఖము వచ్చెనాకు; నీముద్దు బిడ్డలనెత్తుకమీరు , తామసించక పొంద మా తల్లిదగ్గిరికి - ననినబిడ్డలగొంపు నా యిందుముఖులు- చనిచనిదమయంతిసంగడినిల్చి-యతడుబిడ్డలజూచియాత్మలో నవ్వి- దతిదుఃఖమొందినయట్టిమాట దెలుప- వినితండ్రి నచటికి వేగరప్పించి- యెన యంగదమయంతియిట్లనిపలికె- నావిభుచందమంతయుతలోదరులు- భావించి యప్పుడు పరతెంచినారు ప్రియమొప్పనాతనిబిలువంపుమనిన - రయమున నా భీమరాజేంద్రుడొకట - ధరణీసురునినిల్పి తగగారవించి - పరువడి నారుతు పర్ణునికడకు- జనిసూతునిరథసారథి జాడ-ననురక్తిబుట్టి భీమావనీశ్వరుడు- వెల యనిచెరిగించి పడరూపుధరుని - నలరంగ వోడి తెమ్మనెననిపలికె - యతనియాను జ్ఞనాతనియిచ్చటికి - నతి వేగ తోడి తెంచినయావిప్రు - డరిగియానరపతికవ్వి ధంబెల్ల- వేవొప్ప జెప్పిపసినిరుతుపర్ణుడు - డదయెమించిత మోమొరుగంగగా డు - పదపడి రెండవపరిణయంబనుచు - బిలిపించెనన్నునీభీమభూపాలు- డెల మిభూపతులెవ్వరిం పురాకైరి । యనిపలికి బాహుకునప్పుడు రప్పించి- పెను పొందభీముండుపిలిపించె నిన్ను - సరగుణమొయియచ్చటికరిగ్యమెల్ల- నేరెగిర మ్యానభూపాసు గేళని వెంట- జనమై భీమునిజాడ సంతృప్తుడగుచు- పనిబూనినిషధ భూపాలశేఖరుడు- సరగున నాభీమజననాయకుండు- పరితెంచి మాటనొకట- బంగారుపీట- పెట్టించి యాతనిబిగికౌగలించి-పట్టికూర్చుండుము పార్థివ యని న- వినినల్లి భీముభూవిభుజూచినలుడు- ఘనమైనదొరవులోకమువనీవిప్పు- డొ కరాజుగాల్చివయాడిగంబేను - అకలంకమైన సింహాసనం బెక్క - వసుధీశని యంతవానికిగాక -. పొసగునే నావంటిపృథ్వీహీనునకు- నింపుతో మీరునన్నిపు డపిల్వ- నంపినపనియెల్లనానతీవలయు- ననిపలుకుచుండగానాదమయంతి- చ నుదెంచియాతనిచందంబుజూచి- యరుగందికుందిపాయనియెడ్చుచుండ- ధరణీ తలేశుడాదమయంతిజూచి- యుండీవరాక్షి నీవెలయేడ్చెదవు- పొందుగానీభీము భూపతినీకు - భావింప రెండవపరిణయంబిపుడు - గావించునింతలోకళవళప డుచు- కలగంగనేలభూపాంకులందరును- వలనొప్పనిచటికి వచ్చుచున్నారు-జ లజాక్షినీపడిపరిపోవునతని- యలరంగ మరిపెండ్లియాడుదు గాక- నాతరణ్యం బులునలుడునిన్నెంటి - విడిచిననీతునావిభునిపొందేల- నని నిష్ఠురోక్తులనాడిన మాట । వినిభీమజాతనిశిక్షించిపలికె - భూమీశ నేనంత బుద్ధిహీనుడనై-యీ మాటనుడువనిన్నెటు రప్పింప- వలెనని నేనిట్టి దుర్వార్త బలికితిని- నలమహీనా యకననుచయ్యజాడు- మని వేడుచుండనయ్యవనీశుడని యెం- ననునలుండనిపలక న్యాయమనూనీకు- నెరుగవే నలునినీవిప్పుడుభ్రమసి- మరిపలుకుచున్నావు మాన వాధీశ- పోపొమ్ము పెద్దలై బుద్ధులు లేవనిపుణి నైనసినీలాభ్రమువేణి-నను బెండ్లి

యాడె నేవలి రేగి మున్న - యెనయని వేగతినిచ్చితివిట్లు - బలువైన వికృతరూప
ముతలవానికి లరంగ నాతను నాదమయంతి - నాబలికె దమయంతి నవ్వుడు జూచి
వవనా కీనను నీవు వరియించినావె - తనపతి నెరుగని తరనియుగలదె - ననునలుం
డనిపల్కనగ రెలోకములు - కనకాంగి నలుడనే గాదని పల్క - వినిదమయంతియా
విభు జేరవచ్చి। యతడు గట్టిన యట్టి యాశ్లోక జూచి। మతినితడే తనమగడని యెరి
గి। పన్నుపుడు నలమహీపాలుని పాద। వనరూపంబులమీద వ్రాలి యేడ్చుచు నురూ
పకంబర్పయీ రూపంబు నీకు। ప్రాప్తించె నే నేటి పాపమెట్టిదియో? నీరూపవి
భవంబు నీ విలాసంబు, నీ రాజతేజంబు నీ ప్రతాపంబు, నీ రాజ్యభోగంబు నీ మహా
త్త్వంబు, నీ రసికత్వంబు నీ రాజసంబు; నెక్కడ బో నెవ్వడనగా? నెక్క
డ బాసితి విన కులాధీశ, యని యసి శోకింప నమహీవిభుడు। తన దేవి శోకమంత
యు జూడలేక। వెలుగ [illegible] నేమెయ్యు [illegible], పలక [illegible] దమయంతి త
ల్లియు తండ్రియు, దమ [illegible] చూచు [illegible], భ్రమసిన నగని విలాపము
పొందనలుడు, తన శోకముడిచి యాదమయంతి జూచి, వినుక [illegible] నీవిధమ
[illegible]? విపిన భూములలోన విడిచిపోయినను, విప్రులాధిపనులు [illegible] వినరా
నిమాట, పలుకవచ్చెనె [illegible] పరి [illegible], సిలలోన [illegible] మాటహీనంబు
గా [illegible] భూనాధ నా చిత్త శుద్ధిని వెరుంగవే నేను నిన్ను గాదనుచు పలికి
తి నేని నా పంతంబు వినుము, మొలము [illegible] ప్రేడిసురలు, యన
ఘాత్ములగు మునుల్ హరిహర బ్రహ్మ, లినచంద్రులెరుగంగ నీవు మెచ్చంగ, నన
లంబు జొచ్చెద ననుడు నలుండు, వినియట్లు గావింప వెలని యటన్న? దమయంతి
యా తల్లి తండ్రుల జూచి, క్రమమున నలంబు గావింపు డనిన। వినిభీమభూపతి వే
వేగ నమంత్రి। జనుల కాజ్ఞాపింప దయ్యాన నారు। కనుగొని [illegible] జనెండివ గ
వ। వనలగుండము ను [illegible] గావింప। భగభగమండెడు పావకశిఖలు। జగ
మెల్ల గ వెలుగ నాశ్చర్యమై యున్నయప్పుడు నప్పుడు దమయంతి యాత్తశోక [illegible]
కి వచ్చి యాదహనుని గాంచి। దనపతి పాదపద్మములకు మ్రొక్కి। ఘనభక్తి మీ
రంగ కరములు మొగిచి। చేరి యగ్నికి ప్రదక్షిణంబు గావచ్చి। నాదులకిది బ్రహ్మా
ణంబనిపలికి ఓ పావక మహాత్మ యోదయాంబోధి। శ్రీపతి సాక్షిగా జీవితే
శునకును తప్పిన వారకెనను చిత్తమున కలనైన నొప్పని పనులనే నూహించితే
ని? ప్రాకటంబుగ నన్ను బట్టి దహింపు- లేకున్న నన్ను పాలింపు వేయించు। చెలు
వ యిపకేళి హంసశొంగల్య కోలను। తలనొప్పచొచ్చిన వడంపు నచిచ్చు। జొచ్చిన
దవినున్న సురులంది జూచి యచ్చుగా మరి యప్పుడు లరుల వాన। లందంద గురియిం
పన వ్ప్రుడా యగ్ని। చందమంత యు మానిచల్లనై యుండె। నా వేళ మోదించి యా
రమణి విభుడు। వేవేగ పులుగుల విభుని పైనెక్కి। కరముల శంఖచక్రంబులు దాల్చి

= (నలదమయంతులు తమరాజ్యంబు జెందుట.) =

యురమున నిందిరనుంచిన గాదు- వన్నెదుష్పట్టము నైచి నెన్నుతుట. తిన్నగా కస్తూరితిలకంబు దీర్చి - మకరకుండలములు మహిమతో దాల్చి - అకళంకమణిమయంబగు కిరీటంబు , శిరమున వెలుగ చెన్నుగ నాభరణములు పెట్టి- యవిరళదివ్యమాల్యములు ధరించి - ఇంద్రాది దేవతలెల్ల మోదమున - సాంద్రమై శ్వేతచ్ఛత్రములు పార్శ్వములనే తేర- వనజాసనుండు కయ్యారంబు సేయ- వినతాంద్రులత్తులై యురుపాశ్వములు-రయగతిసడరిన రాబరుతే సేయ- నయమున గాతుంబురు నారదాదులును-వంతగింత్రుదు పాటలు పాడ- వింతగా వెడిసేలవెలదులు గొల్వ- సనకసనందనుల్ సనుతి సేయ - ననుర క్తితో ధవళాతపత్రములు - వనితాని వెంటదిక్పతులు గ్రహించ- వసుదేరకింకర జనులు సేవింప - కారుణ్యములవనీగతవచ్చిన వధ-ధారుణీవతి క్రమతత్త్వమునిచె- నిలిచినగనుగొని వెంటముదితులంతు- వెలిగిచేతులు మోడ్చి శ్రీహరికనిరు - జనపుండరీకాక్ష జయారవిందపత- జలమైన్యకుల శిక్షజయభ క్తరక్ష- జయాకరుణాకాంగజయమానిసంగ - జయసురవినుతాంగ జయపాపభంగ- జయసకలాధారజయకీతిహారజయవిశ్వస్వాగార జయమహాద్రావ- మానవులందుసురులందు- మకరాంటయందు- జనులందునీ కెడజగములయందు- నగములయందు కాననములందు- నిగమంబులందు హానీయములందు- కమలజానందుసాగరములయందు - కమలమిత్రునియందు కమలారియందు- సర్వశాస్త్రములందు సర్వంబునందు - సర్వమయుండవై సంచరింపుదువు- గాపునవీ పాదకమలములిల్లాక - సేవింపగాదయ నేసితివిపుడు । కరుణాత్మతావు భాగ్యంబునమిరు - చిరలీలగనన్నరక్షింపగవలచి- వేడుకలలరంగ వెంచేసినారు- వోడిమి నేమహాత్మ్యంబునయితి - కమలాక్షునాభాగ్యగరిమ మెట్టిదియొ - విమలతపంబెల్ల వెలయఫలించె - నవిసన్నుతులు సేయనావిష్ణుమూతి- వినిసంతసించియావిభునకిట్లనియె- నలరాజనీమనమునగానలేక కలియంటెదుండిండకష్టమొందించె- కరికరిజేసెనుగర్వంబుచేత-నరనాథఘోరకాననభూములోన- వడతియుఱుబడలినిరకట - యడవులనేగినకూంబుల నయిన- నెటచరించెడివేళనీమదిభక్తి - మరవదుదయమంతయుమహిమచే నొప్పు- నట్టిగుణాపతినట్టిసుశీల-నట్టిభాగ్యాంగన నకరంటానీవు- యీచిప్పుచాలువానిమెట్లుబాపితివి- యాచంద్రముఖిమన నెరగనియట్టు- భూనాధ మునునీకుభుజగవల్లభుడు- మానుగానిచ్చినమహితాంబరంబు- ధరియించి నీరూపుతరుణికి జూపు- కొనసిష్ఠగతుని గెల్చి రాజ్యంబు - సంపదనైకొని జన్మల పాలింపు - ఖింపారనడుగుని కేవలంబయిన - నిశ్చలనలుడిప్పుడు పొంగి- యచ్చుగా నెన్నుచు ననిమెత్రీ కరి పద సన్నతి జేసి - యనునభక్తి సేవింపుమునీ

రాజ్య- సుఖములింతే బాలుమదతితోకూడ - నఖిలేశనిను గొల్చియలర్చు వెంట-
నేతెంతునీవరంబిచ్చిరక్షింపు- మోశంద్రియుండుండతో పనియాన - యానవుం
డు మోదించియీవాసు దేవు - డిమలాధిపువకునిట్లని పలికె జననాథచంద్రయీ
జనలోకమేల్ల, ఘనతతో కొంతకాలంబు నేలు- మటుమీద నీవు స్వర్గాదిభో
గములు- తటుకునబొందెదు తరుణితో గూడ - అతనాకార నీలావక్ష్యమిత్రుడు-
వీక్షింపవలెనన్న వినినలుండపుడు- భుజగేంద్రుడిచ్చిన వస్త్రంబుగట్టి - నిజరూపు
ధరియించె నెంమి నలుండు - దివినుండి ఘోషించె దేవదుందుభులు - భువిమీద
గురిసెను పువ్వులవాన - క్షీరసాగరపుత్రి శృంగార గాత్రి - సారంగనిభవేణి
సైకతశ్రోణి - సకలజగన్మాతసద్గుణోపేత- శుకవాహనునితల్లి శుభకల్పవల్లి
యగునిందిరాదేవియాదమయంతి- నగుమోముతోడ మన్ననగాగిలిచ్చి - తిలకిం
చినీదు పాతివ్రత్యమహిమ । కలకంఠి సకలలోకంబులను - నీవంటిగుణవతి
నిఖిలలోకముల- నేవిధికనివిని యెరుగ మెన్నడును - ఇకపై కాలంబు లప్రియయు
డునీవు - మకుటవసకలసామ్రాజ్య- వయిభవములననుభవింపుచునుండుడట
మీదమీరు- ఘనలీలస్వర్గభోగములు బ్రాపించుచు నీయయారడించిన నాద మయం
తి-మనమున వాషిణంచె మాధవుడంత- ధరణీతలేశుని దమయంతినపుడు- కరుణ
నేదీవించి కమలతో గూడ - వారపద్మజాదిమహాత్ములుగొల్వ- దరమరాదిపరమ
పదంబునకరిగె - నంతటనలుడుపూర్వకృతిబొంది - సంతసంబలరనచ్చటను
న్నయట్టి- గురుగుణోన్నతు కులగురువువసిష్టు-వరభక్తిమలగొనిపచ్చి- కైమోగి
చి- వేవేలతెరగులవినుతులొనర్చి- సేవింపనలరిపసిష్టుండిట్లనియెను- జలవాధనిస
త్యసంపదకలరి- ఘనతరంబగురమాకాంతుడే వెంచి- ప్రత్యక్షమయ్యెనీ భాగ్య
మూలమున- సత్యమేధర్మంబు సత్యమే జపము-సత్యమే పెన్నిధిసత్యమే బలిమి
సత్యంబుగలిగిన విజయాలు వెయ్యేల-వటు గానని కీర్తి యఖిలలోకముల- ఓటుతరం
బుగ సిండిప్రబలెను మరియు- వసుధలో మావంటివారికి నెల్ల - వసుమతీనాయక
వన్నెదెచ్చితివి- ఇకయొక్క టే బాలునికమాటలేల - వెడలిన వేడుకతో త్రిషష్ఠా
రాధిపుని - నవలీల గన్పియా యువని యంతయును - ప్రవిమలగతితోడపాలింపు
మనిదెం. నప్పుడుబుంతు పణుజాడరుదెంచినలుని- తప్పకకనుగొనిధర సాగిమ్రొ
కిరి- యినకులాధీశని న్నెరుగంగలేక- యునుకొనిని చేత మ్రొక్కలండితిని- క్షీమ
హామహిమవర్ణింపనావంటి సామాన్యులకు వారుదాలరుధాత్రి - నీదివ్యమహి
మ చేనీరజోదరుని - పాదాబ్జములు చూచి ప్రణుతింపగలిగె - దనర నేవందునదు
స్యాండనయితిమును శేశయాతప్పమన్నించినన్ను- కరుణనీబంటుగా గాచికొ
నిన- నరనాథుడయినయానలచక్రవర్తి - వెరవాప్పనంతుపణుజవీక్షించి పలి
కె-ధరణీశకలిమాయదగిలినీయెద్ద- నిలచినయూడేండ్లు నెంమిసౌఖ్యములు- కలి

గించి బ్రోచితికరుణతోనన్ను - నీవుల్లియ్యండవునీవుధన్యుడవు- కావుననిసుగా
ల్పాగలిగెభాగ్యములు- వసుధీశనీవిందువచ్చుట శ్లాఘ- యసదృశకోటిసూర్యప్ర
భాపటలి- కలితుడౌహరిజూడకలిగెనతీర- తిరు- వెలసెసామాన్యుండవే వట
న్న-వినిరాతుపర్ణుండువిభునకుమ్రొక్కి- తనబలంబునుగొనితనపురికరిగె- దమ
యంతినిషధుండు దనమనోహర్షి- క్రమమునబొదలిసుఖంబుండినయంత - నల
మహీపాలుడున్నతశక్తిమీర- తెలిపినరిపునివధింపగాదలచి - కరులురథంబు
లుఘనతురంగములు-దొరలుసామంతమంత్రులుభటుల్ గొలువ - నాదిత్యసం
కాశమగురథంబెక్కి - మోదంబుతోవాద్యములుపెక్కుమ్రోయ - తనకేవి
నటునుంచితనవసిష్ఠు- ససురక్తిదీవింపనతనితోగూడ- రయముననిషధపురంబు
నకరిగి -నయముప్పతుష్కరనరనాదుగాంచి- ధారుణీనాథుండుతప్పకబలిక్కె
సారూథిమున్నునేశాకలిదేవు- మాయచేనోడితిమహి నెల్లనీకు - నాయుశం
బుగనిప్పుడట్టిజూదంబు- నాడుమునీవన్ననాతండిట్లనిపో- నాడంగతగదిప్పుడాక
లిదేవు- పరుమతిలేకనలాధిపయనిన- వినినవ్వినలమహీవిభుడిట్టులనియె - తడ
యకనిపుణాదంబాడవేని - విడువుమురాజ్యంబు వేగమోయివుడు, కానున్న
నాతోడకయ్యమొనర్పు- మాకలియిటకింక నరుదేరడనిన - నలునితోదాడరి
యంతటజూదమాడి-కలితోడు దేయిభాగ్యముసేలవోడి- నగరంబునెడబాసినా
తియిరాను, పొగలుచుపుష్కర భూపాలుడరిగె-నప్పుడుపాష్టైకయుడరెక్కో
డకప్ప- డొప్పుగాచనుదెంచియొగిగొల్చియుండె - నావసిష్ఠమునీంద్రుడప్రభు
భూమురుల- రావించిభీమభూరమణునికడకు- జనిమీరలిక్కడిచందమంతయు
ను- వినుపించిదమయంతివేవేగదెందు; చనుడంచుబంపినజగతీసురేంద్రు- లను
రక్తితోబోయియావిదర్భేశు, గనియదివినుపింపకతమసంతసించి- యనఘాత్మ
నీపుత్రినంపించుమనిన- వినిభీమభూపతివేవేగతనదు - తనయునితోగూడతగురథం
బెక్కి- విద్దంపురత్నాలనిగనిగల్కల్గు- పెద్దపల్లకిలోనబిడ్డలతోడ, దమ
యంతినిమకోశితనవారుగొల్వ - రమణతోనిషధపురంబునకరిగి, నలరాజచం
ద్రునినగరికిబోయె. వఱదుచునంతలోనావసిష్ఠుండు. కరమొప్పపురమశృంగా
రింపబనిచి - యరయంగనేటదియారుదేశముల ? రాజులరప్పించిరహిమీదన
దుల,యాజలనిధిజలంబతిణించిదెప్పించి, నలరాజుసింహాసనంబునిలిపిశోమలవి
మంత్రులు పురోహితులునుగొలువ ; మంగళతూర్యముల్ మద్దెలల్ మ్రో
య,శృంగారవతులయినచెలులసేవింప , నరుదయినరత్నసింహాసనంబునను.
ధరణీశ్వరునిచెంతదమయంతినునిచి , హోమాదికృత్యంబు లొనరజేయించి
శ్రీమించగానభిషేకంబుజేసి, కరమొప్పపట్టంబుగట్టినయంత . చిరలీలరాజ్యం
బుజేయుచునుండె, నావిదర్భేశుననకనలరాజు, వావిరిసాష్టాంగవందనమిడి

నృపనందనుఁడు దీవించి యున్నన్ననఁడని, తనయునికూడి విదర్భేశుఁ డరిగె, నలుఁడంత తన గురువాక్యమునఁ బాదజలజంబులకు మ్రొక్కి సన్నుతి జేయ ? కనుఁగొని సంతోషకలితుఁడయి పుష్కరుఁడు. ఘనరత్నహారసముల్లోగా నొదిపించి ? నలనృపతి నతనిపోనము లొసరిగె, నలుఁడును బుష్కరుఁడు జేసె నాధివారయోధులకీ వినయంబుతో నలవిభునకు మ్రొక్కి, విమతులుమరియును గావింప మోదించి, బహురత్నభూషణాంబరములొసఁగి- మహీనాధులెల్ల సంపుదమునఁ బొందిరి - పొందుగాఁ తమతమపురవరంబులకు- పత్తరుఁ జనిరంత నారాజవిభుఁడు - దమయంతి బాసు మోదంబున నించి- ...నుబాణు కీర్తిసొంపులు మించ- నాచంద్రతారకము కీర్తిపాటలుపాగడ- భూచక్రమెల్ల చెప్పినకేలుఁడుండె- నని ముట్టుబృహదశ్వుఁ డాధర్మజునకు - పొలుపొందు...విన్న ఫూగానమున- వరుసతో నలచక్రవర్తి చరిత్ర. సరసత గ్రంథవిస్తారంబు గాక- వినుతవాక్యంబుల వెలయంగఁ జెప్పె - ననుతాధరాలగోత్రాబ్ధిచంద్రుండు- చిరకీర్తి నామాంచ... హితోదయుఁడు- కరుణాపయోనిధి కంజాలవోడ్డ- యాచార్యునకు శిష్యుఁడయినట్టి వైష్ణ - నాచారమూర్తి నత్యాదయాపరుండు- పొలుపుమీరిన చక్రపురి దొడ్డఘనుఁడు - నలనృపునికి వరకూమారీనయు। జగలంక మానసుండనిసత్యార్థనుఁడు- సకలకవిశ్వావాని శారదుడు- దసర...తనికివిద్యాప్రవీణుండు, జనలోకనుతుఁడు సజ్జనలోకహితుఁడు, తిరుపెంగళాచార్యధీరాగ్రగణ్యు। డగుయనాతనికి సేనాత్మసంభవుఁడ- నమలమానసుఁడవిద్యావిశారదుఁడరమణవసేంకవి రాఘవాహ్వయుఁడ । నరహరిఘటికాస్త్రీనామసపేర। తరువడి సేనంత్రిభావలి వెలయ। ననని లోకవి రాజులనయినట్టి సరసప్రవ్రులనభట్ప...కలుగుట జేసి। యల రారనీనలాహ్వయుని చరిత్ర। తలచి చెప్పితిని మఘుత్తరభాగములను। నలనృపజదివిపన్రాసినవినిన। జనులకాయుభాగ్యసంతతుల్ గలిగి। ఘనులనందనరిపత్ఖ్యాతిని గాంతు। రీచక్రవర్తి నైరెండు చారిత్రమాచంద్రతారార్కమై యొప్పగాక॥

నలచరిత్రము - ద్విపదకావ్యము.

సంపూర్ణము.

